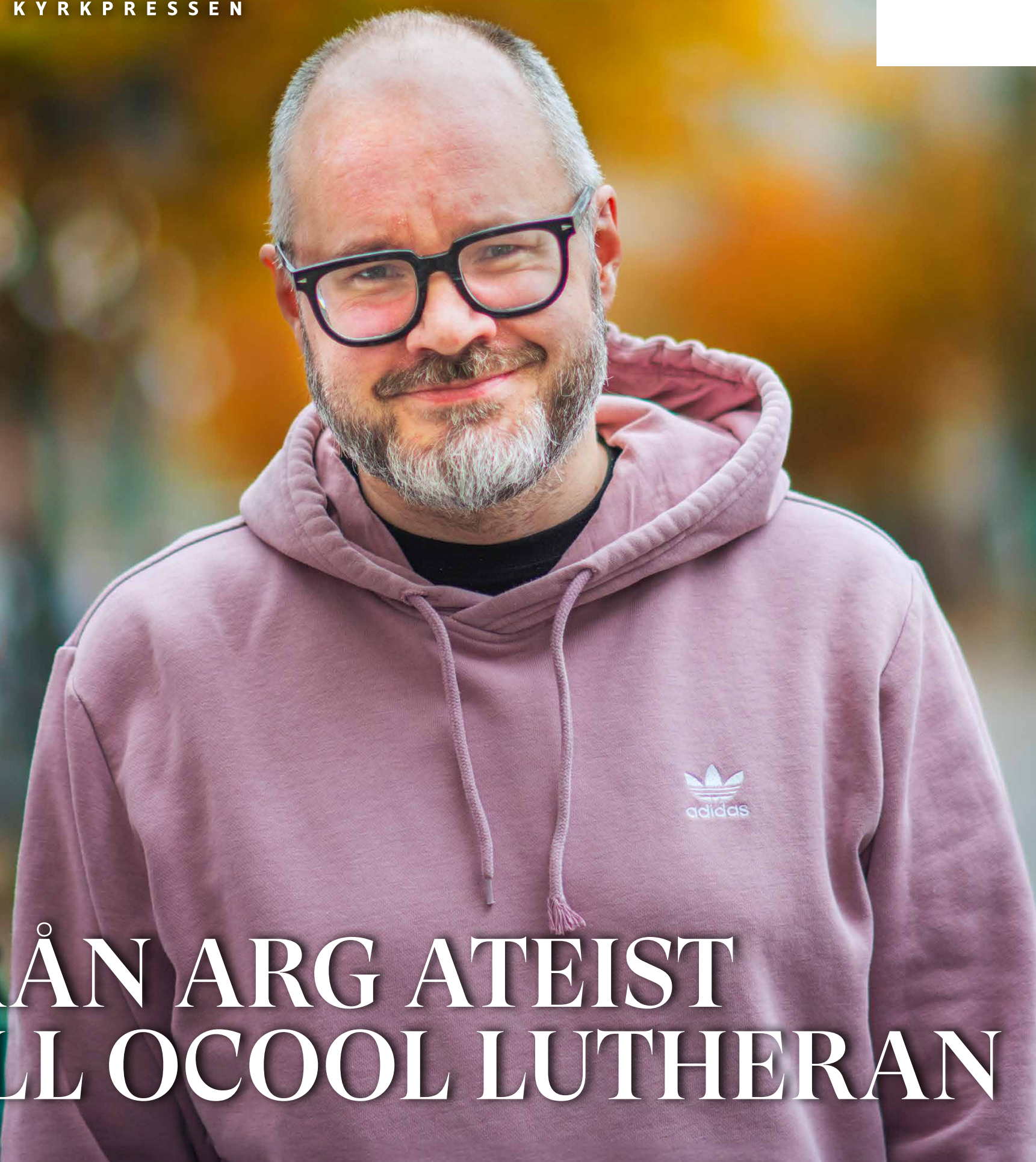

FRÅN ARG ATEIST TILL OCOOL LUTHERAN

Sidan 8

När gravplatsen bestämdes
av social hierarki Sidan 6

När kyrkoherden återupplivades
var det många som bad Sidan 18

Mikael förlorade två vänner:
”De lärde mig jättemycket” Sidan 20

Pushar kyrkan i politiken?

»Chokladfabrikörer och skeppsmäklare är med. Men inte kyrkor och samfund.«

”PEANUTS”, småkrafts, säger en veteran i riksdagen om de kristna och kyrkliga organisationernas direkta och aktiva inflytande i dag på politiker och beslutsfattare.

Kommersiella företag, bransch- och intresseorganisationers plus rena lobbingsföretag går dagligen med nästan kirurgisk precision in på till och med enskilda lagparagrafer för att få dem ändrade till egen fördel. Med broschyrer och prospekt stöder de sina krav; ibland också med siffror och forskning som drar hemåt.

Kyrkpressen har i det här numret tittat på den nya statliga databas där finländsk lobbying och samhällspåverkan registreras. Ett motsvarande register finns för EU-förvaltningen i stort, men inte i något annat nordiskt land.

EN HEL DEL intressanta trådar går redan efter det första halvåret att läsa ut också om kyrkor, missionsorganisationer och kristna sammanslutningar. De siffror som Statens revisionsverk offentliggör ur registret kan vem som helst förresten bläddra i på nätet redan nu.

Den allmänna bilden blir i alla fall att det kyrkliga Finland inte är särdeles aktivt i att påverka genom just kanalerna att gå upp och träffa riksdagsledamöter eller att tala med någon vid ett ministerium.

Allt från autister och kompositörer till fartygsmäklare, chokladfabrikörer och skrot-handlare i Finland är redan registrerade för att kunna ta vara på sina intressen. Men det

kyrkliga i vårt land har så här långt inte vaknat. Inga församlingar, samfälligheter eller religionssamfund är så här långt med i registret och beredda att lobba och påverka.

SOM DET HETER så är Guds rike å andra sidan inte alltid av denna världen. Det är inte nödvändigtvis genom aktivism och lobbning som de kristna värderingarna blir ljus och salt i tillvaron.

Det är kanske också allmänt taget en av de stora felkällorna kring det nya Öppenhetsregistret.

Politiker och beslutsfattare är ofta så förankrade i sina egna nätverk, allt från egna stadsfullmäktigen på hemorten till fackföreningar och väckelserörelser. Det är svårt att skilja på när de i egentlig mening bara har lyssnat på sina väljare och när de har blivit lobbade. Där kan det egna älgjaktlaget eller bönefrukostsällskapet ha lika stor betydelse för politiken som något stort infopaket från en aktör i den tredje sektorn.

KRISTEN tro och värdepallet är subtila saker. Så det är svårt att sätta fingret på när en politisk beslutsfattare lyssnar till sitt eget eller folkets gemensamma samvete färgat av kristna värderingar.

Man får väl kanske förvänta sig att hen, makt-havaren tar till sig de övergripande värderingar som ska styra dem också i mindre detaljerade beslut även om inte präster, pastorer och andra troende står i kö till dem tillsammans med Tekir, Miltton, Blic, Rud Pedersen och de andra lobbarföretagen.

Och så kanske den ekumeniska gudstjänst (eller numera det konfessionslöst alternativet) som erbjuds varje gång riksdagen sammanträder för året anger en ton om ansvar och ödmjukhet som går igen och ljuder under årets arbetstygda maktutövning.

Jan-Erik Andelin är redaktör för opinion och samhälle vid Kyrkpressen.

KP
KYRKPRESSEN

REDAKTIONEN

Chefredaktör, vd
Nicklas Storbjörk
tfn 040 144 6200

Redaktionsansvarig
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Prenumerationer
Åsa Nordström
tfn 040 831 6614
(ej sms)

Layout
Malin Aho
tfn 040 831 6902

Redaktör
Jan-Erik Andelin
tfn 044 564 6000

Redaktör
Christa Mickelsson
tfn 050 361 6491

Redaktör
Rebecca Pettersson
tfn 040 831 6788

Redaktör Österbotten
Johan Sandberg
tfn 040 831 3599

Redaktör
Pian Wistbacka
tfn 040 831 5797

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

KONTAKTUPPGIFTER

Redaktionen i Helsingfors
Södra kajen 8
00130 Helsingfors
tfn 040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A, 68600
Jakobstad, tfn 040 831 3599

Utgivare: Fontana Media Ab
Paradbild: Sofia Torvalds
Tryck: Botnia Print, Karleby
ISSN 0356-1275

DÄRFÖR FÅR DU KYRKPRESSEN

Kyrkpressens adressuppgifter kommer från församlingarna, som för register över sina medlemmar. Kyrkpressen sänds till alla hem i församlingar som prenumererar på den till sina medlemskassor. Den är en hälsning från den församling och kyrka du tillhör. Kontakta din församling för adressändringar eller om du inte vill ha KP. Privata prenumeranter kontaktar Kyrkpressen: prenumeration@kyrkpressen.fi tfn 040 831 6614

PRENUMERATIONSPRISER:

Finland 62 € Utlandet 87 €

I DETTA NUMMER

Så här lobbar man i kyrkan

Det nya registret över lobbyare visar var kyrkan och dess organisationer går in till politiker, partier och beslutsfattare.

Sid 4

I sorgens mörka hus är allt annorlunda

”Sorgen gör vår kärlek hemlös. Den hemlösa kärleken och sorgen behöver nya rum i våra liv. I sorgen behöver vi varandra”, skriver Katarina Gäddnäs inför allhelgona.

Sid 11

”Jag har lärt mig att ingen är oersättlig”

Tomi Tornberg, kyrkoherde i Malax, fick en massiv hjärtinfarkt som bara 44-åring. Under några minuter hade han ingen puls. – Jag är så tacksam för den omsorg människor visat.

Sid 18

Att förlora en vän

Mikael Ahlskog ville hjälpa människor i utsatthet – och gjorde det. Sen dog en av hans vänner. Kvar blev Mikael med en känsla av skuld, och en övertygelse om att Gud är djupt intresserad av förlorare. **Sid 20**

www.kyrkpressen.fi
facebook.com/kyrkpressen
instagram.com/kyrkpressen

”Ibland står jag där och pratar med pappa”

Vem är du? I mars i år dog David Strömbäcks pappa i Närpes i en plötslig sjukdomsattack.

TEXT: JOHAN SANDBERG
FOTO: JESSICA LINDGREN

– I februari firade vi pappa när han fyllde 93 år. Den 20 mars fick han en sjukdomsattack på natten och dog knall och fall. Jag hann dit tillsammans med ambulansen, berättar David Strömbäck.

Pappan hade alltid önskat att han fick dö på det sättet, utans smärtor och långvarig sjukdom.

– Antagligen var det en massiv hjärtinfarkt. Det var chockartat, speciellt för mamma. Men man önskar att man fick flytta på det där sättet.

Du sade att det hände plötsligt?

– Natten innan tuppade han av på toaletten. Jag åkte dit och vi ringde efter ambulans. Men han repade sig och mådde otroligt bra följande dag. Han var glad och nöjd hela dagen. Men på natten när han varit på toaletten sade han åt mamma att hon måste ringa åt David och ambulansen. Jag var hans livmedicus för jag har jobbat inom vården och han hade stort förtroende för mig. Han lade sig på sängen och så dog han. När

jag kom dit hade han endast dödsandning kvar och jag fick ingen kontakt med honom.

Hela natten satt David hos sin mamma tillsammans med två poliser. När man dör hemma ska polisen tillkallas.

– Det var ju lite speciellt. Men de var väldigt bra. Vi fick inte kalla på den lokala begravningsentreprenören utan måste kalla på den jourhavande som kom från Vasa.

David säger att han gick in i ett vårdartillstånd när han tog hand om sin mamma, som var i chock.

– Mina föräldrar levde 66 år tillsammans. De gjorde allt tillsammans.

Hur har du bearbetat din sorg?

– Jag har gått mycket på gravgården, vattnat blommorna och sett till att graven är i skick. Ibland står jag där och pratar med pappa. Så länge man är i vårdartillståndet är man inte kapabel att sörja själv. Man måste ge sig tid att göra det. Gravgården är en väldigt bra plats för det.

Kan man sörja klart?

– Det vet jag inte. Det är ju första gången jag mister min pappa. Ibland gråter jag lite vid graven och ibland är det bara trevligt att tänka på honom där. Traumat blir ju mindre med tiden.

Läker tiden alla sår?

– Jag tror inte det. Det kommer väl lite skorpa på sårn som gör dem mera tåliga. Man mär-

GÖR: Sjukskötare, naprapat, företagare och hobbymusiker. **Jobbar** tre dagar i veckan i företaget som sonen håller på att ta över. Företaget säljer ortopediska stöd och vårdtillbehör. **FAMILJ:** Gift med Patrica, tre barn och tre barnbarn i åldern 5 månader, 2 år och 3 år. Bor i Närpes.

ker att tiden jobbar för en. Det blir lättare. Men minnena försvinner inte, och det ska de heller inte göra. Det är ju en viktig del av livet man haft tillsammans.

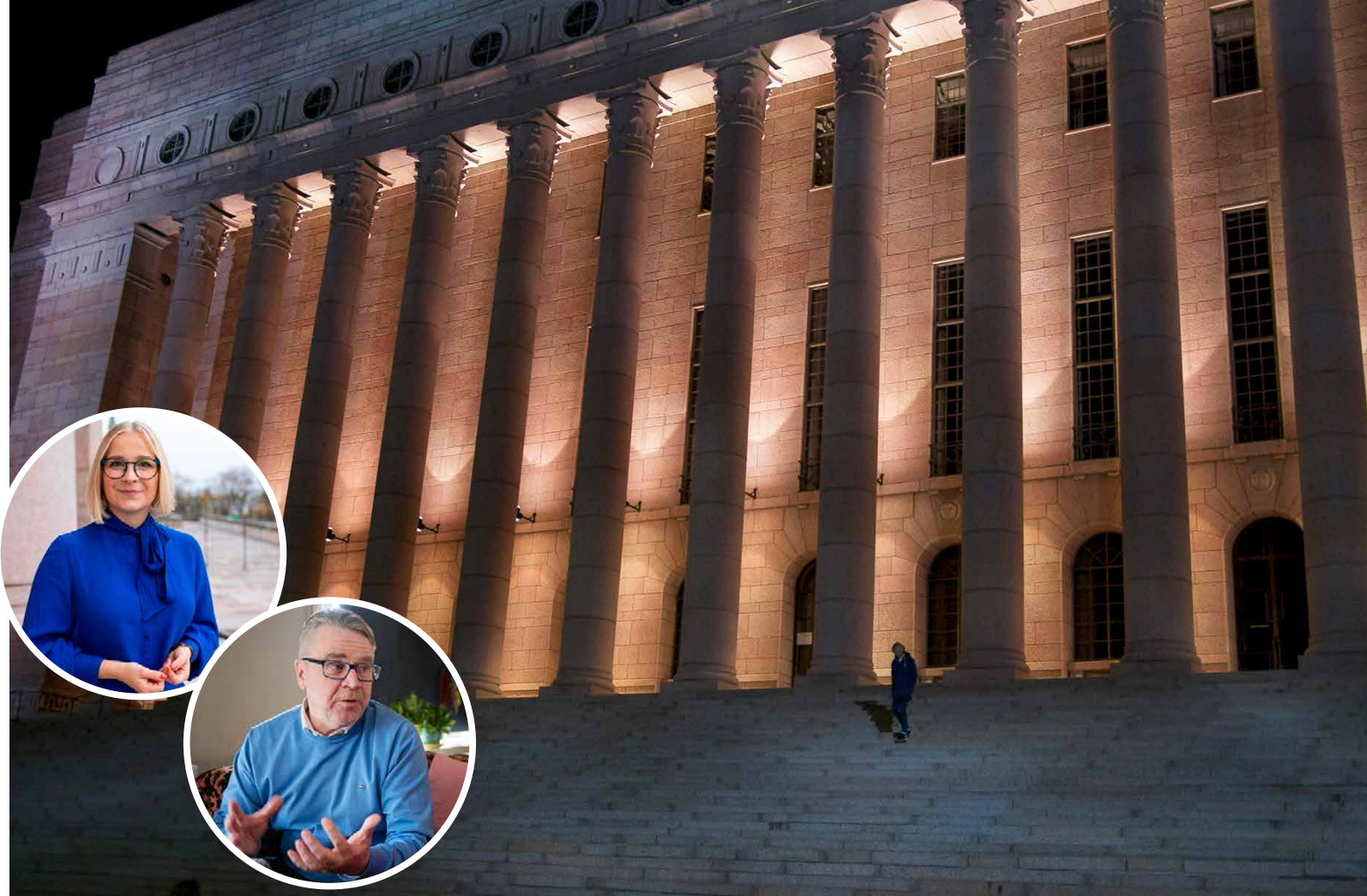
– Det har varit väldigt viktigt för mig att vara ett stöd för mamma. Det är roligt att se att också hennes dagar blir lite ljusare. Hon bor kvar i lägenheten och klarar sig ganska bra på egen hand.

Du brukar ju skriva låtar. Blir det en låt om det här också?

– Ja, igår sände jag den till min producent. Den heter *Vår kyrkogård*. Vi sålde vårt hus och flyttade i januari och sedan dess har jag haft en kreativ dödperiod och inte gjort något musikaliskt. Men på gravgården vaknade kreativiteten till liv. *Vår kyrkogård* handlar om min sorgprocess. Sedan dess har jag skrivit ytterligare en låt, *Vi har alla varit små*, som mina tre barnbarn inspirerat mig till. Den har inget med sorgen att göra. Det är bara glädje i den. Livet går vidare.

Nu blir det allhelgona. Ska du tända ljus vid graven då?

– Jag har alltid haft som vana att vid allhelgona och speciellt vid jul tända ljus för mina mor- och farföräldrar samt mina morbröder, ofta tillsammans med mina barn. Det har varit en kontemplativ grej för mig. Nu har det kommit mycket närmare så det blir ännu viktigare. Jag tycker det är en fin tradition som passar mig bra.

Kyrkan och kristna organisationer lobbbar friskt över hela partikartan i riksdagen. Men mest Anita Westerholm (SFP) och Peter Östman (KD).

FOTO: FLICKR–JAN HAMMERSHAUG, ARKIV–JOHAN SANDBERG, PRIVAT

Kyrkan lobbbar gärna det rödgröna lägret

Tala med statsministern. Sitt med riksdagsgrupperna. Mejla ministers medarbetare. Deala med ministeriet. Strategierna är många när kyrkan och relaterade organisationer lobbbar för sina intressen.

TEXT: **JAN-ERIK ANDELIN**

Anita Westerholm, 29, rättsnotarie från Rasborg, dyker upp som en av dem nära makten som kyrkorna gärna hållit kontakt med för att bevaka sina kyrkliga intressen.

– Kyrkliga frågor hörde till mitt ansvarsområde under min tid som specialmedarbetare för minister (**Anna-Maja Henriksson**). Så jag kan tänka mig att det föll sig rätt naturligt att vara i kontakt med mig i sådana frågor, säger hon.

Som yngre SFP-aktiv är hon nu specialmedarbetare för **Anders Adlercreutz**, som har tagit över som undervisnings- och därmed kyrkominister. Fast kyrkofrågorna sköts numera av en annan kollega till henne som ministermedarbetare, **Andreas Elfving**.

Hur man har ringt och mejlat just Anita Westerholm framgår av den nyöppnade lobbbar-

databasen, Öppenhetsregistret.

Från april i år bokförs och offentliggörs intressegrupper med mer än fem kontakter till högre beslutsfattare inom politik och högre förvaltning på ett år.

Av närmare 1100 registrerade företag, organisationer och direkta lobbfirmor har Kyrkpressen tittat på de åtta som lobbbar för det kyrkliga Finland. De är Kyrkostyrelsen, missions- och biståndsorganen Kyrkans Utlandshjälp, FMS och Fida, vårdstiftelsen Diakonissanstalten, yrkeshögskolan Diak, diakonirörelsen Helsinki Missio och det kyrkliga facket Aki-förbunden.

”Mest information om projekt”

Bland de politiska partierna hör Kristdemokraterna (KD) naturligt till dem som kyrkor och samfund gärna kontaktar. Under öppenhetsregistrets första halvår uppvaktades partiets gruppordförande i riksdagen **Peter Östman** och den nya riksdagsledamoten **Mika Poutala** mest.

– Mest handlar det om att man vill informera oss om sina olika projekt. Men jag kommer inte på att besök och mejl skulle ha lett till enskilda politiska beslut, säger Peter Östman.

Östman hör som politiker av enskilda väljare så gott som varje dag, av typ ”från Vexala”. Organisationerna är enligt honom ofta mera målriktade än de vanliga väljarna.

Gränsen mellan lobbning och annan kontakt till hemmafronten är härfin. Peter Östman blir inbjuden och besöker regelbundet föreningar och företag hemma i valkretsens. Nyligen besökte han också Kansanlähetys bibelinstitut i Ryttylä, som i fjol smått omstritt fick så kallade julpengar av riksdagen, tack vare KD.

Sådan aktivitet bland riksdagsledamöterna ges sällan någon anteckning i Öppenhetsregistret och betraktas inte som direkt lobbning.

Rödgröna viktiga för kristet bistånd

Flera rödgröna politiker hör till dem som kyrkliga organisationer gärna tycks ha vänt sig till. Bland dem finns de tidigare ministrarna **Hanna Sarkkinen** från Vänsterförbundet och **Krista Mikkonen** från De Gröna,

Kyrkans Utlandshjälp KUH har för sin del också gått ända till toppen när man träffade statsminister **Petteri Orpo** (Saml) för att enligt registret tala om ”fred, mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt”. I samma ärende talade utlandshjälpen också med biståndsminister **Ville Tavio** (Sannf).

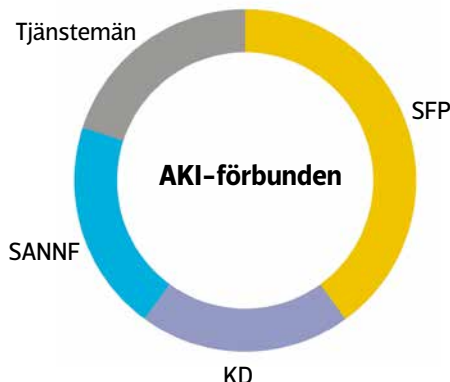
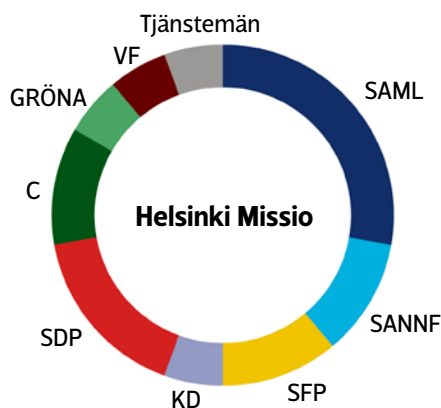
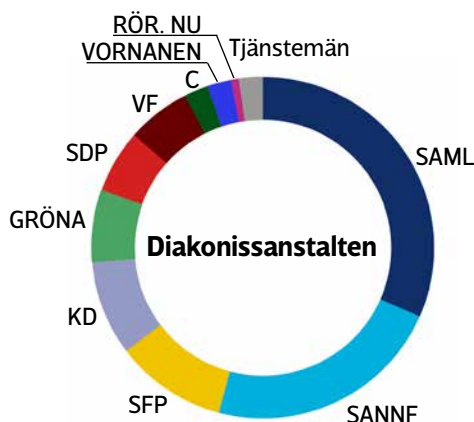
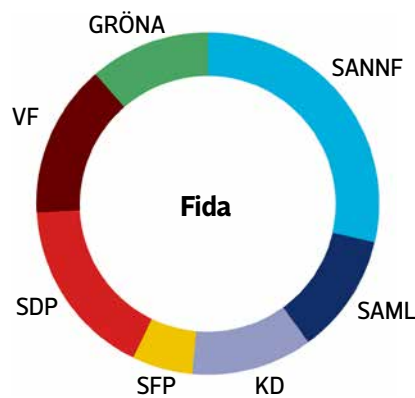
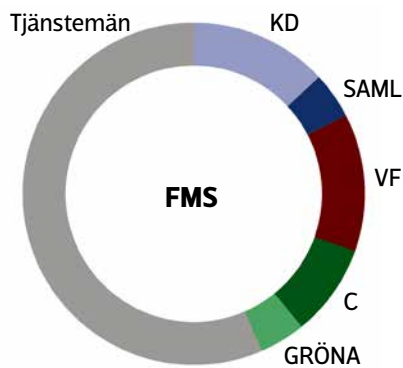
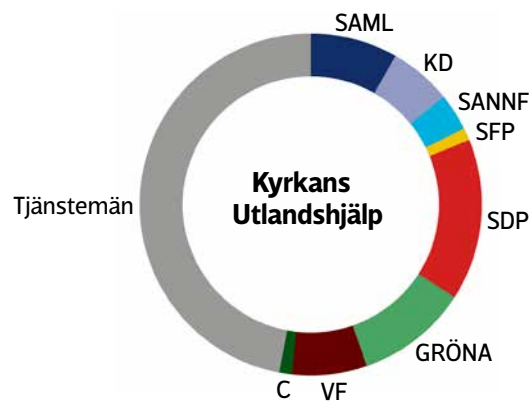
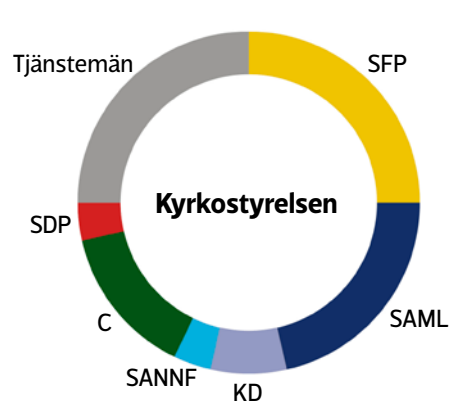
SFP-ministrarna **Anna-Maja Henriksson** och **Sandra Bergqvist** har antecknats för besök från Kyrkostyrelsen om ungas psykiska välmående under sin uppväxt, och i skolan.

Kyrkans Utlandshjälp har också rapporterat

TIPSA OSS!

Har du ett nyhetstips?
Epost:
redaktionen@
kyrkpressen.fi
Telefon:
040 831 6902

Så lobbar kyrkliga organisationer politiker och beslutsfattare

sin kontakt med den förra utrikesministern och presidentkandidaten **Pekka Haavisto** (De Gröna), bland annat för att dryfta Libanon, Etiopien, Syd-Sudan eller Nordkorea.

Påstötarna riktas olika

Kyrkans Utlandshjälps utmärker sig också i allmänhet för att, trots den nuvarande högerregeringen, ofta driva sina intressen via de rödgröna oppositionspartierna SDP, Vänsterförbundet och De Gröna.

Vanligare är självfallet att lobbyare i allmänhet vänder sig till regeringspartierna, eftersom det är i deras led besluten fattas. Därmed kan man

alltså inte dra för snabba slutsatser om var alla innerst inne har sina bästa vänner i politiken.

Finska missionssällskapet FMS ser enligt Öppenhetsregistrets första siffror inte ut att lobby politiker så mycket, utan har i stället bokfört många kontakter med de mera opolitiska cheferna och andra anställda vid de olika avdelningarna vid Utrikesministeriet.

Det anrika biståndsorganet Fida som står Pingstkyrkan nära har enligt registret lobbyat ett större antal sannfinländska politiker i frågor om bistånd, bland dem starka kritiker som **Mauri Peltokangas**, **Sebastian Tynkkynen** och **Vilhelm Junnila**.

FOTO: ARKIV / JOHAN SANDBERG

Larsmo församling söker fortfarande herde.

Ingen vill bli herde i Larsmo

Kyrkoherdetjänsten i Larsmo har inte fått någon sökande, meddelar domkapitlet i Borgå stift. Pastor **Jan Nygård** är förordnad som tf kyrkoherde fram till slutet av februari nästa år.

Varför är det så svårt att locka sökande?

– En orsak är att det är en självständig församling.

Det innebär att kyrkoherden ensam har ett större administrativt ansvar än om man hör till en samfällighet. Arbetsbördan är också stor. I en jämförelse som gjordes av Kyrkpressen skiljer vi ur som en församling som trots sin storlek bara har två präster. Det är också en väldigt aktiv församling med en stark representation av väckelserörelserna, vilket också kan påverka en del, säger **Thomas Fagerholm**, ordförande för kyrkofullmäktige i Larsmo, till Österbottens Tidning.

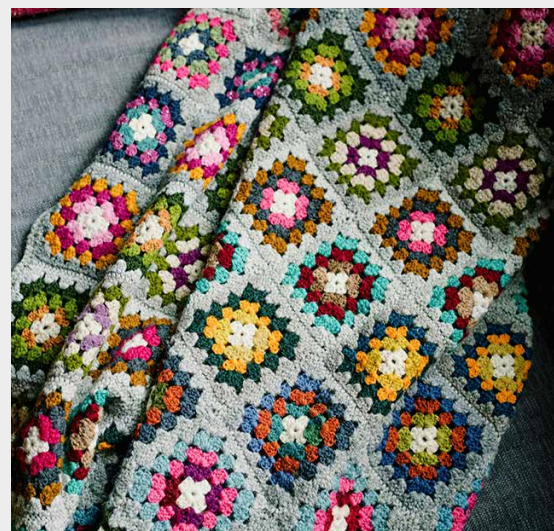

FOTO: PEXELS

Mormorsrutor i olika färger ska bli julgran i Borgå.

Borgå domkyrka får också en virkad julgran i år

I jul kommer Borgå domkyrka prydas av en traditionell julgran – men också av en annan, som ska byggas av virkade mormorsrutor. Idén föddes när Borgå finska församlings ungdomsarbetsledare **Taina Virolainen** besökte Åbo domkyrka och såg en julgran som hade virkats av en lokal Marthaförening, skriver tidningen Kotimaa.

De första mormorsrutorna har redan levererats till församlingen. Tanken är att församlingsbor kan virka sina rutor hemma och sedan föra dem till församlingen. Vid behov bidrar Borgå finska församling med virknålar och garn.

– Vi tar emot rutor i alla storlekar, säger **Taina Virolainen** till Kotimaa.

Än finns den ingen plan på hur rutorna ska fogas samman, och hur färgerna ska se ut. Rutorna ska i alla fall kläs på en konformad ram som är ett par meter hög. Den kommer antagligen att stå i ett av de två vapenhusen.

Det sägs att vi alla är likvärdiga vid dödens portar. Det är en sanning med modifikation, åtminstone i en historisk kontext. Våra kyrkogårdar bär tydliga spår av socioekonomiska hierarkier.

TEXT OCH FOTO: MIKAEL SJÖVALL

Den vigda jorden fanns inte till för alla

Vi tar i land i den västra delen av Ominaisholmen i Åbolands skärgård. Jag lyfter aktersnuran och paddlar den sista biten till den skyddade bukten. Ett stenkast från den vackra sandstranden finns en tallmo. Tystnaden i tallskogen andas smärta och ruelse. Mellan träden skymtar ett passerande fraktfartyg. Mina gympaskor sjunker ner i den mjuka mossan.

På Ominaisholmen begravdes människor som hade begått självmord, fötts utanför äktenskapet, avrättats eller gjort sig skyldiga till grov brottslighet. Även odöpta spädbarn

skeppades till Ominaisholmen eftersom de ansågs vara ovärdiga för att få den sista vilan i vigd jord.

– Då kyrkan förvägrade dessa människor en gravplats i kyrkogården begravdes de i stället i ovigd jord utan kistläggning och utan ett kors vid graven, säger **Laura Tuominen**, specialsakkunnig på Museiverket.

Fram till 1869 skilde kyrkolagen mellan anständiga, tysta och skamliga begravningar. I den sistnämnda kategorin kunde den avlidna inte begravas i vigd jord.

– Med vigd jord avses den jord som omger kyrkan och som har välsignats av prästerska-

»De eftertraktade gravplatserna förvärvades med hjälp av generösa donationer av pekuniära medel till kyrkan.«

pet enligt en överenskommen liturgisk process, säger Tuominen.

”Det var viktigt att den helgade marken var tydligt avskild från den ovigda genom någon form av inhägnad, exempelvis en timrad konstruktion av tvärgående stockar eller en stenmur”, skriver **Eva Grönwall** som tidigare har jobbat för Svenska kyrkan. Grönwall har gett ut publikationen *Kyrkans gravplatser förr och nu* som beskriver situationen i Sverige.

Kungligt förmaningsbrev

– Det fanns också praktiska skäl till att bygga stenmurar som omgav kyrkogårdarna. På med-

Vigd jord invid den medeltida kyrkan i Nagu. De mest eftersträvansvärda gravplatserna var så nära kyrkans kor som möjligt, åt öster.

Likstanken en hälsorisk

De som yrkade på ett förbud av gravar under kyrkgolvet påpekade att den rådande kutymen var hälsovådlig.

– Det talades mycket om gravarnas inverkan på luftkvaliteten och hur det förelåg en risk att bli sjuk då man andades den illaluktande luften i kyrkorna. Man visste inte så mycket om mikrober på den tiden, men många såg sambanden mellan bristfällig hygien, ruttande lik och sjukdomar.

Panu Savolainen, biträdande professor i arkitekturhistoria, beskriver i sin bok om 1700-talets Åbo hur den vämjeliga likstanken från gravarna i Åbo domkyrka förpestade gudstjänsterna och församlingens verksamhet.

– Det dröjde till 1822 tills begravning av människor under kyrkgolvet förbjöds i Finland. De ryska myndigheterna ville kanske signalera att Ryssland stod för civiliserade sedvänjor genom att driva genom förbudet, säger Tuominen.

I Sverige förbjöds gravar under kyrkgolvet redan 1815, men sedvänjan levde kvar i flera decennier efter det, skriver Eva Grönwall i ett mejl till Kyrkpressen.

Gravplatser till salu

Efter att begravningen av människor upphörde inne i de finländska och svenska kyrkorna fortgick kapplöpningen om de bästa gravplatserna på kyrkogårdarna.

”De mest eftersträvansvärda gravplatserna var så nära kyrkans kor som möjligt, åt öster. Bakom detta ideal låg tanken att Jesus på den yttersta dagen skulle komma österifrån för att möta de återuppståndna”, skriver Grönwall.

– De eftertraktade gravplatserna förvärvades med hjälp av generösa donationer av pekuniära medel till kyrkan eller den egna församlingen, säger Tuominen.

Donationerna användes ofta till renoveringsprojekt, köp av ny orgel till kyrkan eller utsmyckningar i kyrkans interiör. Många adliga eller rika släkter lyckades förvärva gravplatser och släktgravar för ”evig framtid”, men den här rätten slopades så sent som 1994 i Finland.

– På de gamla kyrkogårdarna gällde länge regeln att ju fattigare den avlidna var, desto närmare kyrkomuren fanns graven. Den här synen ändrade under 1800-talet.

Orsaken till denna förändring hade att göra med trängseln på de gamla kyrkogårdarna. I takt med att befolkningen ökade blev det också trångt om saligheten på kyrkogårdarna.

– Vid mitten av 1800-talet anläggs allt fler begravningsplatser i stadens utkanter, långt utanför stadskärnan. Många ansåg att de bästa gravplatserna fanns i närheten av portarna till de nyinrättade begravningsplatserna.

Ordnung muss sein

Under samma tidsperiod frångår man den kreativa villervalla som ofta rådde på kyrkogårdarna tidigare. Nu är det prydliga gravkvarter, ordning och reda och krattade gångar som grundas enligt tyska förebilder.

Reformerna motiverades med pragmatiska och hälsorelaterade skäl. Den hälsovårdsförordning som trädde i kraft 1879 slog fast att förmultningen av ett lik tar minst 20 år. Först efter det kan graven öppnas för eventuell ny gravsättning.

– 1927 utfärdades en förordning som bestämde att det skulle upprättas en detaljplanering för

På Ominasholmen i Åbolands skärgård begravdes tidigare människor som ansågs vara ovärdiga för att få den sista vilan i vigd jord.

Ett kors till minnet av dem som har begravts på holmen restes på Rimito församlings initiativ på 1960-talet.

Här begravdes människor som hade begått självmord, fötts utanför äktenskapet, avrättats eller gjort sig skyldiga till grov brottslighet.

Ominasholmen ligger nära farleden mellan Åbo och Mariehamn.

alla kyrkogårdar i landet, berättar Tuominen.

Den nya detaljplaneringen innebär att det uppstod riktlinjer för placeringen av planteringar, gravstenar och skötseln av gravarna. I dag kan varje grav lokaliseras med hjälp av gravböcker och detaljerade register.

Numera är uthyrningen av gravplatser strikt reglerad och synen på vigd jord har uppdaterats. Den pedantiska regleringen av våra kyrkogårdar har också avigsidor. Om de anhöriga försummar betalningen av gravens skötselavgift återgår gravrätten till församlingens ägo. Det här leder till en successiv förönging av kyrkogårdarna.

– Av ekonomiska skäl avlägsnar många församlingar också kulturhistoriskt värdefulla gravstenar och järnkors från sina ursprungliga platser. Ganska ofta placeras dessa kors vid kyrkomuren eller kyrkogårdens inhägnad som en slags utställning. För att bevara den kulturella skiktningen på våra kyrkogårdar, borde dessa gravar inventeras, dokumenteras och skyddas, säger Tuominen.

eltiden vandrade djuren nämligen ganska fritt i byar och städer. Det hände därför ganska ofta att djuren böka-de i jorden vid gravarna, berättar Tuominen.

Av samma anledning gick kung Gustav Vasa 1554 ut med ett förmaningsbrev som uppmanade församlingarna att hålla djuren borta från kyrkogårdarna. En bidragande orsak till oskicket var att församlingarnas klockare fick en del av lönen i natura, vilket ofta innebar att kor betade i direkt anslutning till kyrkogårdarna. Den här kutymen fortgick till 1800-talet.

Innanför kyrkogårdarnas murar rådde en strikt social hierarki. De släkter som hade ekonomiskt inflytande och furstliga tillgångar såg till att de blev begravda under kyrkgolvet så nära altaret som möjligt.

– Borgå domkapitel ville redan 1772 förbjuda begravningen av människor under kyrkgolvet. Domkapitlet gick av samma anledning ut med ett cirkulärbrev som rådde alla församlingar att frånga sedvänjan med gravsättning inne i kyrkorna.

Laura Tuominen är special-sakkunnig på Museiverket.

FOTO: PRIVAT

Tuomas Enbuske är programledare, poddvärd, journalist, kändis – och numera också kristen. Han tror på arvsynd och på nåd. – Ju mindre vi stressar över att göra någonting gott, desto lättare är det att vara god.

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

”Om vi misslyckas gör det ingenting”

Tuomas Enbuske står i kafékön i Elhuset i Helsingfors och tvekar inför frågan om han ska ha en eller två espressoshots i sin americano.

– Jag måste fundera ... två!

Egentligen dricker han inte kaffe längre eftersom kaffe gör honom smått ångestfylld. Men nu gör han ett undantag för att han ska svara på frågor om tro – på svenska.

Tuomas Enbuske har varit kändis i Finland under största delen av sitt vuxna liv. När hans dotter blev konfirmerad publicerade *Ilta-lehti* ett foto på det.

– Jag tror att neurotypiska drag är vanligare hos kändisar än hos andra. Kändisar är människor som gör något – positivt eller negativt.

Under de senaste åren har han tvingats medge att han är annorlunda än de flesta. Det tog lång tid innan han insåg att alla människor inte upplever att siffror har olika färger eller att tidslinjer löper framför dem visuellt, med årtal i olika lådor.

– Folk tror att man kan vara ”konstig” på ett positivt sätt, men det är inte en komplimang. En människa vill vara normal i någons ögon.

Han är mera inne i sitt huvud än de flesta. Han tänker på ord, på ordens etymologi, under intervjun tänker han på väggen framför sig (Alvar Aalto har ritat Elhuset).

– Jag glömmar allt annat, som hur många nollor jag har i mitt bostadslån.

Från lugn ateist till arg ateist

Tuomas Enbuske växte upp i Uleåborg i en vanlig familj med föräldrar som inte var särskilt troende men lärde honom be aftonbön.

– I skriftskolan märkte jag att det där med tro inte fungerade för mig intellektuellt.

Men han var aldrig var med om något negativt från kyrkans sida.

– Jag har inga andliga trauman. Jag blev inte heller mobbad i skolan – folk tror alltid att jag har varit mobbad. Jag måste ha en sådan energi.

Han blev ateist, men inte en aggressiv ateist. Han läste mycket om allt, var nyfiken på allt, också på andra människors tro. Kring år 2008 började han läsa evolutionsbiologen och författaren Richard Dawkins.

Tuomas Enbuske

Programvärd, journalist och kolumnist. Aktuell bland annat med poddarna Enbuske & paparazzi Hörkkö (om kändisar) och Suomen nostatus (om aktualiteter).

Har predikat två gånger i sitt liv. Ena gången i Mikaelsskyrkan i Åbo till påsk. ”Och en gång efter en Tinder dejt med en kyrkoherde, då jag lovade skriva hennes predikan till söndag. Jag tror den blev för bra ... hon måste säkert göra den lite enklare.”

Identifierar sig med i liknelsen om den förlorade sonen: ”Den äldre sonen, om jag är ärlig. Jag är faktiskt den äldre sonen och det där har hänt mig.”

– Då blev jag en arg ateist i några år. Jag tyckte att kristna människor är dumma och att samhället ska sluta vara kristet – allting skulle vara bättre om det inte var det.

Men några år senare började han ifrågasätta sina egna tankar. Han gillade ju egentligen kristna protestantiska värderingar.

– Jag är uppvuxen i en kristen-protestantisk kultur, jag tycker om mitt land och om min kultur. Jag tycker att homosexuella ska få gifta sig, men jag tycker också att kyrkan inte alltid ska vara till lags.

Älskar betongbrutalistiska kyrkor

Tuomas Enbuske är intresserad av arkitektur. Han var sjukskriven i några år och började fotografera kyrkor.

– Jag älskar särskilt betongbrutalistiska kyrkor som Hagalunds kyrka i Esbo. Jag tycker den är härlig. Den ber inte om ursäkt för att den är en kyrka. Skulle det finnas fem sådana hus bredvid varandra skulle det se fruktansvärt ut, men där den finns, mitt i det gröna, är det vackert.

Under samma period började han gå i kyrkan. Han är bipolär men vill poängtera att han inte blev troende på grund av en psykisk kris.

– Jag funderade på att bli katolik för att jag tänkte att det var ett projekt som skulle se bra ut i inredningstidningar. Men jag blev lutheran just för att det inte är coolt – och för att jag helt enkelt är lutheran. För tio år sedan var jag

»Jag blev lutheran just för att det inte är coolt.«

en luthersk ateist, nu är jag luthersk kristen.

För tillfället har han en lätt känsla av att vara en svikare eftersom han börjat söka sig till ortodoxa kyrkans lördagsvigilia.

– Jag trodde att jag inte behövde guldakupoler och rökelse, men det är fint där, även om jag inte är mystiker. Det här är ett svårt samtalsämne för mig! Den lutherska mässan är väldigt ... tyst och normal. Och där får jag ju delta i nattvarden. Men jag har deltagit i lite för många lutherska mässor där folk försöker lite för mycket. Det är lite för mycket livscoach-grejer, och jag är inte en självhjälpstyp.

Den heliga Anden är svår att tala om

När han var ateist tänkte Tuomas Enbuske, som sagt, att kristna människor inte är de skarpaste knivarna i lådan. Det tänker han i ärlighetens namn fortfarande.

– Det här är ju väldigt inkorrekt att säga, men: om folk har lågt IQ tror de gärna på Jesus. De är kanske inte abstrakta tänkare utan människor som är bättre på att göra något konkret. Ju smartare folk blir, över 120 på IQ-skalan, desto mer blir de ateister. Men superintelligenta människor, de blir nyfikna igen och tänker att vad som helst är möjligt. Nu talar jag inte om mig själv!

Han är själv en logisk tänkare och nådde fram till sin tro med hjälp av logiska slutsatser. Men han har också haft en övernaturlig upplevelse, en erfarenhet av den heliga Anden.

– Den erfarenheten är svår att tala om. Jag brukar säga att jag fick den för att Gud ville fittas med mig – jag skulle ju inte ha behövt något sådant. Att den heliga Anden rör vid en, det är sådant som känslomässiga människor och pingstvännar är med om. Jag var den sista som borde ha varit med om något sådant. Och det hade inget att göra med min mentala hälsa!

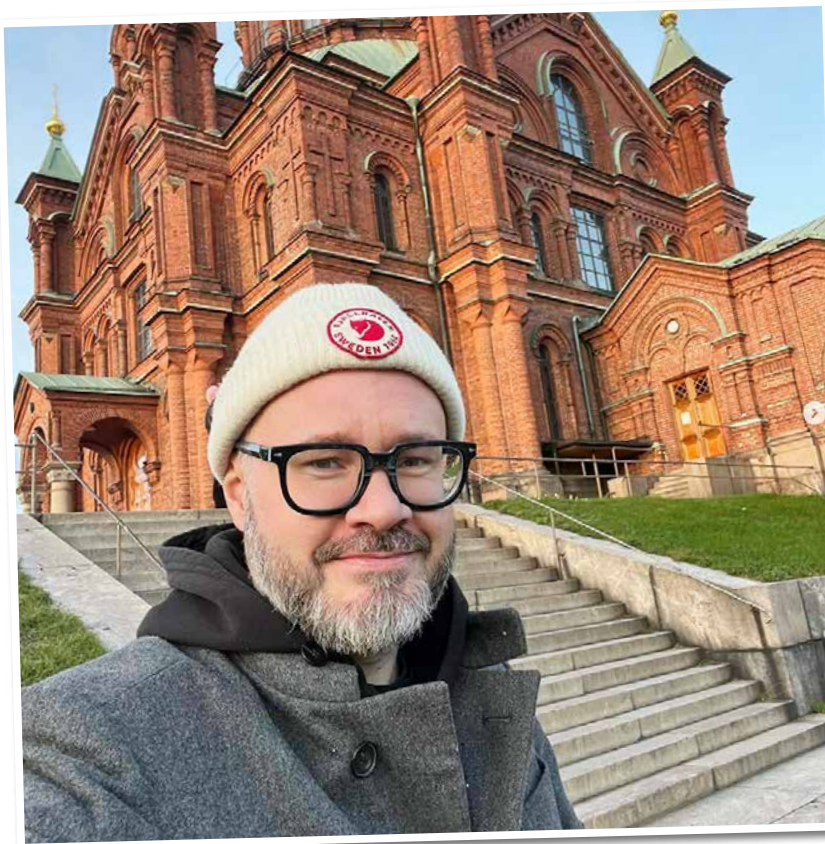
Vad var det då som hände? Han satt och läste och förstod plötsligt frågan om arvsynd och nåd. Och han blev berörd, han upplevde något övernaturligt som inte går att förklara.

– Först berättade jag inte om det för någon

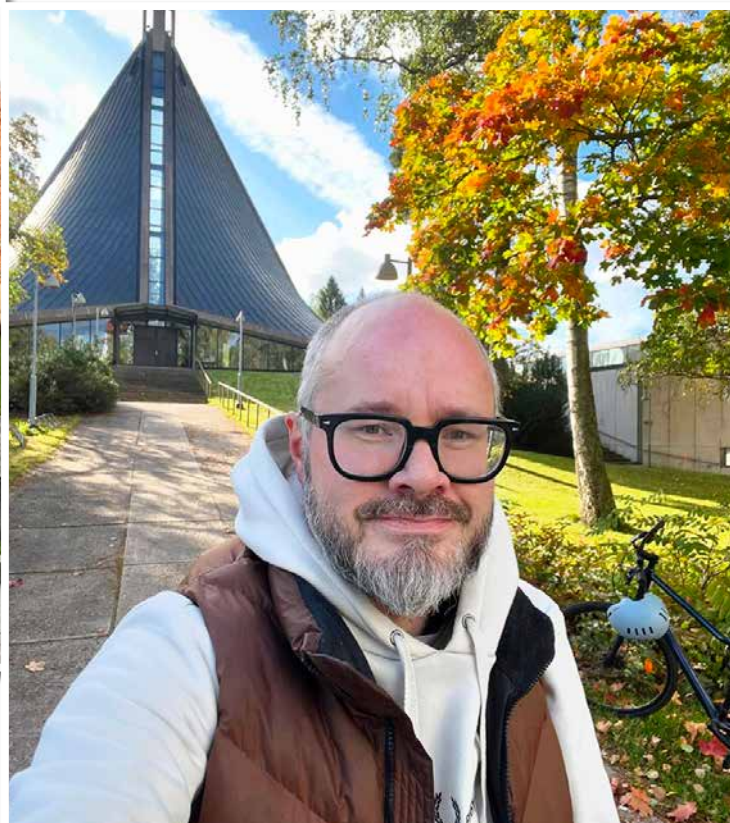
Forts. på följande sida. ►

Tuomas Enbuske
trivs med sitt
liv, även om han
varit sjuk. Han
skulle inte byta
bort sin hjärna.

Tuomas Enbuske gillar ortodoxa kyrkans lördagsvigilia. Här är han utanför Uspenskijskatedralen i Helsingfors (vänster). Han är också ett stort fan av betongbrutalism – här vid Kårböle kyrka (höger). FOTON: PRIVAT

för det kändes pinsamt, som något som ingen kan förstå. Sedan berättade jag för en vän som är teolog, och han bara skrattade. Jag förstod att det här är ett pinsamt ämne också för teologer – i synnerhet för dem. Och samtidigt förstod jag att många människor ber om att bli berörda av den heliga Anden och inget händer. Och jag fick det utan att be. Två gånger.

Det är svårt, säger han, att förklara saker för människor som inte upplevt samma sak.

– Men många kristna förstår det åtminstone i teorin. För mina ateistvänner är den heliga Andens beröring något som inte ens finns.

”Jag vet inte hur Gud tänker”

Efter att han blev kristen tänkte Tuomas Enbuske att han kanske skulle bli dummare, en person som hoppar över vetenskapssidorna i tidningen.

– Men det gick helt tvärtom! Jag har stark synestesi och ser världen så att olika begrepp och händelser placeras i olika lådor. När jag började tro öppnades en ny låda för mig, och det här är inte bara en metafor: det är sant.

För honom är det jätteviktigt att inte berätta för andra människor vad som är synd.

– Jag tänker att här är mina tankar, här är Guds. Och Gud är kanske inte av samma åsikt som jag. Ofta projicerar människor tankar på Gud: har de liberala tankar tänker de att Gud har liberala tankar. Jag har själv ofta liberala tankar, men jag vet inte hur Gud tänker.

Om folk frågar honom om samkönade förhållanden är synd, då svarar han: det är inte för mig att bestämma.

– Jag tänker att det galnaste är att vi själva avgör vad som är synd eller inte. När jag skriver kolumner i tidningen Kirkko & kaupunki finns det diplomingenjörsmän som sänder mig listor på synder per e-post. Jag fattar inte!

Han upplever tanken på arvsynd, det vill sä-

»Jag har varit sjuk, men jag har ändå ett bra liv.«

ga att vi redan vid födseln står i skuld till Gud, som befriande.

– *Yksin uskosta, yksin armosta, yksin Kristuksen tähden*, säger han. (Genom tro allena, nåd allena, Kristus allena.)

– Det är inte det vi gör som frälser oss. Eftersom vi inte räddas genom gärningar gör vi hela tiden mer och mer gott, eftersom det inte är stressande. Misslyckas vi så räddas vi ändå. Så vi måste bara sträva efter att bli bättre och misslyckas vi gör det ingenting. Det är kravlösheten som föder det. Och vi gör inte vilka hemska saker som helst fast vi skulle få det. Genialiskt!

Förr trodde han att arvsynd handlade om att Gud säger att vi är dåliga.

– Nej, Gud säger bara att ni är bra sådana ni är. Ni är syndiga och ni får vara det. Ingen vill ändå umgås med perfekta människor, det är trevligare med sådana som har lite fel. Tänk hur hemskt det skulle vara om det inte var hopplöst att låta bli att synda!

Men kämpar du inte någon gång med att du skulle vilja göra någonting som inte är gott?

– Jo, förstås. I damtidningar är det ett kategoriskt imperativ att du är bra som du är. Men kanske det inte är så! Kanske du någon gång ska försöka göra något bättre. Jag kämpar till exempel med att jag kan vara väldigt verbalt elak. Jag kan vara elak på ett sådant sätt att den jag är elak mot inte märker att jag är elak. Så då låter jag ibland bli att skicka det där hemska meddelandet. Men om jag tänkte att jag hamnar i helvetet om jag gör det – då skulle jag kanske skicka det.

Skulle inte byta bort sin hjärna

Tuomas Enbuske är skapt med en asperger-hjärna. Han är också bipolär. Inget av det är något han anklagar Gud för.

– Många människor som får mycket gjort är

bipolära – se nu på Elon Musk. Han har asperger och jag skulle absolut gissa att han också är bipolär. Fast man skulle hata honom måste man medge att han får saker att ske.

Han skulle inte byta bort sin hjärna, sådan den är.

– Jag jobbade jättemycket innan jag var 40, jag var hypomanisk och gjorde mig ekonomiskt oberoende. Jag kunde göra jättemycket på en dag och det stressade mig inte alls. Och mina depressioner är inte så hemska som de är för många som har bipolär sjukdom.

Han är fortfarande snabb, och många människor tror att han är manisk också när han inte är det.

– Jag har varit sjuk, men jag har ändå ett bra liv. Om en människa haft cancer i några år, inte tänker hon att hon för den skull haft ett hemskt liv.

Han har upplevt att människor blir provocerade när han jämför exempelvis bipolär sjukdom med cancer.

– Men dödsiffrorna för bipolär sjukdom är mycket högre än för vissa cancerformer. Folk säger att jag inte kan jämföra – men varför inte? Man borde sluta använda ordet ”själv mord”. Det handlar inte om mord utan om sjukdom.

Tidigare trodde han själv att en psykiskt sjuk person kan ”skärpa sig”. Nu vet han att det inte går.

– Och tro hjälper inte. Mediciner och läkare hjälper.

Han har druckit upp sitt kaffe. Det är dags att gå. Hans tankar återvänder till det som på kristet språk kallas nåd.

– Jag har börjat tänka mycket mer positivt efter att jag fick en känsla av att jag inte behöver tänka mer positivt. Jag har också börjat göra mer goda saker efter att jag förstod att det finns nåd.

Sorgen är kärlekens pris

VI SITTER alla en dag i sorgens mörka hus. Då är allt helt annorlunda. Då kan varje rörelse eller tanke kännas omöjlig. Då är vänner viktiga: En kram, ett handslag, en blomma, ett bröd. Någon som själv tar initiativ, som vågar fråga och vågar stanna och lyssna.

I DEN JUDISKA traditionen lämnar man aldrig de sörjande ensamma de första veckorna efter ett dödsfall. Släkt, grannar och vänner turas om att vara i sorgehuset.

Det viktigaste är inte att vara stark utan att lita på att det finns någon som lyfter och bär när vi faller. Gud bär oss i ett fast grepp över avgrunden. Vi får vara svaga, vi behöver inte alltid stå på egna ben.

Hos den amerikanska ursprungsbefolkningen finns tanken att de döda lever vidare så länge det finns någon enda människa

på jorden som minns dem. Det är en vacker tanke, men det kristna hoppet sträcker sig betydligt längre än så. Gud minns alla, varenda individ, för alltid. Gud bär den sannaste bilden av oss alla i sin varma innerficka.

I UPPENBARELSEBOKEN berättar Johannes att var och en på uppståndelsens dag ska få en vit sten med ett namn skrivet på. Det är ett namn som bara Gud och den som får det känner till. Det är inget smeknamn, inget efternamn eller dopnamn. Det är ett namn som är identiskt med dig. Det sammanfaller med dig. Det är du.

»Kärleken försvinner inte. Vi bär dem vi mist med oss i våra hjärtan, i våra kroppar.«

INGEN LEVER förgäves hur kort eller långt livet än blir. Vi får lita på att Gud som burit oss genom livet tar emot oss med öppen famn efter döden och in i evigheten, där finns ingen ensamhet eller rädsla.

Sorgen gör vår kärlek hemlös. Den hemlösa kärleken och sorgen behöver nya rum i våra liv. I sorgen behöver vi varandra. Vi sörjer på vårt eget sätt, i vår egen takt. Ingen sorg är rätt eller fel. Sorg är bara sorg.

VI FÅR komma inför Guds tillvända ansikte med all vår sorg, all vår vrede, alla våra frågor. Gud håller. Han håller för våra känslor och tankar. Gud håller och håller om, både oss och dem vi sörjer.

Kärleken försvinner inte. Vi bär dem vi mist med oss i våra hjärtan, i våra kroppar. Tiden läker inte alla sår, men det gör inte för evigt lika ont. Sorgen förändras, förvandlas och blir till ett vemod, en klangbotten i våra liv. Sorgen är kärlekens pris.

Katarina Gäddnäs är sjukhuspräst, Mariehamn.

JAG HAMNADE PÅ ...

Under vinjetten "Jag hamnade på" hamnar vi på överraskande ställen, antingen fysiskt eller mentalt.

Gudstjänst i London

Att gå i kyrkan är ett av de bästa sätten att sluta känna sig som turist i en främmande stad. Predikan handlade om björnen Paddington. Jag blev inbjuden till orgeln Bettys 150-årskalas. Elizabeth i raden framför berättade om vad hon saknar i sin gamla församling och kyrkoherden sa att han har en finsk kompis som heter Teemu. Kören sjöng så mäktigt att jag grät och slutpsalmen *Now thank we all our God* (Lov ske dig, store Gud) kunde jag!

Sofia Torvalds

BENJAMIN SANDELL

Vad ditt hjärta vill

DET ÄR en helt vanlig lördag förmiddag när vår 8-åring mitt i allt filosoferar över livet: "Pappa, kommer du att finnas kvar när jag är 18?" Fastän frågan kommer från ett glatt och bekymmerslöst hjärta stannar jag ändå upp och tänker en stund på livets tillfälliga natur, innan jag svarar: "Jag hoppas det, det tror jag nog, om inget oväntat händer."

I vår tid är det inte ovanligt att träffa på människor som helst inte vill tänka på att livet en dag kommer att ta slut, som gärna viftar bort "dystra" tankegångar och framhåller att det gäller att leva här och nu.

Men tänk om det egentligen är precis tvärtom? Att medvetenheten om livets begränsande natur och evigheten som ligger framför oss är det som lägger livet i perspektiv? Som får oss att välja det som verkligen är värdefullt? Som kallar oss att bli de människor vi är tänkta att vara?

ATT LIVET här inte är allt är goda nyheter för en tid som vill göra allt, hinna med allt, åstadkomma allt, och som samtidigt inte kommer undan att tiden en dag tar slut. Ifall vi tror på evigheten så är de goda nyheterna bland annat att det är fullt möjligt att du kommer att ha tid. Obegränsad tid, för det som verkligen spelar roll.

Ur den synvinkeln är ett väl levt liv här på jorden ett liv som förbereder oss för evigheten. För en ändlös tid med Gud, för det är det evigheten är. Förstår vi evigheten så, är det därför bättre att i stället för den klassiska frågan: "Kommer jag att vara där?" ibland fråga: "Håller jag på att bli den typ av person som skulle trivas där?"

»Vad lever vi för? Vad hoppas vi kunna hålla fast vid i evighet?«

DEN SENARE frågan ger klarhet, för den för oss in i ett möte med vad vårt hjärta sist och slutligen vill ha. Vad lever vi för? Vad hoppas vi kunna hålla fast vid i evighet? Den ger oss redskap att förstå varför Bibeln så ofta talar om att ha "ett hjärta vänt till Gud".

Evigheten, vardagen och våra val möts därför i Jesus ord: "Sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så ska ni få allt det andra också." Tar vi honom på orden och gör som han befallt får vi märka att allt ingår där, och resultatet är ett hjärta förvandlat av Gud.

Därför tror jag att C.S. Lewis är något på spåren när han kommenterar Jesus ord i texten för allhelgona: Det är tryggt att säga till de renhjärtade att de kommer att se Gud, för det är bara de rena i hjärtat som vill det.

Benjamin Sandell är präst och jobbar som studentarbetare i Studentmissionen i Vasa och nationellt. **Han drömmer** om att se mera av Guds eviga liv i sin vardag. **Hans tips:** Klura ut vad i ditt liv kommer att ha värde i evigheten – och satsa på det!

LÖRDAG 2.11.2024, Alla helgons dag

Söndagen ger kyrkoåret puls. Varje söndag har ett namn och ett tema som återkommer i bibeltexterna. Den här sidan berättar vad de närmsta två söndagarna handlar om i våra kyrkor.

På alla helgons dag

minns vi både kristenhetens martyrer och alla övriga som avlidit i tron på Kristus. Men ordet "heliga" syftar inte endast på de avlidna. Alla som tillhör Kristus är heliga. Enligt trosbekännelsen utgör de heliga en gemenskap som också vi på ett osynligt sätt har del i. Temat för lördagen är **De heligas gemenskap**.

Söndagen har temat **Medborgare i två riken**. De kristna har sitt rätta hemland i det himmelska riket, det eviga livet hos Gud. Samtidigt är vi medlemmar i det världsliga samhället och har ansvar för det.

Helgens texter

FÖRSTA LÄSNINGEN

Jes. 65:23–25

ANDRA LÄSNINGEN

Upp. 22:1–5

EVANGELIUM

Matt. 5:1–12

"Jesus sade: saliga de som är fattiga i anden, dem tillhör himmelriket. Saliga de som sörjer, de skall bli tröstade."

Läs mera i Matt. 5:1–12.

Psalmförslag

298
129
435
582

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

*Jesus, låt mitt hjärta fångas av dig,
så att du som själv är livet
och all glädjes källa
får vara den jag söker först,
nu och i evighet.*

Bönen är skriven av Benjamin Sandell.

SÖNDAG 10.11.2024, Tjugofemte söndagen efter pingst

Nästa söndag

handlar om hur en kristen människa tryggt kan lita på att döden inte får sista ordet i hennes liv. Trots att många frågor förblir obesvarade tror hon på att Kristus har besegrat dödens makt. Som Kristus under sitt jordiska liv uppväckte döda, så skall han också uppväcka oss på den sista dagen. Temat för söndagen är **Från död till liv**.

Helgens texter

FÖRSTA LÄSNINGEN

Pred. 12:1–7

ANDRA LÄSNINGEN

2 Tim. 4:6–8

EVANGELIUM

Luk. 20:27–40

"Denna världens människor gifter sig och blir bortgifta, men de som befinner sig värdiga att komma till den andra världen och uppstå från de döda, de gifter sig inte och blir inte bortgifta."

Läs mera i Luk. 20:27–40.

Psalmförslag

560
565
868
873

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

Saknar du någon församling? Du hittar de övriga på kyrkpressen.fi

Tänd ett ljus

Traditionen att besöka begravningsplatsen och tända ljus vid gravarna började under andra världskriget. Nu är alla helgons dag en av de största helgdagarna i Finland.

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

ESBO

HÖGMÄSSOR

Alla helgons dag

Lö 2.11. kl. 12.15 Mässa med parentation: i Esbo domkyrka. Vi minns dem som avlidit och jordfästs sedan senaste alla helgons dag. Namnen på de medlemmar i Esbo svenska församling som avlidit och jordfästs sedan senaste alla helgons dag läses upp och ljus tänds. Erkko, Sandberg, Brunell, Kronlund och kören Es Voces.

I allhelgonacaféet: vid domkyrkans klockstapel serveras varm dryck kl. 11-20. Präster och diakoniarbetare från Esbo svenska församling är närvarande kl. 13.30-18.

Esbo domkyrka sö 3.11. kl. 12.15:

Sironen, Kronlund, Brunell.

Karabacka kapell sö 10.11. kl. 10:

Kallatsa, Malmgren. Kyrkkaffe.

Esbo domkyrka sö 10.11. kl. 12.15:

Fars dag. Lohi, Malmgren.

Församlingens verksamhet för småbarn, föräldrar och unga hittas på esboförsamlingar.fi

SAMLINGAR FÖR DAGLEDIGA

Symamsellerna: ti 29.10 och 12.11.

kl. 16-19 i Stickebo, Esbo domkyrkas

församlingsgård. Mer info: diakon Nina Wallenius 050 432 4323.

Torsdagsträffen 31.10. kl. 13-14.30:

i Södräk kapell med program, kaffe med dopp, samvaro och andakt. Tema: En berättelse om den handikappade kvinnan i Mongoliet, med prästen Janne Sironen.

Torsdagsträffen 14.11. kl. 13-14.30:

i Södräk kapell. Tema: Info om diakonin. Sista Torsdagsträffen för säsongen, vi ses i januari.

Adventsfest för daglediga to 28.11

kl. 11-13.30: i Esbo domkyrkas församlingsgård. Vi bjuder på gröt och tårter så söt, Lucia och musikprogram. Folke och Suvi Gräsbeck musicerar. Anmälan senast 20.11 till Ani Iivanainen, tfn 050 597 3313 eller e-post: diakoni.esbosvenska@evl.fi.

MUSIK

Camille Saint-Saëns Requiem

lör 2.11. kl. 19.30: Hagalunds kyrka Tapiolan seurakunnan kamarikuoro, solistkvartett Hedvig Paulig, sopran, Vuokko Saariaho, alt, Hannu Jurmu, tenor, Niklas Spångberg, bas, Katri Tikka, harpa, Pekka Suikkanen, orgel, Liisa Malkamäki, musikalledning. Gratis inträde. Välkomna!

Våra diakoner stöder och hjälper:

Ta kontakt med diakonerna; Nina 050 432 4323, nina.wallenius@evl.fi, Ani 050 597 3313, ani.iivanainen@evl.fi, Taina 040 547 1856, taina.sandberg@evl.fi

och Whatsapp eller elektronisk tidsbokning; asiointi.espoonseurakunnat.fi. Mer info esboförsamlingar.fi/stod-och-hjalp/samtalshjälp.

Esbo svenska församlings kansli på Kyrkogatan 10 betjänar per telefon må-tors kl. 9-12, e-post; esbosvenska@evl.fi. Kansliet öppet för besök enligt överenskommelse.

Bokning av dop, vigsel och jordfästning:

Bokningstjänster 09 8050 2601, Begravningsstjänster 09 8050 2200, Beställning av ämbetsbetyg och släktutredningar 09 8050 2600. Hindersprövning, medlemsregister: Esbo regioncentralregister, 09 8050 2600.

GRANKULLA

Fre 1.11 kl. 18: Hoppet i mörkret. Musikfestens konsert i Grankulla kyrka. Biljetter 32/16 euro. Heli Peitsalo, orgel samt musiker från Finländska kammarorkestrerna: Jan Söderblom, violin, Hanna Hujanen, klarinett, Tomas Nuñez, cello och Anna Laakso, piano. Gästtalare: Helsingfors universitetets professor i historia, FD Henrik Meinander.

Lö 2.11 kl. 12: Allhelgonadagens högmässa, Ulrik Sandell, Barbro Smeds. Cantara, dir. Raisa Rangell & Suvi Leino, piano. Vi läser upp namnen på församlingsmedlemmar som avlidit under året och tänds ett ljus för var och en av dem. Kyrkkaffe.

Kl. 16: Änglastigen på gravgården, Daniela Hildén, Ulrik Sandell.

Sö 3.11 kl. 10: Tvåspråkig folkmusikguds-tjänst. Daniel Nyberg, Heli Peitsalo, Teija Palolahti. Viive Virtanen & Touko Kentala, violin. Kyrkkaffe i övre salen.

Ti 5.11 kl. 9.30-12: Familjelyktan

i Sebastos, Daniela Hildén, Heli Peitsalo.

– **kl. 9.30-10.30:** Diakonimottagning och bröddutdelning i kyrkans aula.

– **kl.13:** Sångstund för pensionärer i nedre salen, Barbro Smeds.

– **kl. 13.30:** Tisdagsträffen i övre salen.

Catherine Granlund, Carola Wikström, Barbro Smeds. Gäst: Åsa Hansson och musikern Anna Brummer, "Så skönt är livet". En broderad utställning i klangfullt samspråk med ord och musik.

On 6.11 kl. 14: Kyrkosyfoöreningen i övre brasrummet.

– **kl. 17.30:** Smyckeskäll för vuxna i dagklubbens kök, Daniela Hildén.

To 7.11 kl. 10-11: Lovsångs- och förbönsgrupp i övre brasrummet, Catherine Granlund, Carola Wikström.

– **kl. 18-19:** Samtal om psalmer i övre brasrummet, Henrik Nymalm. Vi läser en psalm ur Bibeln och funderar tillsammans på den. Välkommen. Kvällste.

Fr 8-9.11: Natt i kyrkan – ett miniläger i Grankulla kyrka för 2014 födda. Anmälan via grankulla@evl.fi senast 31.10.

– **kl. 18-22:** Ungdomskväll i Klubb97, Jona Granlund.

Lö 9.11 kl. 15–18: Stickcafé för dig som är handarbetsintresserad i Sebastos. Förhandsanmälan till Katariina Kaltala 040 716 9001.

Sö 10.11 kl. 12: Högmässa, Ulrik Sandell, Barbro Smeds. Kaffe i nedre brasrummet.

Kl. 15: Tyst växer stora träd. Konsert i Grankulla kyrka. Vaggvisor från olika världsdelar. Tapiolan laulu, dir. Uli Kontu-Korhonen & instrumentensemble.

Fritt inträde, programblad 10 euro.

Må 11.11 startar församlingens insamling av presentkort till julgåva ”Klä julgranen”: Korten får lämnas in i kuvert med texten ”Klä julgranen/svenska diakonin” till vaktmästare, kansliet eller direkt till diakonin fram till den 11.12. Presentkortet delas ut till familjer och ensamma som har det ekonomiskt trångt. Förfrågningar: catherine.granlund@evl.fi eller 050 439 3208.

Ti 12.11 kl. 9.30: Familjelyktan i Sebastos, Daniela Hildén, Heli Peitsalo.

Kl. 9.30–10.30: Diakonimottagning och bröddutdelning i kyrkans aula.

Kl. 18: Graziakören i kyrksalen, Heli Peitsalo.

On 13.11 kl. 14: Kyrkosyfoeringen i övre brasrummet.

To 14.11 kl. 10–11: Lovsångs- och förbönsgroup i övre brasrummet, Catherine Granlund, Carola Wikström.

Lö 23.11 julpysel för hela familjen: i Sebastos kl. 10–12.30 (grupp 1) och kl. 13–15.30 (grupp 2). Förhandsanmälan via grankullaforsamling.fi senast 14.11. Daniela Hildén, Ulrik Sandell.

KYRKSLÄTT

Fre 1.11 kl. 13–15.30: Effa på Hörnan

Lö 2.11 kl. 16: Parentation med allhelgonamusik i S:t Mikael's kyrka. Lugn orgelmusik i kyrkan från kl. 15.30.

Sö 3.11 kl. 12: Mässa i S:t Mikael's kyrka

Må 4.11 kl. 18.30: Sång och bön

i S:t Mikael's kyrka

Ti 5.11 kl. 14: Seniorgruppen, Hörnan

Ons 6.11 kl. 10: Avigt och Rätt på Mikaeligården

To 7.11 kl. 10: Förmiddag på Hörnan

Fre 8.11 kl. 13–15.30: Effa på Hörnan

Lö 9.11 kl. 10: Mannamässa i Masaby. Vox

Mini medverkar. Församlingen bjuder på lunch efteråt, kollekten uppbärs i torrvaror.

Sö 10.11 kl. 12: Mässa i S:t Mikael's kyrka

Ons 13.11 kl. 10: Avigt och Rätt på Mikaeligården

To 14.11 kl. 10: Förmiddag på Hörnan

To 14.11 kl. 17–20: Ungdomskväll för ungdomar i högstadiålder

Fre 15.11 kl. 13–15.30: Effa på Hörnan

Sö 17.11 kl. 12: Mässa med folklig dans

och musik i S:t Mikael's kyrka

Matutdelning på diakoniansliet: boka tid på förhand via Diakonihjälpen 050 478 4227.

Noggrannare information finns på

www.kyrkslattsforsamlingar.fi

tfn 040 350 8213

TAMMERFORS

Lö 2.11 kl. 18 Allhelgonadagens kvällsbön

med ljusständning: i Finlaysons kyrka, Janne Heikkilä, Anna Arola.

Sö 3.11 kl. 11 Högmässa: i Svenska Hemmet. Janne Heikkilä, Anna Arola. Kvin-nokören Katajaiset.

Ti 5.11 kl. 10–11.45 Familjelyktan: i Svenska Hemmet. Anmälningar till barnledare Piu Heinämäki, 040 804 8587.

Ti 5.11 kl. 12.15–15.15 Tisdagsklubben: för eleverna i årskurs 3, Mäntykatu 6.

On 6.11 kl. 13 Onsdagskaffe: i Svenska Hemmet. Svenska dagen – ord och uttryck på svenska. Juha-Matti Heimonen, sång.

Sö 10.11 kl. 11 Högmässa med finlands-svenska psalmer: i Gamla kyrkan.

Kyrkkaffe. Janne Heikkilä, Anna Arola.

Ti 12.11 kl. 10–11.45 Familjelyktan: i Svenska Hemmet. Anmälningar till barnledare Piu Heinämäki, 040 804 8587.

Ti 12.11 kl. 12.15–15.15 Tisdagsklubben: för eleverna i årskurs 3, Mäntykatu 6.

On 13.11 kl. 13 Onsdagskaffe: i Svenska Hemmet. Diakon Timo Sentzke från tyska församlingen är vår gäst.

On 13.11 kl. 18.30 A-män bastukväll: i Församlingarnas hus, Näsilinnankatu 26 (ingång från Hämeenkatu). Gäst Timo

Sentzke från tyska församlingen. Förhandsanmälan senast må 11.11 till kyrkoherde Janne Heikkilä, 040 649 1442.

VANDA

HELSINGE KYRKA Kyrkovägen 45

Stilla musik lö 2.11 kl. 14–15.30:

Tröstefull musik i allhelgonatid.

Parentationsandakt lö 2.11 kl. 16:

Andakt med ljusständning för de avlidna. Kristian Willis och Anders Ekberg.

Högmässa sö 3.11 kl. 10: Maria Lindberg, Anders Ekberg. ViAnda-kören medverkar tillsammans med Gaudeamus-kören från Borgå, dirigent Reidar Tollander.

Farsdagens högmässa sö 10.11 kl. 10: Anu Paavola och Heidi Åberg.

DICKURSBY KYRKA Stationsvägen 12a

Musiklek fr 1.11 och 8.11 kl. 10–11:

Ungdomskväll on 6.11 och 13.11 kl. 18–20:

Sångstund för alla

on 6.11 och 13.11 kl. 18–19:

Tisdagsgruppen ti 12.11 kl. 12.30–13.30: Lunch kl.12.30.

Pensionärernas födelsedagsfest

to 14.11 kl.13: Inbjudan har skickats till alla som år 2024 fyller 75, 80, 85, 90 och uppåt.

MYRBACKA KYRKA Strömfåravägen 1

Familjecafé: ti 5.11 och 12.11 kl. 9.30–11.

ÖVRIGT

Allhelgonaveckomässa fre 1.11 kl. 14: i Folkhälsanhuset. Anu Paavola och Anders Ekberg.

Följ änglarna! – allhelgonaspårning för

familjer lö 2.11 kl. 16–19: Prostgårds-

parken, Helsing kyrkoby. Ta med en ficklampa och följ änglarna i parkens mörker!

Sportklubben:

varje tisdag kl. 16.15–17 i Dickursby skola.

ViAnda kören:

övar varje onsdag kl. 12–14 i Helsinggård.

Vivandi:

övar på Bygård varje torsdag kl. 17–19.

HELSINGFORS PROSTERI

JOHANNES

GUDDSTJÄNSTER

Lö 2.11, Alla helgons dag, tack-

sägelsegudstjänst: kl. 15 i Nya kapellet, Sandudds begravningsplats.

Tomas vokalensemble medverkar.

Sö 3.11, Alla själars dag, sammanlyst

högmässa: kl. 10 i S:t Jacobs kyrka.

S:t Jacobskören medverkar.

Missa inte! Sö 3.11, Alla själars dag, re-

quiemmässa: kl 18 i Johanneskyrkan.

Chorus Sanctae Ceciliae medverkar.

Requiem av Joseph Rheinberger.

Ti 5.11, middagsbön:

kl. 12 i Johanneskyrkan.

On 6.11, middagsbön:

kl. 12 i Johanneskyrkan.

On 6.11, veckomässa:

kl. 18 i Johanneskyrkan.

Sö 10.11, högmässa:

kl. 10 i S:t Jacobs kyrka.

Sö 10.11, högmässa:

kl. 12 i Johanneskyrkan.

Ti 12.11, middagsbön:

kl. 12 i Johanneskyrkan.

Ti 12.11, sinnesromässa:

kl. 18 i Johanneskyrkan

On 13.11, middagsbön:

kl. 12 i Johanneskyrkan.

On 13.11, veckomässa:

kl. 18 i Johanneskyrkan.

To 14.11, ungdomsmässa:

kl. 19 i Johanneskyrkan.

GEMENSKAP

Johannes vardagsrum: Öppet tisdagar kl. 9.30–18. Lunch kl. 11–13, liten andakt kl. 14.45, program kl. 13.30:

5.11: Ta hand om din syn. Synrådgivare Ann-Catrin Tylli.

12.11: Testamente, intressebevakningsfullmakt och arvsplanering. Isa Niemi, jurist och Hanna Nybergh-Segerstråle, rättsnotarie.

Diakoniträff: 7.11 kl. 12–13.30

i S:t Jacobs kyrka.

Träffpunkt: to 14.11 kl. 14 i Högbergssalen.

Kaffe med Johannes: må 11.11 kl. 13–15 i Folkhälsanhuset i Brunakärr.

Bibel, tro och tvivel: må 11.11 kl. 18

i Hörnan. Gäst: Stefan Djupsjöbacka.

Family fun: on 13.11 kl. 17–19 i S:t Jacobs kyrka. Mat, pyssel, andakt och sång. Tema: hållbar jul.

MUSIK

Lunchmusik: tisdagar kl. 12 i Gamla kyrkan.

FÖR FAMILJER OCH BARN

Familjecafé med musiklek: måndagar kl.

9.30–11.30 i Hörnan. Tisdagar kl. 10–11 i

Kääntöpaikka, Arabiastrandens invånar-

hus. Tisdagar kl. 9.30–11.30 i Johannes

vardagsrum i Tomaskyrkan. Torsdagar kl.

9.30–11.30 i S:t Jacobs kyrka. Familie-

caféernas musiklek börjar alltid kl. 10.

Obs! Ingen musiklek efter dagis 5 och 12.11.

Fritids: för barn i klasserna 3–6. Kom

och chilla, var med kompisar, spela spel,

pyssla, äta mellanmål! En trygg vuxen

ledare finns alltid på plats. Fritids i S:t

Jacobs kyrka på Drumsö: måndagar och

tisdagar kl. 13–16. Fritidsledare Nanne:

046 921 7512. Fritids Hörnan: tisdagar och

fredagar kl. 13–16. Fritidsledare Martina:

050 380 0823. Fritids i Johannes var-

dagsrum: måndagar och torsdagar kl.

13–16. Fritidsledare Oscar: 050 439 2618.

Family fun: onsdag 13.11 kl. 17–19

i S:t Jacobs kyrka. Mat, pyssel, andakt

och sång. Tema: Hållbar jul.

MATTEUS

ANDLIGT LIV

Mässor: Söndagar kl. 10 i Matteuskyrkan.

Förutom den söndag vi firar kvällsmässa.

Kvällsmässa: 3.11 kl. 18. Birgitta Udd är inbjuden talare. Mässan innehåller mycket musik och en bönevandring. Kvällste efter kvällsmässan.

MU-mässa: (Matteus Ungdom): Onsdagar kl. 18 + kyrkfika. Alla är välkomna, oberoende av ålder!

Molnet: Ett tillfälle för bön varannan torsdag (14.11 och 28.11) kl. 18 i Populus, bredvid köket. Tillsammans delar vi det som vi är tacksamma för och det som tynger oss. Kontakt Mia Westerling 045 341 8441. Gemensam middag från kl. 17 framåt. Varmt välkommen att delta i gemenskapen kring matbordet, bönestunden eller båda.

Ljusandakt 2.11 kl. 18: Ljusandakt och parentation för de som under det senaste året gått bort. Vi minns våra nära och kära som inte mer finns med oss och tänder ljus. I Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3.

BARN, UNGDOM OCH FAMILJ

Kontakt: Barnverksamhet Catarina Bär-lund-Palm catarina.barlund-palm@evl.fi, tfn 050 380 3936, musik och körer Daniela Strömsholm daniela.stromsholm@evl.fi, 050 596 7769, ungdomsverksamhet Tonja Weckström tonja.weckstrom@evl.fi, tfn 050 380 3988 och Daniel Jakobsson daniel.jakobsson@evl.fi, tfn 050 380 0710

Musiklek med familjecafé: Tisdagar.

Klapp & klang kl. 10 (för 1–4-åringar) och

Gung & sjung kl. 11 (för 0–1-åringar) i

Matteuskyrkan. Ingen anmälan behövs.

Kom och sjung och dansa med ditt barn!

TWEENTISDAG FÖR ÅK 3–7: Tisdagar kl. 14–17 i Matteuskyrkan. Mellanmål, pingis, tv-spel, pyssel mm.

Öppet hus för ungdomar: onsdagar från

kl. 15. MU-mässa kl. 18. Följ oss på IG @

matteusungdom för mer info om hjälp-

ledarutbildning, läger, resor, anmälningar.

Matteus barnkör och pysselklubben: i

skolorna på församlingens område,

torsdagar på eftistid. Catarina Bär-

lund-Palm leder pysselklubben, Daniela

Strömsholm barnkören.

ESBO

Varm dryck vid klockstapeln

Alla helgons dag lö 2.11: i allhelgonacaféet vid domkyrkans klockstapel serveras varm dryck kl. 11–20. Präster och diakoniarbetare från Esbo svenska församling är närvarande kl. 13.30–18.

Barnklubb för 4–8-åringar: Torsdagar, program kl. 17–19, man får stanna till 19.30. Novemberprogram 7.11 rita och måla, 14.11 sällskapsspel, 21.11 pepparkaksbakning, 28.11 lillajulsprogram. Barnpassning för yngre barn från 17–19.30.

MUSIK

Matteus kyrkokör: sjunger de gamla klassiska kyrkomusikverken och även nyare musik från vår egen tid. Kören övar tillsammans med Fiona Chow under hösten. Kontakt: 045 101 5360

Popkören: riktar sig till barn i årskurserna 4–7 och övar i Matteuskyrkan. Tisdagar kl. 15.30–16.15.

Matteus barnkör: övar i skolorna på Matteus församlings område, torsdagar på eftistid. Körledare för Barn- och Popkören: Daniela Strömsholm, daniela.stromsholm@evl.fi, 050–5967769.

Voice-kören övar inför Matteuskyrkans 40-årsjubileum: Östra Helsingfors svängigaste kör övar sex gånger inför jubileumskonserterna i februari: 21.11, 4.12 (OBS onsdag), 19.12, 9.1, 23.1 och 6.2. Övningarna börjar kl. 18.30.

GEMENSKAP

Kontakt: Matteus kansli matteus.fors@evl.fi eller 09 2340 7300 (tis och tors kl. 10–14)

Matteus Afterwork varje torsdag: Middag för 3 euro och möjlighet till några timmars gratis barnklubb. Matteus församling erbjuder en trevlig kväll då du både slipper laga middag och dessutom kan få några timmar egen tid – antingen för att uträtta egna ärenden eller så kan du delta Matteus kvällsprogram för vuxna. Middag kl. 17, program kl. 18 eller 18.30.

Afterwork med missionstema 7.11 kl. 18: Pirkko Nummela, tidigare missionär via Finska Missionssällskapet berättar om hennes arbete bl.a. bland funktionshindrade barn i Etiopien.

Stickklubben: Handarbete med kaffe, bulle och trevliga samtal. Vi träffas jämna veckor kl. 11–13.

Kontakt: Carita Riitakorpi 050–380 3986.

Bokklubben Bokmalarna: I höst läser och samtalar Bokmalarna utgående från Livets vatten av Maria Küchen. Var tredje måndag kl. 14–15.30 i Matteuskyrkan. Följande träffar 11.11 och 2.12. Kontakt Annica Söderström, 050 568 0085.

Kvinnor mitt i livet: Kom som du är och dela livet en stund. Måndag 4.11 kl. 18 åker gruppen på utflykt. Kontakt Stina Hjelt 050 300 5911.

Samling för män: En fredag i månaden i Matteuskyrkan. Fredag 15.11 besöker Olav S. Melin, teolog och tidigare chefsredaktör, gruppen med temat ”Amos Anderson – en annorlunda mecenat”. Välkommen med! Kontakt Peter Andersson 040 533 6185

Keramikkurs: Torsdag 14.11 kl. 18, samt lördag 23.11 kl. 10 kan du komma och pröva på keramik tillsammans med keramik-artisan Marika Salomaa. 10 personer per kurstillfälle. Anmälan till Matteus kansli (matteus.fors@evl.fi) – till ett eller fler tillfällen. 10€ materialavgift/gång.

Bibelstudium med Stefan Djupsjöbacka: Torsdag 21.11 kl. 18 i Matteuskyrkan. Tema: Kristus i Gamla testamentet. Mera info på webbplatsen eller i Matteus kansli.

Waste&Feast i Matteuskyrkan: Ät en bit mat för 3/6 euro och lär känna nya människor vid samtalsbordet. Maten lagas på överbliven mat från mataffärer. Må–to kl. 11–13.

PETRUS

Minnesgudstjänst lö 2.11 kl. 16: i Petruskyrkan. Vi minns de som avlidit under året och läser upp deras namn, tänder ljus och håller andakt tillsammans. Efteråt servering. Alla som önskar är välkomna.

Söndagens högmässor: kl. 10 i Munksnäs kyrka, kyrkkaffe. kl. 12 i Äggelby gamla kyrka, kyrkkaffe. 3.11 Anne Koivula, Mathias Sandell 10.11 Pia Kummel–Myrskog, Mathias Sandell.

Petrus Puls: Söndagar kl. 15.30 i Petruskyrkan. Puls är en ledigare gudstjänst med mera utrymme för lovsång, bön och bibelundervisning. Kyrkkaffe efteråt, välkommen!

BARNFAMILJER

Musiklek: kl. 10 på torsdagar i Södra Haga. Välkommen med i vårt glada gäng! M 0–5 år. Vi sjunger och leker tillsammans, och umgås efteråt en stund. Kontakta Anne Koivula för info: anne.koivula@evl.fi.

Följ Petrus Kidz-gruppen på facebook för mer aktuell info!

UNGDOMAR

Ambient: Ungdomssamling kl. 18.30 i Petruskyrkan varannan fredag. Höstens datum: 1.11, 15.11, 29.11 och 13.12. Kvällarna bjuder på andakt och varierande program t.ex. film, matlagning och tävlingar. Följ @petrusyouth på instagram för mer info eller kontakta nadine.mabinda@evl.fi. Välkommen med!

EVENEMANG OCH KURSER

Karabrunch lö 9.11 kl. 10–12: i Petruskyrkan. Vi bjuder på brunch med bacon och ägg, Magnus ”Iron Magnus” Riska berättar. Välkommen med, alla män!

Petra-frukost lö 16.11 kl. 10–12: i Petruskyrkan. En förmiddag för kvinnor i alla åldrar. Caroline Sandström berättar om ”Hur jag formats till den jag är idag”. Mer info på facebook/petrusförsamling. Varmt välkommen!

Fredagscafé i Petruskyrkan: Varje fredag hela hösten kl. 17–19. Kom och drick en kopp kaffe eller te och prata bort en stund. Välkommen ensam, med familj eller vänner.

Dagscafé: Tis 12.11 kl. 13–15 i Petruskyrkan. Välkommen på en eftermiddag med kaffe och gemenskap. Mer info av diakonissan Tua Sandell, Tel. 050 344 2711.

ANDAKT OCH BÖN

Förbön och tack: Tvåspråkig förbönskväll varannan tisdag kl. 19 i Munksnäs kyrka, Tegeltigen 6. Lovsångskören övar kl. 18. 12.11 Allan Franzén.

Petruskyrkan öppen för bön: Varje tisdag kl. 8–9, egen bön (instrumentalmusik) och 15 min gemensam bön. Var gärna med i bön för församlingen och vår stad även om du inte har möjlighet att komma till kyrkan.

Du kan alltid skicka in dina böneämnen: till pray.petrus@evl.fi, per post: Petrus församling, Skogsbäcksvägen 15, 00630 Helsingfors.

SJUNG I KÖR

Petrus Vokalensemble: För dig som kanske sjungit i kör tidigare, eller vill lära dig att sjunga flerstämmigt. Varannan to kl. 18 i Äggelby gamla kyrka, mathias.sandell@evl.fi

Kingdom Singers: En ekumenisk lovsångskör som leds av Fiona Chow. Repertoar på finska, engelska och svenska. Petruskyrkan. Två måndagar i månaden, fionatchow@gmail.com

Lovsångsgruppen: Varannan ti kl. 18. Medverkar under Förbön och Tack-kvällarna i Munksnäs kyrka.

RASEBORGS PROSTERI

EKENÄSNEJDENS SVENSKA GUDSTJÄNSTER I VÅRA KYRKOR

Allhelgonatid

Vi finns på nya begravningsplatsen i Ekenäs fre 1.11 kl. 14–18: Vi bjuder på varm saft och en pratstund för den som vill. Barnen får dekorera gravljus.

Lör 2.11 Alla helgons dag

Mässa i tröst och hopp: med ljusständning för avlidna församlingsmedlemmar:

- kl. 10 i Ekenäs
- kl. 10 i Tenala
- kl. 12 i Bromarv
- kl. 12 i Snappertuna

Sö 3.11

Högmässa: kl. 10 i Ekenäs

BOKKALAS I FÖRSAMLINGEN

Torsdagssamtal 7.11 kl. 18.30: i Ekenäs församlingshem. Författaren Magnus Cederlöf och kyrkoherde Anders Lindström samtalar om Cederlöfs bok Sigfridus Aronus Forsius – Med blicken mot himlen

Litterär högmässa sön 10.11 kl. 10: i Ekenäs kyrka. Ord av hopp – en högmässa med inslag av text, betraktelser och musik. Kyrkoherde Anders Lindström, sånggrupp under ledning av Inkeri Aittola.

Info: www.ekenasnejdensförsamling.fi

INGÅ

Fre 1.11:

– **kl. 18 Israeliska danser:**

Församlingshemmet. Unnérus.

Lö 2.11:

– **kl. 10 Allhelgonadagens högmässa:** Ingå kyrka. Namnen på de som avlidit sedan senaste alla helgons dag läses och ljus tänds för var och en.

Sjöblom, Nygård.

– **kl. 16–18 St Nicholas gillescouter bjuder på glögg vid klockstapeln:** Ingå kyrka.

– **kl. 18 Musik i allhelgonakvällen:** Ingå kyrka. Raseborgs musikinstituts elever.

Sö 3.11:

– **kl. 16 Tvåspråkig kärleksmåltid:** Församlingshemmet. Anmälningar för serverings skull senast to 31.10, tfn 09 221 9030 eller e-post: inga.kansli@evl.fi. Sjöblom, Nygård.

Må 4.11:

– **kl. 13–15 Einsteinklubb för skolbarn:** Församlingshemmet, nedre våning. Nylund, Sköld–Qvarnström.

– **kl. 15.30–17.30 Lottas Måndag:** Ungdomshuset. Välkommen in en stund. Ahlfors.

Ti 5.11:

– **kl. 9–10.30 Brunch:** Strandvägen 11. Vuxna 4 euro. I samarbete med Inkoon martat. Lindell.

– **kl. 10–12 Familjecafé:** Församlingshemmet, nedre våning. Nylund, Sköld–Qvarnström.

– **kl. 10–14 Öppet hus och mini-loppis:** Strandvägen 11. Lindell, Kakko.

On 6.11:

– **kl. 13–15 Allsång:** Strandvägen 11. Kaffeservering. Nygård, Lindell, Kakko.

– **kl. 13–16.30 After school:** Församlingshemmet, nedre våning. Öppna dörrar för barn i åk 1–6. Nylund, Sköld–Qvarnström.

– **kl. 15.30–18.30 Ungdomskväll:** Ungdomshuset. Ahlfors.

To 7.11:

– **kl. 10–14 Öppet hus och mini-loppis:** Strandvägen 11. Lindell, Kakko.

– **kl. 11.30–13 Matservering:** Församlingshemmet. 4 euro. Sköld–Qvarnström.

– **kl. 17.30 Bönegrupp (tvåspråkig):** Strandvägen 11. Kakko.

Sö 10.11:

– **kl. 10 Högmässa:** Degerby kyrka. Olkinuora, Kalliokoski.

Må 11.11:

– **kl. 13–15 Pysselklubb för skolbarn:** Församlingshemmet, nedre våning. Nylund, Sköld–Qvarnström.

Ti 12.11:

– **kl. 10–12 Familjecafé:** Församlingshemmet, nedre våning. Nylund, Sköld–Qvarnström.

– **kl. 10–14 Öppet hus och mini-loppis:** Strandvägen 11. Lindell, Kakko.

– **kl. 14–16 Stick- och virkcafé:** Strandvägen 11. Lindell, Kakko.

Ons 13.11:

– **kl. 13–16.30 After school:** Församlingshemmet, nedre våning. Öppna dörrar för barn i åk 1–6. Nylund, Sköld–Qvarnström.

– **kl. 14–16 Missionssyfoöreningen:** Prästgården. Björklöf.

– **kl. 15.30–18.30 Ungdomskväll:** Ungdomshuset. Ahlfors.

– **kl. 19 Kyrkokören övar:** Församlingshemmet. Nygård.

To 14.11:

– **kl. 10–14 Öppet hus och mini-loppis:** Strandvägen 11. Lindell, Kakko.

– **kl. 11.30–13 Matservering:** Församlingshemmet. 4 euro. Sköld–Qvarnström.

– **kl. 14.30–16.30 Minnesträning och stödgrupp för närstående vårdare:** i samarbete med Nylands Minneslots: Strandvägen 11. Lindell.

– **kl. 17.30 Bönegrupp (tvåspråkig):** Strandvägen 11. Kakko.

Mera information: www.ingaförsamling.fi

KARIS-POJO

ALLHELGONA

Fr 1.11 kl. 18 Kvällsmässa med ljusständning: i Svartå kyrka

Lö 2.11 Alla helgons dag

– **kl. 10 Högmässa med ljusständning:** i Pojo kyrka.

– **kl. 12 Högmässa:** i Karis kyrka.

– **kl. 18 Musikandakt med ljusständning:** i Karis kyrka. Vi tänder ljus för dem som blivit jordfästa av församlingen sedan förra Alla helgons dag.

Sö 3.11 kl. 17 Barnvänlig allhelgonagudstjänst: i S:t Olofs kapell. Ingen högmässa i Karis kyrka eller Pojo kyrka.

On 6.11 kl. 8.30 Stillhetens bön: i Pojo församlingshem.

Sö 10.11

– **kl. 10 Högmässa:** i Pojo kyrka.

– **kl. 12 Gudstjänst:** i Karis kyrka.

On 13.11 kl. 18.30 Raseborgs kyrkosångskretsens körkavalkad: i Karis kyrka.

To 14.11 kl. 19.30 Stillhetens bön: i Karis kyrka.

Se församlingens alla evenemang på www.karis-pojoförsamling.fi

ESBO STIFT

LOJO

Lö 2.11 kl. 13 Allhelgonadagens högmässa: i Lojo S:t Lars kyrka. Vi minns de under året avlidna. Kransnedläggning. Kyrktaxi, kyrkkaffe.

Ti 12.11 kl. 13.30 Samling för daglediga: Virkby kyrka. Taxi.

BORGÅ

HÖGMÄSSOR OCH GUDSTJÄNSTER

**Lö 2.11 kl. 12.15 Högmässa med lju-
ständning och tacksägelse:** i Domkyr-
kan på Alla helgons dag,
Jäntti, Smeds, Tollander

**Sö 3.11 kl. 12.15 Högmässa i Domkyr-
kan:** Smeds, Jakobsson, Hätönen, Ove
Blomqvists gudstjänstgrupp

**Må 4.11 kl. 14.30 Babykyrka i Dompro-
stgården:** Jäntti

**Sö 10.11 kl. 9.30 Gudstjänst St Olofs
kapell:** Pellinge, Apostolidou, Söder-
ström

**Sö 10.11 kl. 12.15 Högmässa i Domkyr-
kan:** Jäntti, Apostolidou, Söderström,
Tollander Gaudeamuskören, barnlägret.
Farsdagslunch efter mässan kl. 13.30.

**To 14.11 kl. 18 Mässa i Taizéstil i Dom-
kyrkan:** Jäntti, Söderström, frivilliga
MUSIK

**Lö 2.11 På Alla helgons dag spelas orgel-
varter i kapellet Aeternitas på Näseback-
en:** Kl. 14.00: Jarkko Yli-Annala, 14.30:
Kaisa Sidoroff, 15.00: Reidar Tollander,
15.30: Eric-Olof Söderström, 16.00: Anne
Hätönen

On 6.11 kl. 18 Konsert i Domkyrkan: Kon-
sert på Svenska dagen "Trygg", Folkmu-
sikduo Aléa – Aurora Visa,
kantele och Annika Lyytiäinen, klarinett.
Fritt inträde, fritt programblad.

GRUPPER

**Må 4.11 och 11.11 kl. 10 Motion och Pro-
menad för missionen:** träff vid gångbrons
östra sida.

**Ti 5.11 och 12.11 kl. 9–13, KortteliÄssä,
Värberga:** församlingen bjuder på kaffe.

Ti 5.11 och 12.11 kl. 12 Andakt och lunch:

för pensionärer och arbetssökande i fest-
salen, Lundagatan 5.

On 6.11 kl. 12.30 Mariakretsen:
i mötesrum 1, Lundagatan 5.

Sö 10.11 kl. 13.30 Farsdagslunch: i För-
samlingshemmet
på Lundagatan 5. Meny: potatisgratäng,
stek med pepparsås, sallad samt kaffe/té
och tårter. Pris: Vuxna: 15 euro, Barn 8–12
år: 8 euro, Barn 5–7 år: 5 euro. Betala
med bankkort eller kontanter. Anmäl nu
till Sussi via e-post: susann.stenberg@
evl.fi eller tfn 040 528 6577.

Må 11.11 kl. 14 Kaffelandakt: i Lilla salen

On 13.11 kl. 17 Skapa & skratta:
Lilla salen, Lundagatan 5.

SIBBO

Lö 2.11 kl. 12 Mässa med ljuständning:
Sibbo kyrka. Efteråt samling för sörjande
i Prästgården.

Lö 2.11 kl. 13–17 Möten vid gravgården:
Kyrkoby begravningsplats. Varm glögg
och en pratstund med församlingens an-
ställda vid Ljusets kapell.

Sö 3.11 kl. 18 Mässa med Taizésånger:
Söderkulla kyrka.

On 6.11 kl. 10 Frukost: Söderkulla kyrka.

On 6.11 kl. 12 Åttaeuros-lunch: Kyrkoby
församlingshem. Lunch för daglediga.

Sö 10.11 kl. 18 Kvällsmässa: Söderkulla
kyrka.

Må 11.11 kl. 10 Småbarnskyrka: Söderkulla
kyrka. En kyrkstund för småbarn tillsam-
mans med vuxen. Vi sjunger rörelsesånger
och lyssnar till en kort berättelse.

**Ti 12.11 kl. 13.30 Norra Paipis missions-
krets:** Kontakt Ann-Britt Olenius-Stef-
fansson 050 5233 918.

On 13.11 kl. 10 Frukost: Söderkulla kyrka.

To 14.11 kl. 13 Box missionskrets: Bykyr-
kan Tabor.

Kören för dem som inte tycker sig kunna sjunga

Esbo svenska församlings
kör-för-alla, Kråksången, firar
25-årsjubileum. Då den bör-
jade var kören banbrytande i
Finland.

En kör för alla som vill sjunga, men
som tror att de kanske inte kan eller
inte kan tillräckligt bra för att få vara
med. Idén till en sådan kör kläcktes av
kantor **Eeva-Liisa Malmgren** som fick
inspiration från Göteborg, Sverige. År
1999 startade kören Kråksången i blyg-
sam skala. Snabbt växte den och i dag
har kören cirka 75 aktiva medlemmar.

Fortsättningsvis kan man bli korist i
Kråksången utan inträdesprov.

Om man tycker om att sjunga, så ord-
nar sig resten, enligt Eeva-Liisa Malm-
gren.

– Folk är så självkritiska och många
har i minnet sina svaga skolvitsord i
musik, kanske blev man utdömd som
omusikalisk. Vi borde glömma sådant
och övervinna våra egna missuppfatt-
ningar, säger Malmgren.

Det är ofta tekniken som är proble-
met. När den tränas upp kommer insik-
ten om sambandet mellan vad örat hör
och sångmuskulerna, säger Malmgren.

“Det är det som är det fina i kråksån-
gen”, brukar man säga. Men vad är det
fina i kören Kråksången?

Så här säger några av koristerna.

– Jag var tidigare med i en finsk kör
och en del av oss finska körsångare rå-
kade vara med när Kråksången övade.

Vi vill göra bra ifrån oss, säger Johanna Björkstén (höger). Det är glädje när vi övar,
säger Petra Kåll. FOTON: AGNETA GESTRIN, ESBO KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET

De såg ut att ha det så roligt, helt top-
pen! säger **Seija Raatikainen** som har
sjungit i kören i sju år.

Raatikainen och koristvännen **Liisa Simomaa** har sina rötter i Seinäjoki
och modersmålet är finska.

– Att sjunga på svenska är inte svårt,
snarare en utmaning, säger Liisa Simo-
maa, som gärna skulle bli ännu bättre
på att tala svenska.

Eeva-Liisa Malmgren, kantor i Esbo
svenska församling, är körens ledare

och dirigent. År 2015 blev Malmgren
vald till årets kantor i Finland. Kråksån-
gens korister uppskattar henne.

– Hon är så uppmuntrande. Hon lyf-
ter oss. Vi vill göra bra ifrån oss, säger
Johanna Björkstén.

– Man blir så glad när man kommer
till övningarna, säger **Petra Kåll**.

Kråksången sjunger sakrala och pro-
fana sånger; visor, spirituals, folksång-
er från olika länder, andliga sånger och
psalmer. Under 25 år har kören varit med

Eeva-Liisa Malmgren startade Kråk-
sången år 1999 efter modell från Sverige.

om flera större uppträdanden och tv-in-
spelningar. Omtäckta evenemang är all-
sångskvällarna, som har blivit en tradi-
tion i Esbo svenska församling.

Hurudana framtidsdrömmar har dirigenten för kören?

– Jag hoppas kören existerar efter att
jag går i pension. Kören är en stor re-
surs för församlingen, och allsångskul-
turen i kyrkan har blivit så mycket bät-
tre, konstaterar Malmgren.

De lokala sidorna i Borgå, Sibbo och Vanda utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Rebecca Pettersson, rebecca.pettersson@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 6788. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Martin höjer kollegorna – men önskar mer värme

Prästen Martin Jakobsson har jobbat i både Finland och Sverige. Om det gick skulle han gärna exportera rekryteringssituationen från Finland till Svenska kyrkan.

TEXT: REBECCA PETTERSSON

BORGÅ Martin Jakobsson jobbar som församlingspastor i Borgå svenska domkyrkoförsamling. Han har en 26 år lång erfarenhet av prästyrket från Sverige, där han också verkat som kyrkoherde i många år. För några år sedan flyttade han och hans familj till Finland, och sedan dess har han jobbat i Borgå stift.

Det här har gett Martin inblick i hur församlingsverksamheten skiljer sig mellan de två grannländerna, även om han betonar att hans erfarenheter från Finland är begränsade. Han har till exempel aldrig jobbat på Åland eller i Österbotten.

En av de största skillnaderna han ser ligger i kulturen och det sociala samspelet. Om man generaliserar präglas Finland enligt Martin Jakobsson av en slags lågkontextkultur.

– Det sociala samspelet är på en ganska försiktig nivå. I Sverige flyter det lite lättare.

Han ser också Finland som mer regelstyrt än Sverige, också då det kommer till församlingarnas verksamhet och administration.

Själv kan Martin Jakobsson inte få någon längre förordning i Finland eftersom han inte pratar finska. Inte heller i Borgå stift. För egen del tar han inte strid i den frågan, han uppnår snart pensionsålder. Men systemet är han kritisk till.

– Varje svenskspråkig församling ska naturligtvis kunna erbjuda att det kan talas finska under förrättningar, men måste varje präst kunna finska? Man måste kanske småningom hitta andra lösningar eftersom det överlag blir svårare att hitta präster.

Kyrkan en självklarhet

Men det är inte bara språkpolitik och byråkrati som skiljer sig åt, utan också det man brukar kalla ”sekularisering” präglar länderna på olika sätt.

I Finland upplever Martin Jakobsson att kyrkan fortfarande betraktas som en samhällselig aktör på ett helt annat sätt än i Sverige. Fler människor hör också till kyrkan i Finland, särskilt i Borgå stift.

Martin Jakobsson jobbar som församlingspastor i Borgå svenska domkyrkoförsamling. FOTO: GUNVOR HADDAS

– Det gör att kyrkan räknas mer som en självklarhet. Det märks framför allt inför dop. I Finland kanske man inte funderat över varför man döper sitt barn så mycket, det är en tradition och en självklarhet att göra det. Man vänder sig till kyrkan som till vilken myndighet som helst.

– Om man väljer att döpa sitt barn i Sverige är det något man ofta funderat igenom eftersom det inte hör till normen.

Skillnaderna mellan Svenska kyrkan och Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland är verkligen många, och Martin Jakobsson har en mängd exempel. Men en grej som sticker ut till vår fördel är rekryteringssituationen.

– I ett arbetslag i Sverige är det kanske bara hälften av medarbetarna i en församling som har formell kompetens. Rekryteringssituationen är så svår att man ofta anställer någon utan utbildning som diakoniasistent eller pedagogikassistent.

I Finland finns det fortfarande tillräckligt med utbildade diakoner och ungdomsarbets-

ledare för att man ska kunna rekrytera kompetent personal.

– Det leder till att det i Finland finns en annan yrkesstolthet bland medarbetarna. Själv har jag alltid känt mig omgiven av kompetenta medarbetare som vet vad de håller på med i Finland.

Om du fick välja en grej, vad skulle du importera från Svenska kyrkan till Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, och tvärtom?

– Det första jag tänker på är att föra rekryteringsläget från Finland till Sverige, men det går ju inte. Den trygga yrkesstoltheten som finns i Finland skulle dock behövas i Sverige.

– I motsatt riktning tänker jag på ordet värme. Då man kommer till kyrkan i Finland är det vänligt, men ganska stelt. Man är mer försiktig socialt. Jag skulle önska mer värme.

Med allt det sagt säger Martin Jakobsson att våra nordiska kyrkor trots allt är ganska lika varandra. Men vi kan lära av varandra.

»Man vänder sig till kyrkan som till vilken myndighet som helst.«

DOMPROSTERIET

AGRICOLA

Aftonmusik Lux Aeterna fredag 1.11 kl. 18: i Lovisa kyrka Musik i allhelgonatid med Ruotsinpyhtään Kirkon Kuoro, Duo Anima och Agricola församlingars kantorer. Andakt av kyrkoherde Stina Lindgård. Fritt inträde och program. Välkommen på konsert!

BORGÅ

HÖGMÄSSOR OCH GUDSTJÄNSTER

Lö 2.11 kl. 12.15 Högmässa med ljusständning och tack-sägelse: i Domkyrkan på Alla helgons dag,

Jäntti, Smeds, Tollander

Sö 3.11 kl. 12.15 Högmässa i Domkyrkan: Smeds, Jakobsson, Hätönen, Ove Blomqvists gudstjänstgrupp

Må 4.11 kl. 14.30 Babykyrka i Domprostgården: Jäntti

Sö 10.11 kl. 9.30 Gudstjänst St Olofs kapell: Pellinge, Apostolidou, Söderström

Sö 10.11 kl. 12.15 Högmässa i Domkyrkan: Jäntti, Apostolidou, Söderström, Tollander Gaudeamuskören, – barnlägret. Farsdagslunch efter mässan kl. 13.30.

To 14.11 kl. 18 Mässa i Taizéstil i Domkyrkan: Jäntti, Söderström, frivilliga

MUSIK

Lö 2.11 På Alla helgons dag spelas orgelkvarter i kapellet Aeternitas på Näsebacken: Kl. 14.00: Jarkko Yli-Annala, 14.30: Kaisa Sidoroff, 15.00: Reidar Tollander, 15.30: Eric-Olof Söderström, 16.00: Anne Hätönen
Kl. 14 –19 Näse begravningskapell är en plats för tystnad: se puffen.

On 6.11 kl. 18 Konsert i Domkyrkan: Konsert på Svenska dagen ”Trygg”, Folkmusikduo Aléa – Aurora Visa, kantele och Annika Lyytiäinen, klarinett. Fritt inträde, fritt programblad.

GRUPPER

Må 4.11 och 11.11 kl. 10 Motion och Promenad för missionen: träff vid gångbrons östra sida.

Ti 5.11 och 12.11 kl. 9–13, KortteliÄssä, Vårberga: församlingen bjuder på kaffe.

Ti 5.11 och 12.11 kl. 12 Andakt och lunch: för pensionärer och arbetssökande i festsalen, Lundagatan 5.

On 6.11 kl. 12.30 Mariakretsen:

i mötesrum 1, Lundagatan 5.

Sö 10.11 kl. 13.30 Farsdagslunch: i Församlingshemmet på Lundagatan 5. Meny: potatisgratäng, stek med pepparsås, sallad samt kaffe/té och tårter. Pris: Vuxna: 15 euro, Barn 8–12 år: 8 euro, Barn 5–7 år: 5 euro. Betala med bankkort eller kontanter. Anmäl nu till Sussi via e-post: susann.stenberg@evl.fi eller tfn 040 528 6577.

Må 11.11. kl. 14 Kaffeandakt: i Lilla salen

On 13.11 kl. 17 Skapa & skratta:

Lilla salen, Lundagatan 5.

SIBBO

Lö 2.11 kl. 12 Mässa med ljusständning: Sibbo kyrka.

Efteråt samling för sörjande i Prästgården.

Lö 2.11 kl. 13–17 Möten vid gravgården: Kyrkoby begravningsplats. Varm glögg och en pratstund med församlingens anställda vid Ljusets kapell.

Sö 3.11 kl. 18 Mässa med Taizésånger: Söderkulla kyrka.

On 6.11 kl. 10 Frukost: Söderkulla kyrka.

On 6.11 kl. 12 Ättaeuros lunch: Kyrkoby församlingshem. Lunch för daglediga.

Sö 10.11 kl. 18 Kvällsmässa: Söderkulla kyrka.

Må 11.11 kl. 10 Småbarns kyrka: Söderkulla kyrka.

En kyrkstund för småbarn tillsammans med vuxen. Vi sjunger rörelsesånger och lyssnar till en kort berättelse.

Ti 12.11 kl. 13.30 Norra Paipis missionskrets: Kontakt

Ann-Britt Olenius-Steffansson 050 5233 918.

On 13.11 kl. 10 Frukost: Söderkulla kyrka.

To 14.11 kl. 13 Box missionskrets: Bykyrkan Tabor.

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

VANDA

HELSINGE KYRKA

Kyrkovägen 45

Stilla musik lö 2.11 kl. 14–15.30: Tröstefull musik i allhelgonatid.

Parentationsandakt lö 2.11 kl. 16: Andakt med ljusständning för de avlidna. Kristian Willis och Anders Ekberg.

Högmässa sö 3.11 kl. 10: Maria Lindberg, Anders Ekberg.

ViAnda-kören medverkar tillsammans med Gaudeamus-kören från Borgå, dirigent Reidar Tollander.

Farsdagens högmässa sö 10.11 kl. 10:

Anu Paavola och Heidi Åberg.

DICKURSBY KYRKA

Stationsvägen 12a

Musiklek fr 1.11 och 8.11 kl. 10–11:

Ungdomskväll on 6.11 och 13.11: kl. 18–20.

Sångstund för alla on 6.11 och 13.11: kl. 18–19.

Tisdagsgruppen ti 12.11 kl. 12.30–13.30: Lunch kl. 12.30.

Pensionärernas födelsedagsfest to 14.11 kl. 13: Inbjudan har skickats till alla som fyller 75, 80, 85, 90 och uppåt år 2024.

MYRBACKA KYRKA

Strömfåravägen 1

Familjecafé ti 5.11, 12.11 kl. 9.30–11

ÖVRIGT

Allhelgonaveckomässa i Folkhälsanhuset fre 1.11 kl. 14: Anu Paavola och Anders Ekberg.

Följ änglarna! – allhelgonaspårning för familjer lö 2.11 kl. 16–19: Prostgårdsparken, Helsing kyrkoby. Ta med en ficklampa och följ änglarna i parkens mörker!

Sportklubben: varje tisdag kl. 16.15–17 i Dickursby skola.

ViAnda kören: övar varje onsdag kl. 12–14 i Helsinggård.

Vivandi: övar på Bygård varje torsdag kl. 17–19.

BORGÅ Alla helgons dag

Allhelgona på Näsebackens begravningsplats

På Alla helgons dag **lördag 2.11** spelas orgelkvarter i kapellet Aeternitas på Näsebacken. Välkommen till en stämningsfull stund med vacker orgelmusik. Ge dig tid att sitta ner en kvart i kapellet innan du hedrar din kära genom att tända ljus på gravstenen. Låt musiken skapa en rofylld atmosfär och ge dig en stund av eftertanke. Församlingarnas egna kantorer spelar på orgeln.

14.00: Jarkko Yli-Annala

14.30: Kaisa Sidoroff

15.00: Reidar Tollander

15.30: Eric-Olof Söderström

16.00: Anne Hätönen

Kl. 14 –19 Näse begravningskapell är en plats för tystnad och för att minnas dina nära och kära. Det kommer att finnas varm saft och tid för samtal utanför begravningskapellet och en plats för barn med alla helgons dags tema.

Drömmar – ett bortglömt språk

Upptäck drömmarnas bortglömda språk! **Onsdag 27.11 kl. 18** i Borgå domkyrka!

Har du någonsin undrat vad dina drömmar verkligen betyder? Sedan urminnes tider har människor förstått att drömmar och myter bär på djupare insikter. Också i Bibeln återfinns drömmar som kraftfulla budskap.

Trots detta ger vi ofta våra drömmar lite uppmärksamhet – de känns som ett främmande språk som vi inte kan översätta. Vad är egentligen deras funktion? Varför kan de vara så svåra att tyda? Den 27 november kl. 18 bjuder vi in dig till domkyrkan för en inspirerande föreläsning av Virva Nyback, en expert inom drömgruppsarbete och symboldramaterapi. Med över 40 års erfarenhet kommer hon att dela med sig av sin kunskap och insikter om drömmarnas magi.

Kom och lär dig hur du kan avkoda dina drömmar och få en djupare förståelse för deras budskap. Missa inte chansen att utforska detta fascinerande ämne! Välkommen!

AGRICOLA Allhelgona

Ljuständning och musik

Gudstjänst med parentation lördag 2.11 kl. 10 i Lovisa kyrka:

På alla helgons dag minns vi dem som dött under det senaste året och läser upp de avlidnas namn som har jordfästs efter alla helgons dag 2023. Vi tänder ljus och lyssnar till musik samt firar nattvard. Medverkande i gudstjänsten är kantorerna Nina Fogelberg och Vera Tollander, församlingsmästare Katarina Jungner-Sundén, diakon Karin Åstrand, kyrkoherde Stina Lindgård och församlingens egen kör Agricolakören.

HELENA RÖNNBERG

Livet i rivningshuset

I MORGON kanhända jag får flytta, mitt tälthus då redan brytes ner. De orden inleder kyrkosångaren Einar Ekbergs sång *Imorgon*. Jag påmindes om den då en pensionerad kollega tog kontakt och skrev att han med sin fru lever "i ett rivningshus men ändå i en helgedom". Jag tyckte det var fyndigt formulerat, men var först inte helt säker på om huset syftade på deras radhus eller det kroppsliga tälthuset som Ekberg sjunger om.

JAG KOM TILL att det nog var den boning som Paulus talar om i 2 Kor. 5: "Vi vet att då det tält som är vår jordiska boning rivs ner har Gud en byggnad åt oss i himlen, en evig boning som inte är gjord av människohand. Medan vi är här ropar vi av längtan efter att få ikläda oss vår himmelska boning."

INTE MINST i allhelgonatid påminns vi om livets begränsning. Också en aktiv medelålders kropp känner av hur "tältet" sakta men säkert blir styvt, värker och försvagas. Paulus uttrycker det så träffsäkert: "Vi som ännu bor i tältet ropar i vårt betryck; vi vill ju inte bli avklädda, vi vill bli påklädda, så att det som är dödligt uppslukas av livet." Många jag möter i min vardag delar den erfarenheten. Samtalen handlar om sjukdomar, smärtor, mediciner, och undersökningar av alla de slag, för att ge rivningshuset tilläggstid. Kanske läcker taket ännu inte alltför mycket, kanhända går det att lappa? Och kanske nya reservdelar kan uppskjuta den oundvikliga dagen då hela rasket ska bort? Men ibland kommer en oväntad och aggressiv tornado och demolerar hela huset. Då kan man inte göra annat än be om en snar flytt.

»Anden i oss ger oss tröst och hopp medan vi väntar på flyttningsdagen från rivningshuset till evighetens boning.«

DET FINNS en del man kan göra för att bevara sitt rivningshus beboeligt. Det enkla grundreceptet är tillräcklig vila, motion och nyttig kost. Då motverkas förfallet och ger plats för det oförgängliga rummet i huset. Vår kropp är tillika den helige Andes tempel, säger Paulus i 1 Kor 6. Innerst i helgedomen bor människosjälens eviga ande som väntar på att befrias från rivningshuset. Anden i oss ger oss tröst och hopp medan vi väntar på flyttningsdagen från rivningshuset till evighetens boning, som enligt Ekberg kallas *Vår himmelska stad Jerusalem*.

Helena Rönnberg är kaplan i Sibbo svenska församling.

En plats att känna sig hemma på

Känner du någon som flyttat till Finland och söker ett sammanhang på engelska? I Vanda finns en gudstjämsgemenskap där många redan hittat sin plats. En av dem är Abak Baak.

TEXT: REBECCA PETTERSSON

VANDA Varje söndag ordnas det gudstjänst på engelska i Dickursby kyrka. Tanken är att skapa ett rum för människor med annat modersmål än svenska, finska eller samiska i församlingarna i Vanda, och även om arbetet är i startgroparna har det börjat bra.

En av dem som brukar besöka de engelskspråkiga gudstjänsterna är Abak Baak. Hon har sitt ursprung i Sydsudan, en nation som bildades 2011 genom utbrytning från Sudan. Området har präglats av väpnade konflikter i många år.

Abak Baaks ursprungsfamilj lämnade sitt hemland. Hennes pappa fick asyl i Holland, och resten av familjen flyttade efter för att kunna vara tillsammans. Deras familjehistoria innebär att ryckas upp från sina rötter och flytta runt, men det var faktiskt kärleken som ledde Abak Baak till Finland.

– Då jag bodde i Holland lärde jag känna min man, som också är sudanes, och han bodde i Finland.

I dag bor Abak, hennes man och derastva barn i Vanda. Abak studerar till bagare och konditor för andra året, och familjen har hittat sin plats. Men det har förstås inte alltid varit enkelt. Hennes släkt är utspridd, finska och svenska är nya språk, landet var nytt då hon först kom hit, och de kulturella skillnaderna märks.

– I Holland fanns det migranter med olika bakgrund, här är det mer begränsat. Till naturen är finländarna också ganska blyga och inte alltid så öppna, säger hon.

Hon poängterar att det kan vara svårt att öppna upp för nya människor, oberoende av kulturell bakgrund och kontext. Men själv bär hon på en nyfikenhet för andra kulturer. Hon visionerar om festivaler och sammanhang där man låter människor från olika kulturer visa upp och dela med sig av det fina från sin egen kultur.

Vad betyder din tro för dig?

– Jag kommer från en kristen familj och är katolik. Men det tog år innan jag själv lärde känna Gud.

Abak Baaks egen resa till personlig tro bör-

Abak Baak och hennes familj deltar regelbundet i de engelskspråkiga gudstjänsterna i Vanda. För Abak är det viktigt att också hennes barn ska få upptäcka tro och församlingsliv. FOTO: PRIVAT

»Jag vill att mina barn ska växa upp i kyrkan, men också lära sig om hur kyrkan kan hjälpa andra.«

jade då hon och hennes man kämpade med infertilitet. Men så en dag visade det sig att Abak var gravid. De började vänta barn, något de aldrig trodde att skulle ske.

Men hon hymlar inte med att åren i väntan på ett positivt test var tunga år som präglades av bitterhet. Samtidigt var det vad som förde henne närmare Gud och gav henne en personlig relation med den Gud hon alltid trott på.

Vad ger det dig att delta i gudstjänsterna i Dickursby kyrka?

– Med min bakgrund tror jag att vi som kristna ska vara tillsammans, be tillsammans och växa tillsammans. Jag vill att mina barn ska växa upp i kyrkan och lära känna Gud, men också lära sig om hur kyrkan kan hjälpa andra.

Ett sammanhang för vila och tro

Sirpa Tolppanen, pastor i Vanda svenska församling och ansvarig för det engelskspråkiga arbe-

tet, önskar att församlingen ska få vara en plats där människor som kämpar med språk, kultur, jobb och utbildning ska få vila en liten stund.

– Människor kommer till Finland och Vanda av många olika orsaker. Det kräver mycket mod att starta ett nytt liv för sig själv och sin familj. Det är ett steg i tro.

Att vara församling är att erbjuda en plats där människor kan hitta stöd, men lika mycket att erbjuda roliga distraktioner som gemenskapskvällar, sport och mys. Och: möjlighet att leva och växa i tro.

– Att upptäcka välsignelsen i att kristna, med olika bakgrund, kommer samman för att tillbe. Det är att upptäcka miraklet av enhet i Kristus, säger Sirpa.

Varje söndag klockan 12 ordnas en engelskspråkig gudstjänst i Dickursby kyrka. Har du vänner eller bekanta som är nya i Finland, eller som pratar engelska och letar efter ett kristet sammanhang i Vanda? Tipsa gärna vidare!

Lokalsidorna för församlingarna i Helsingfors utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Sofia Torvalds, sofia.torvalds@kyrkpressen.fi. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

De heligas gemenskap

KOLUMN

Anna Maria
Böckerman är
kantor i Johannes
församling.

PÅ HÖSTEN får ljus en speciell betydelse i förhållande till det tilltagande mörkret. Ljuset lyser upp, det vägleder, det ger trygghet. Levande ljus kan få oss att stanna upp och stilla oss, att känna samhörighet och gemenskap, och att minnas. Ljuslågan inbjuder till tacksamhet, glädje och bön.

VÅR VÄRLD är full av mörker och våra sinnen hotas bli förmörkade av det vi ser: ondska,

allt mer eskalerande konflikter, svält, misär och människor på flykt. Naturens vånda och människosinnets. Hopplöshetens mörker. Och mitt i allt detta är vi kristna ljus.

Vi är kallade till att återspegla Guds kärleks ljus, att lysa upp vägen till målet, att vara ljus som ger trygghet i mörkret. Och det ljuset har en evighetsdimension i Kristus – tiden är inte ett hinder. Tvärtom, Kristi Kyrkas ljus lyser genom tiden. De som är nära den Heliga lyser vare sig de är på den här sidan om evigheten eller redan där. Så har Kyrkan identifierat Kristus, och sig själv

»Vi är kallade till att
återspegla Guds kärleks
ljus, att lysa upp vägen till
målet, att vara ljus som
ger trygghet i mörkret.«

som Kristi kropp, ända sedan tidigaste kristna tid. Vi sjunger i hymnen *Fos hilaron* från 200-talet: "Du glädjens ljus, du återsken av den himmelske Faderns eviga, saliga härlighet, Jesus Kristus."

DE HELIGA som har gått före inbjuder oss att stanna upp och stilla oss, att be tillsammans med varandra och med dem. Vi får känna samhörighet i Kristus och gemenskap i tron. Vi får mitt i mörkret genomströmmas av glädje och värme och sprida den vidare. Det är vår och hela Kyrkans uppgift och väsen.

Vi närmar oss Alla helgons dag. Min vän påminde mig om budskapet genom att säga: "Alla döda är inte heliga, och alla heliga är inte döda." På Alla helgons dag minns vi helgonen, de som fått nåden att på ett alldeles särskilt sätt lysa i mörkret. På söndagen, som också brukar kallas Alla själars dag, minns vi våra nära och kära som gått före oss. Och under helgen kan vi också påminna oss om vårt eget kall som kristna: att vara ljus.

Hallå där Catarina Bärlund-Palm!

Hon pratar med dig om döden på alla helgons dag.

– **VAD HÄNDER** när man dör? Det är nog en svår fråga. Egentligen vet ju ingen av oss vad som händer eftersom vi alla lever.

På alla helgons dag möter Catarina Bärlund-Palm, ledare för barnverksamheten i Matteus församling, stora och små på kyrkogården i Östersundom. Helgen är en bra möjlighet att diskutera kring livets stora frågor också med familjens yngsta.

– **JAG TROR** att himlen kan finnas här nära oss. Det är den osynliga världen. Gud är också osynlig. Men jag tror att Gud finns med oss här i livet.

Änglastig för barn, ta gärna med en egen ficklampa! Lördag 2.11 kl. 16–19 på Helsingfors kyrkogårdar. Mera info på helsingforsforsamlingar.fi/allhelgona

TEXT: NINA ÖSTERHOLM
FOTO: OUTI JAAKKOLA

Matteus församling

Andligt liv

Mässor: Söndagar kl. 10 i Matteuskyrkan. Förutom den söndag vi firar

Kvällsmässa: 3.11 kl. 18. Birgitta Udd är inbjuden talare. Mässan innehåller mycket musik och en bönevandring. Kvällste efter kvällsmässan.

MU-mässa: (Matteus Ungdom): Onsdagar kl. 18 + kyrkfika. Alla är välkomna, oberoende av ålder!

Molnet: Ett tillfälle för bön varannan torsdag (14.11 och 28.11) kl. 18 i Populus, bredvid köket. Tillsammans delar vi det som vi är tacksamma för och det som tynger oss. Kontakt Mia Westerling 045 341 8441. Gemensam middag från kl. 17 framåt. Varmt välkommen att delta i gemenskapen kring matbordet, bönestunden eller båda.

Ljusandakt 2.11 kl. 18: Ljusandakt och parentation för de som under det senaste året gått bort. Vi minns våra nära och kära som inte mer finns med oss och tänder ljus. I Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3.

Barn, ungdom och familj

Kontakt: barnverksamhet Catarina Bär-lund-Palm catarina.barlund-palm@evl.fi, tfn 050-380 3936, musik och körer Daniela Strömsholm daniela.stromsholm@evl.fi, 050-5967769, ungdomsverksamhet Tonja Weckström tonja.weckstrom@evl.fi, tfn 050 380 3988 och Daniel Jakobsson daniel.jakobsson@evl.fi, tfn 050 380 0710

Musiklek med familjecafé: Tisdagar. Klapp & klang kl. 10 (för 1-4-åringar) och Gung & sjung kl. 11 (för 0-1-åringar) i Matteuskyrkan. Ingen anmälan behövs. Kom och sjung och dansa med ditt barn!

TWEENTISDAG FÖR ÅK 3-7: Tisdagar kl. 14-17 i Matteuskyrkan. Mellanmål, pingis, tv-spel, pyssel m.m.

Öppet hus för ungdomar: onsdagar från kl. 15. MU-mässa kl. 18. Följ oss på IG @matteusungdom för mer info om hjälpedarutbildningar, läger, resor och anmälningar.

Matteus barnkör och pysselklubben: i skolorna på Matteus församlings område, torsdagar på eftistid. Catarina Bär-lund-Palm leder pysselklubben, Daniela Strömsholm barnkören.

Barnklubb för 4-8-åringar: Torsdagar, program kl. 17-19, man får stanna till 19.30. Novemberprogram 7.11 rita och måla, 14.11 sällskapsspel, 21.11 pepparkaksbakning, 28.11 lillajulsprogram. Barnpassning för yngre barn från 17-19.30.

Musik
Matteus kyrkokör sjunger de gamla klassiska kyrkomusikverken och även nyare musik från vår egen tid. Kören övar tillsammans med Fiona Chow under hösten. Kontakt: 045 101 5360
Popkören: riktar sig till barn i årskurserna 4-7 och övar i Matteuskyrkan. Tisdagar kl. 15.30-16.15.

Matteus barnkör: övar i skolorna på Matteus församlings område, torsdagar på eftistid. Körledare för Barn- och Popkören: Daniela Strömsholm, daniela.stromsholm@evl.fi, 050-5967769.

VOICE-kören övar inför Matteuskyrkans 40-årsjubileum: Östra Helsingfors svängigaste kör övar 6 gånger inför Matteuskyrkans jubileumskonsert i februari: 21.11, 4.12 (OBS onsdag), 19.12, 9.1, 23.1 och 6.2. Övningarna börjar kl. 18.30.

Nya sångare välkomna i alla körer!

Gemenskap

Kontakt: Matteus kansli matteus.fors@evl.fi eller 09 2340 7300 (tis och tors kl. 10-14)

Missa inte! Matteus Afterwork varje torsdag: Middag för tre euro och möjlighet till några timmars gratis barnklubb. Matteus församling erbjuder en trevlig kväll då du både slipper laga middag och dessutom kan få några timmar egen tid – antingen för att uträtta egna ärenden eller så kan du delta Matteus kvällsprogram för vuxna. Middagen börjar kl. 17, programmet 18 eller 18.30.

Afterwork med missionstema 7.11: Pirkko Nummela, tidigare missionär via Finska Missionssällskapet berättar om hennes arbete bl.a. bland funktionshindrade barn i Etiopien. Torsdag 7.11 kl. 18.

Stickklubben: Handarbete med kaffe, bulla och trevliga samtal. Vi träffas jämna veckor kl. 11-13. Kontakt: Carita Riitakorpi 050-380 3986.

Bokklubben Bokmalarna: I höst läser och samtalar Bokmalarna utgående från Livets vatten av Maria Küchen. Var tredje måndag kl. 14-15.30 i Matteuskyrkan. Följande träffar 11.11 och 2.12. Kontakt Anica Söderström, 050 568 0085.

Kvinnor mitt i livet: Kom som du är och dela livet en stund. Måndag 4.11 kl. 18 åker gruppen på utflykt. Kontakt Stina Hjelt 050 300 5911.

Samling för män: En fredag i månaden i Matteuskyrkan. Fredag 15.11 besöker Olav S. Melin, teolog och tidigare chefsredaktör, gruppen med temat "Amos Anderson – en annorlunda mecenat". Välkommen med! Kontakt Peter Andersson 040 533 6185

Keramikkurs: Torsdag 14.11 kl. 18, samt lördag 23.11 kl. 10 kan du komma och pröva på keramik tillsammans med keramik-artisan Marika Salomaa. 10 personer per kurstillfälle. Anmälan till Matteus kansli (matteus.fors@evl.fi) – till ett eller fler tillfällen. 10€ materialavgift/gång.

Bibelstudium med Stefan Djupsjöbacka: Torsdag 21.11 kl. 18 i Matteuskyrkan. Septemberträffens tema är Kristus i Gamla testamentet. Mera info på hemsidan eller Matteus kansli.

Waste&Feast i Matteuskyrkan: Ät en bit mat för 3€/6€ och lär känna nya människor vid samtalsbordet. Maten lagas på överbliven mat från mataffärer. Må-to kl. 11-13.

Följ oss på Facebook och Instagram för våra senaste uppdateringar samt bilder och gemenskap i vardagen @matteusforsamling.

Furahakören fyller 50 år!

På **söndag 17.11** firar Furahakören sitt 50-årsjubileum kl. 12 i Johanneskyrkan. Kören medverkar i Johannes församlings högmässa. Efter mässan fortsätter jubileet med lunch och allsång i Högbergsgården intill kyrkan, Högbergsgatan 10.

Anmäl dig senast 11.11 till furahadirigent@gmail.com om du vill vara med på lunchen, som kostar 30 euro. Meddela även ifall du har allergier eller någon specialdiet.

Furahakören fyller femtio! FOTO: ARKIV/SOFIA TORVALDS

Evenemang och info hittas också på vår webbsida:

www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus

Behöver du hjälp eller stöd?

Du kan alltid kontakta församlingens anställda och diakoniarbetarna om du behöver hjälp eller stöd i vardagen eller bara någon att tala med. Kontakta diakoniarbetare Carita Riitakorpi 050-380 3986.

MATTEUS FÖRSAMLING

www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus
Kansliet: Kansliet är öppet vardagar kl. 10-14, telefontid ti och to kl. 10-14, 09 2340 7300, matteus.fors@evl.fi.

Lokaler: **Matteuskyrkan**, Åbohusvägen 3 (Matteussalen vän. 1).

Johannes församling

Gudstjänster

Lördag 2.11, Alla helgons dag, tack-sägelsegudstjänst: kl. 15 i Nya kapellet, Sandudds begravningsplats. Tomas vokalensemble medverkar.

Söndag 3.11, Alla själars dag, sammanlyst högmässa: kl. 10 i S:t Jacobs kyrka. S:t Jacobskören medverkar.

Missa inte! Söndag 3.11, Alla själars dag, requiemmässa: kl. 18 i Johanneskyrkan. Chorus Sanctae Ceciliae medverkar. Requiem av Joseph Rheinberger.

Tisdag 5.11, middagsbön: kl. 12 i Johanneskyrkan.

Onsdag 6.11, middagsbön: kl. 12 i Johanneskyrkan.

Onsdag 6.11, veckomässa: kl. 18 i Johanneskyrkan.

Söndag 10.11, högmässa: kl. 10 i S:t Jacobs kyrka.

Söndag 10.11, högmässa: kl. 12 i Johanneskyrkan.

Tisdag 12.11, middagsbön: kl. 12 i Johanneskyrkan.

Tisdag 12.11, sinnesromässa: kl. 18 i Johanneskyrkan

Onsdag 13.11, middagsbön: kl. 12 i Johanneskyrkan.

Onsdag 13.11, veckomässa: kl. 18 i Johanneskyrkan.

Missa inte! Torsdag 14.11, ungdomsmässa: kl. 19 i Johanneskyrkan.

Gemenskap

Johannes vardagsrum: Öppet tisdagar kl. 9.30-18. Lunch kl. 11-13, liten andakt kl. 14.45, program kl. 13.30: 5.11: Ta hand om din syn. Har du frågor om din synsituation? Med synrådgivare Ann-Catrin Tylli. 12.11: Testamente, intressebevakningsfullmakt och arvsplanering. Isa Niemi,

PETRUS För män**Karabrunch i Petruskyrkan**

Välkommen på en förmiddag för alla män **lördagen den 9.11 kl. 10–12** i Petruskyrkan. Magnus Riska "Iron Magnus" berättar och vi bjuder på brunch med bacon och ägg. Hoppas vi ses!

JOHANNES För familjer**Pyssel inför jul**

Temat för Family fun **13.11 kl. 17–19** i S:t Jacobs kyrka och **27.11 kl. 17–19** i Johannes vardagsrum är *Hållbar jul*.

Vi kommer att pyssla julklappar och dekorationer med material från naturen och sådant vi återvinner, bland annat braständare av ljusstumpar vi samlat i Johanneskyrkan under året. Kanske vill du passa på att tillverka alla dina julkort på en gång? Det här pysslet passar bra även för vuxna. Några av församlingens hjälpledare är också med. Vi äter risgrynsgröt och hoppas på fin pysselstämning!

MATTEUS 80-talsmusik**VOICE-kören övar inför Matteuskyrkans 40-årsjubileum**

Det här vill du inte missa: Matteus VOICE sjunger 80-talshittar! Östra Helsingfors svängigaste kör övar inför Matteuskyrkans jubileumskonsert i februari. Passar både nya sångare och vana korister som gillar att sjunga pop och rock. Det viktigaste är körens gemenskap och villighet att lära sig. Övningarna börjar **21.11 kl. 18.30**.

jurist och Hanna Nybergh-Segerstråle, rättsnotarie.

Diakoniträff: 7.11 kl. 12–13.30 i S:t Jacobs kyrka.

Träffpunkt: torsdag 14.11 kl. 14 i Högbjergsalen.

Missa inte! Kaffe med Johannes: måndag 11.11 kl. 13–15 i Folkhälsanhuset i Brunakärr.

Bibel, tro och tvivel: måndag 11.11 kl. 18 i Hörnan. Gäst: Stefan Djupsjöbacka.

Family fun: onsdag 13.11 kl. 17–19 i S:t Jacobs kyrka. Mat, pyssel, andakt och sång. Tema: hållbar jul.

Musik

Lunchmusik: tisdagar kl. 12 i Gamla kyrkan.

För familjer och barn

Familjecafé med musiklek: måndagar kl. 9.30–11.30 (musiklek kl. 10) i Hörnan. Tisdagar kl. 10–11 (musiklek kl. 10) i Käätöpaikka, Arabiastrandens invånarhus. Tisdagar kl. 9.30–11.30 (musiklek kl. 10) i Johannes vardagsrum i Tomaskyrkan. Torsdagar kl. 9.30–11.30 (musiklek kl. 10) i S:t Jacobs kyrka.

Obs! Ingen musiklek efter dagis 5 och 12.11.

Fritids: för barn i klasserna 3–6. Kom och chilla, var med kompisar, spela spel, pyssla, äta mellanmål! En trygg vuxen

ledare finns alltid på plats. Fritids i S:t Jacobs kyrka på Drumsö: måndagar och tisdagar kl. 13–16. Fritidsledare Nanne: 0469217512. Fritids Hörnan: tisdagar och fredagar kl. 13–16. Fritidsledare Martina: 050 380 0823. Fritids i Johannes vardagsrum: måndagar och torsdagar kl. 13–16. Fritidsledare Oscar: 050 439 2618.

Missa inte! Family fun: onsdag 13.11 kl. 17–19 i S:t Jacobs kyrka. Mat, pyssel, andakt och sång. Tema: hållbar jul.

Mera info om församlingens verksamhet finns på vår hemsida:

helsingforsforsamlingar.fi/johannes

Följ oss på instagram och fb:

@johannesforsamling.

Information om ungdomsverksamheten finns på johannesungdom.wordpress.com. Instagram: johannesungdom

JOHANNES FÖRSAMLING

www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes
Kansliet: må, ti, to, fre 10–15. Högbjergsgatan 10, tel. 09–2340 7700.

Utrymmen: **Johanneskyrkan**, Högbjergsg. 12, **Högbjergssalen**, Högbjergsg. 10 (vån. 2), **Hörnan**, Högbjergsg. 10 (gatuplan), **Folkhälsan** och **Majblomman**, Mannerheimv. 97, **Gamla kyrkan**, Lönnrotsgatan 6, **S:t Jacobs kyrka**, Kvarnbergsbr. 1, **Seniorhuset**, Norrsvängen 1, **Arabiastrandens invånarhus**, Indragatan 1, utrymmet "Käätöpaikka", **Johannes vardagsrum**, Tomaskyrkan, Rönnevägen 16, Mejlans.

Petrus församling**Gudstjänster**

Varmt välkommen på gudstjänst!

Missa inte! Minnesgudstjänst: Lö 2.11 kl. 16 i Petruskyrkan. Vi minns de som avlidit under året och läser upp deras namn, tänder ljus och håller andakt tillsammans. Efteråt blir det servering. Alla som önskar är välkomna.

Söndagens högmässor: kl. 10 i Munksnäs kyrka, kyrkkaffe. kl. 12 i Äggelby gamla kyrka, kyrkkaffe. 3.11 Anne Koivula, Mathias Sandell 10.11 Pia Kummel-Myrskog, Mathias Sandell.

Petrus Puls: Söndagar kl. 15.30 i Petruskyrkan. Puls är en ledigare gudstjänst med mera utrymme för lovsång, bön och bibelundervisning. Kyrkkaffe efteråt, välkommen!

Barnfamiljer

Musiklek: kl. 10 på torsdagar i Södra Haga. Välkommen med i vårt glada gäng! Musikleken är speciellt för dig med barn 0–5år. Vi sjunger och leker tillsammans, och umgås efteråt en stund. Kontakta Anne Koivula för mer info: anne.koivula@evl.fi. **Följ Petrus Kidz-gruppen** på facebook för mer aktuell info!

Ungdomar

Ambient: Ungdomssamling kl. 18.30 i Petruskyrkan varannan fredag. Höstens datum: 1.11, 15.11, 29.11 och 13.12. Kvällarna bjuder på andakt och varierande program tex. film, matlagning och tävlingar. Följ @petrusyouth_ på instagram för mer info eller kontakta nadine.mabinda@evl.fi. Välkommen med!

Evenemang och kurser

Karabrunch: Lö 9.11 kl. 10–12 i Petruskyrkan. Vi bjuder på brunch med bacon och ägg, Magnus Riska "Iron Magnus" berättar. Välkommen med alla män!

Missa inte! Petra-frukost: Lö 16.11 kl. 10–12 i Petruskyrkan. En förmiddag för kvinnor i alla åldrar. Caroline Sandström berättar om "Hur jag formats till den jag är idag". Mer info på facebook/petrus-forsamling. Varmt välkommen!

Fredagscafé i Petruskyrkan: Varje fredag hela hösten kl. 17–19. Kom och drick en kopp kaffe eller te och prata bort en stund. Välkommen ensam, med familj eller vänner.

Dagscafé: Tis 12.11 kl. 13–15 i Petruskyrkan. Välkommen på en eftermiddag med kaffe och gemenskap. Petruskyrkan, Skogsbäcksvägen 15. Mer info av diakonissan Tua Sandell, Tel. 0503442711.

Andakt och bön

Förbön och tack: Tvåspråkig förbönkväll varannan tisdag kl. 19 i Munksnäs kyrka, Tegelstigen 6. Lovsångskören övar kl. 18. 12.11 Allan Franzén.

Petruskyrkan öppen för bön: Varje tisdag kl. 8–9, egen bön (instrumentalmusik) och 15 min gemensam bön. Var gärna med i bön för församlingen och vår stad även om du inte har möjlighet att komma till kyrkan.

Du kan alltid skicka in dina böneämnen: till pray.petrus@evl.fi, per post: Petrus församling, Skogsbäcksvägen 15, 00630 Helsingfors.

Sjung i kör

Petrus Vokalensemble: För dig som kanske sjungit i kör tidigare, eller vill lära dig att sjunga flerstämmigt. Varannan to kl. 18 i Äggelby gamla kyrka. mathias.sandell@evl.fi

Kingdom Singers: En ekumenisk lovsångskör som leds av Fiona Chow. Repertoar på finska, engelska och svenska. Petruskyrkan. Två må i månaden. fionatchow@gmail.com

Lovsångsgruppen: Varannan ti kl. 18. Medverkar under Förbön och Tack kvällarna i Munksnäs kyrka.

PETRUS FÖRSAMLING

www.petrusforsamling.net

Kansliet: Må–ti, to–fre kl. 10–13, ons kl. 13–16, tel. 09–2340 7100. Skogsbäcksvägen 15, 00630 Helsingfors.

Lokaler: **Hagasalen** och **Södra Haga kyrka**, Vesperv. 12, **Malms kyrka**, Kommunalt. 1, **Munkshöjdens kyrka**, Raumov. 3, **Munksnäs kyrka**, Tegelst. 6, **Petruskyrkan**, Skogsbäcksv. 15, **Äggelby gamla kyrka**, Brofogdev. 12.

KYRKAN I HELSINGFORS

DÖDENS TRÄDGÅRDAR

Alla helgons dag på
Helsingfors begravningsplatser

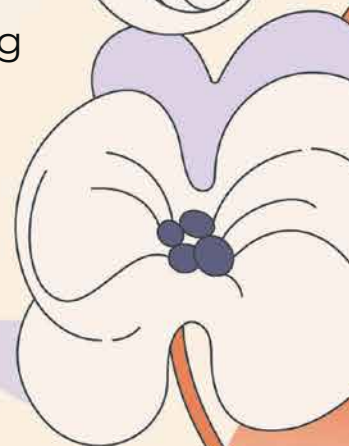
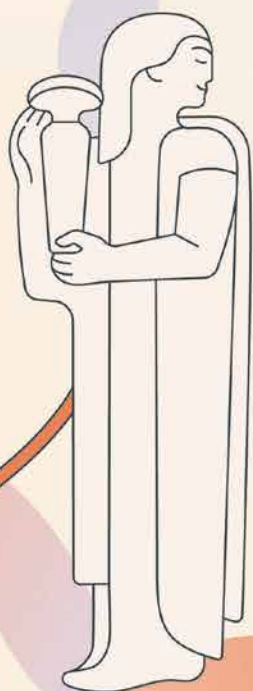
2.11.2024 kl. 16–19

- Änglastig för barn: Ta gärna med en egen ficklampa!
- Musik och andaktsstunder i kapellen
- Församlingsanställda och frivilliga på plats för samtal
- Glögg- eller saftservering

Evenemanget är gratis. Hjärtligt välkommen!

Sandudds begravningsplats, Johannes församling
Malms begravningsplats, Malmin seurakunta
Månsas urnlund, Petrus församling
Vilan på Brändö, Matteus församling
Östersundom begravningsplats, Matteus församling

helsingforsforsamlingar.fi/allhelgona

Lokalsidorna för de svenska församlingarna i Korsholm utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Johan Sandberg, johan.sandberg@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 3599. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Psallite och Korsholms kammarorkester som här övar Händel inför påskkonserten 2024 tar sig nu an Mozarts Requiem. FOTO: ANN-CHRISTINE NORDQVIST-KÄLLSTRÖM

Korsholm gör Requiem av Mozart

Ett av Mozarts mest kända verk, Requiem, uppförs lördagen den 2 november i Korsholms kyrka av Kammarkören Psallite, Korsholms kammarorkester och solister.

TEXT: JOHAN SANDBERG

KORSHOLM Mozarts Requiem är en välbekant mässa också i Korsholms svenska församling. Men det är sju år sedan den uppfördes senast, på långfredagen 2017.

För dirigenten **Erica Nygård** blir det premiär.

– Jag har inte medverkat i mässan varken som sångare eller musiker eftersom det inte ingår någon flöjt i den, säger hon.

För många av de medverkande sitter mässan ändå i minnet.

– Ibland har jag fått höra kommentaren att förra gången gjorde vi inte så här. Det kan då handla om olika sätt att forma en musikalisk fras.

Bland solisterna finns ett högaktuellt namn, sopranen **Aurora Marthens**. Hon placerade sig på andra plats i ka-

tegorin sångare i den internationella ARD-tävlingen i München i september där hon var publikens favorit. Tävlingen är en av världens största och Marthens är den första finländska pristagaren sedan 1982.

– Hennes mamma härstammar från Maxmo.

Övriga solister är **Erica Back** (mezzosopran), **Niilo Erkkilä** (tenor) och **Mikael Wargh** (bas).

– Erica Back är hemma från Närpes. Niilo Erkkilä är en tenor på frammarsch. Han var solist också när Kammarkören Psallite och Vasa baroque uppförde mässan i h-moll av Bach för några veckor sedan. Mikael Wargh är församlingens egen kantor och sjunger bas.

Korsholms kammarorkester får för-

stärkning av stråkar från Wasa Sinfonietta och en blåssektion av inhyrda yrkesmusiker från nejden.

– Understödsföreningen för Korsholms svenska församlings musikkola har fått stöd från Svenska kulturfonden och Aktiastiftelsen i Korsholm för konserten.

Requiem var sista verket som Mozart skrev. Han fick det heller inte helt färdigt.

– Han skrev på det just innan han dog och han mådde illa under tiden. Enligt hörsågen hade han sagt åt sin fru att han misstänker att han är förgiftad.

Innan han dog avslutade han de två första satserna, skrev vokalstämmorna, baslinjen och orkestreringen till satserna tre till sju. Franz Xaver Süssmayr har gjort den mest kända versionen av verket klart. Süssmayr är också bäst ihågkommen för eftervärlden för att ha slutfört verket.

Süssmayr sägs ha varit en nära vän till Mozart och det är möjligt att Mozart diskuterade verket med honom.

Är Requiem Mozarts egen döds-mässa?

– Verket beställdes av greve Franz von Walsegg anonymt genom mellanhänder. Men Mozart insåg medan han skrev att det kanske blir hans egen döds-mässa, säger Erica Nygård.

Requiem

Requiem, rekviem eller dödsmässa är en katolsk mässa över en död.

Requiemmässa i d-moll (K. 626) komponerade Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) till två tredjedelar före sin död. Den mest kända versionen av mässan färdigställdes av Franz Xavier Süssmayr.

Uppförs i Korsholms kyrka lördagen den 2 november kl. 19 av Korsholms kammarorkester, Wasa Sinfoniettas stråkar och Kammarkören Psallite.

Dirigent: Erica Nygård.

Solister: Aurora Marthens (sopran), Erica Back (mezzosopran), Niilo Erkkilä (tenor) och Mikael Wargh (bas).

Mozart blev knappast förgiftad, även om envisa rykten säger att han mördats av kompositören och antagonisten Antonio Salieri. Det ryktet håller bland andra Milos Forman levande i sin Oscarsbelönade film *Amadeus* från 1985.

Modern forskning har kommit fram till att Mozart sannolikt dog av akut njursvikt till följd av glomerulonefrit, som orsakades av en genomgång- en streptokockinfektion.

– Infektionen tros ha härstammat från ett militärsjukhus. Vid tiden för Mozarts död härjade en mindre epidemi i Wien.

Mozart var väldigt produktiv under sin livstid och vid sin död 1791, endast 35 år gammal, hade han skrivit 41 symfonier, en massa kammarmusik och konserter för olika instrument och orkesteruppsättningar. Requiem är en av de cirka tjugo mässor Mozart skrivit.

KORSHOLMS PROSTERI

KORSHOLM

Föräldra-barncafé: fr 1.11 och 8.11 kl. 9.30 i Smedsby fg. Fri lek och pyssel samt kaffe med dopp. Sångstund kl. 10.50.

Allhelgonagudstjänst med parentation: lö 2.11 kl. 11 i kyrkan. Rune Lindblom, Michael Wargh, Ann-Christine Nordqvist-Källström och Korall-kören medverkar. Kyrkan pryds med blomsteruppsättningar gjorda av Susanne Westerlund. Ljuständning och namnuppläsning av dem som avlidit under det gångna året. För att boka kyrktaxi, kontakta pastorskansliet senast on 30.10 kl. 14. Tel 0400 415 008.

Vi finns på plats för varm saft och tröstande ord: på gravgården Mariegård lö 2.11 kl. 14–17.

W.A. Mozart: Requiem – Allhelgonakonsert: lö 2.11 kl. 19 i kyrkan. Kammarkören Psallite, Korsholms kammarorkester samt Wasa Sinfonietta dir. Erica Nygård. Solister Aurora Marthens, sopran, Erica Back, mezzosopran, Niilo Erkkilä, tenor och Michael Wargh, bas. Biljetter 15 eur vid dörren.

Musikgudstjänst med parentation: sö 3.11 kl. 18 i Smedsby fg. Lindblom, Wargh, Nordqvist-Källström. Kör för alla samt Adelcrantz bläsensemble medverkar. Parentation med ett ljus. Susanne Westerlunds blomsteruppsättningar finns i kyrksalen under gudstjänsten.

Missionsgruppen: samlas må 4.11 kl. 13.30 i rum Glöd i Smedsby fg.

Karaträff: ti 5.11 kl. 13 i Gröna rummet, Smedsby fg.

Föräldra-barncafé: on 6.11 kl. 10 i Tölby. Fri lek och pyssel samt kaffe med dopp. Sångstund kl. 11.15.

Livspusselkväll: to 7.11 i Smedsby fg. Servering av salt och sött från kl. 17, samtal i soffan kl. 18. En kväll med diskussion om livet och tron. I samarbete med KU i Solf och Sundom.

Högmässa: sö 10.11 kl. 11 i kyrkan med Lindblom och Wargh och kl. 13 i Smedsby fg med Lindblom, Wargh och Hans Boije. Kyrkkaffe.

Föräldra-barncafé: on 13.11 kl. 9.30 i Karperö.

KVEVLAX

Bön och nattvard: fr 1.11 och 8.11 kl. 8.45 i kyrkan.

Allhelgonagudstjänst med parentation: lö 2.11 kl. 10. Benjamin Häggblom, Rodney Andrén och Nina Andrén.

RELOT Allhelgona

Alla helgons dag i Replots församling

På alla helgons dag minns vi våra nära och kära som gått bort och enligt traditionen går vi till gravgården och tänder ljus på deras gravar. Ljusen både lyser upp novembermörkret, men ger oss också hopp och styrka – ljuset är ju trots allt starkare än mörkret!

Den 2 november kl. 10 firas Allhelgonagudstjänst i Replot kyrka och **kl. 12.30** i Björkö kyrka. I gudstjänsterna läses namnen på de församlingsmedlemmar som lämnat oss sedan senaste alla helgons dag, men också på dem som varit skrivna i andra församlingar men jordfästs i någon av våra kyrkor.

Ruth Vesterlund och Heidi Lång leder båda gudstjänsterna och även Skärikyrkans kör samt solist Lotta Borg medverkar. Välkommen!

Byagudstjänst: sö 3.11 kl. 14 i Kuni bönehus. Firas tillsammans med Betesda. Fredrik Kass och Rodney Andrén.

Mammalådsgruppen i Kuni: träffas to 7.11 kl. 19 i Kuni bönehus. Vi tar gärna emot stickat och virkat! Servering.

Bön för bygden: må 11.11 kl. 19 i Krubban.

Föräldra-barnklubben: on 6.11 och 13.11 kl. 9.30 i krubban. Klubben är för alla som är hemma dagtid med sina barn. Vi träffas, umgås, sjunger, leker och fikar. Välkommen varje onsdag!

Karakaffe: to 7.11 kl. 9.15 i fh. Gäst är Mikael Herrgård som berättar om sin nya bok "Kult och offerplatser i Österbotten".

Kvällsgudstjänst: sö 10.11 kl. 18 i fh. Benjamin Häggblom och Rodney Andrén

Pensionärssamling: on 13.11 i fh. Gäst Frank Isaksson. Lunch från 12.30 och program från kl. 13.

Bön och bibel: on 13.11 kl. 19 i Krubban.

RELOT

Bönegruppen: samlas fr 1.11 och 8.11 kl. 10 i fh. Kom och be tillsammans med Leif Galls.

Allhelgonagudstjänst: lö 2.11 kl. 10 i Replot och kl. 12.30 i Björkö. Ruth Vesterlund och Heidi Lång. Vi tänder ljus för dem som avlidit under det gångna året. Sång av solist Lotta Borg samt Skärikyrkans kör.

Kvällsmässa: sö 3.11 kl. 18 i Replot. Vesterlund, Lång.

Öppet hus för föräldrar och barn: on 6.11 och 13.11 kl. 10 i fh. Fri samvaro, sångstund och kaffe med Heidi Lång.

Fredagsöppet: fr 8.11 kl. 19–22 i församlingshemmet.

Öppet hus för högstadiungdomar.

Kvällsmässa: sö 10.11 kl. 18 i Björkö. Boije, Lång.

Mathörnan: on 13.11 kl. 13 i Björkögården. Gäst är Solf's kyrkoherde Johan Kanckos. Anm. senast må 11.11 till

SOLF För kvinnor

Kvinnofrukost med Isabel Flemming och vänner

Lördagen den 23.11 kl. 9.30 är det äntligen dags att samlas för kvinnofrukost i Solf igen! Den här gången har vi inte bara en utan flera gäster, då Isabel Flemming med vänner kommer och besöker oss.

Isabel är en av grundarna för föreningen Nordsysstrar r.f. som jobbar för att stödja framför allt kvinnor och barn som befinner sig på flykt i Grekland. Isabel har flera gången arbetat som volontär i flyktingläger i Lesbos och berättar om sina upplevelser, och med sig har hon bl.a. sin vän Rabia som själv har varit flykting och bott i flyktingläger. Det blir en oerhört intressant förmiddag, det är garanterat!

Anmälan till frukosten bör göras senast 15.11 kl. 12 till pastorskansliet, tel 044 770 8122 eller solfs.forsamling@evl.fi och avgiften (8 euro) betalas på plats antingen kontant eller med kort.

Varmt välkomna!

KVEVLAX Julcafé

Julcafé i Kevlax församlingshem – för missionen

I Kevlax ordnas Julcafé **fredagen den 29.11 kl. 14–18** i församlingshemmet, till förmån för missionen. Flera hantverkare och försäljare är på plats. Till försäljning finns bland annat stickat, bakverk, m.m. Det serveras julgröt och kaffe med dopp under dagens lopp!

Om du är intresserad att delta som försäljare, anmäla dig till pastorskansliet via e-post: kevlax.forsamling@evl.fi eller tfn 044 546 2301. Senast 26.11 kl. 14 vill vi ha din anmälan.

Välkommen!

Barbro Lähdesmäki. Husmanskost till självkostnadspris.

SOLF

Sorgevandring: to 31.10 kl. 16.30. Från Stundars till Solf kyrkogård – en inblick i folkliga begravningstraditioner från förr. Samling vid ingången till Stundars. Guidning och berättelser. Vandringen avslutas med kaffe, dopp och samvaro.

Minnesgudstjänst på Alla helgons dag: lö 2.11 kl. 18 med Johan Kanckos och Patrik Vidjeskog. Även Koralkören medverkar. Vi tänker ljus och läser upp namnen på dem som avlidit och jordfästs eller begravts under det år som gått.

Högmässa: sö 3.11 kl. 10 med Kanckos och Vidjeskog.

Stora och Små: ti 5.11 och 12.11 med drop-in från 9.30 i fh. Lek, samvaro, gemensam frukost och klapp- och klangsånger. Ledare: Elisabeth Ström och Sanna Huhta.

Bönegruppen: samlas på vinden i fh ti 5.11 och 12.11 kl. 19. Nya deltagare välkomna!

Pensionärsträff: on 6.11 kl. 13 i fh. Gäst är Ehrengard Högnäs som berättar om Symboler.

Gudstjänst: sö 10.11 kl. 10 med Frank Isaksson och Patrik Vidjeskog.

Karacafé: må 11.11 kl. 9. Denna gång träffas kararna på Pulsen (Idrottsgränd 2). Dagens gäst Robert Back och temat för dagen är träning och hälsa.

Tonårskväll: to 14.11 kl. 19.30 på prästgårdsvinden.

Kvinnofrukost: lö 23.11 kl. 9.30 i församlingshemmet. Gäster är Isabel Flemming med vänner från Nordsystrar r.f. som berättar om hur det är att bo i flyktingläger och att stöda människor på flykt i Medelhavet. Isabel har arbetat som volontär i flyktingläger på Lesbos och hennes väninna Rabia har själv varit flykting. Anmälan senast 15.11 kl. 12 till pastorskansliet, tel 044-770 8122 eller solfs.forsamling@evl.fi.

MALAX

To 31.10 kl. 19: Tröstesångkväll i Malax kyrka. Under kvällen lyssnar vi på tröstande ord och sånger samt sjunger bekanta psalmer. Medverkande: Fred Berg, Marlène Östersund, Malax-Petalax kyrkokör. Fritt inträde.

Fr 8.11 kl. 18: Lovsångskväll i Övermalax FH. Lovsång med Susanna Sandell, förbön. Servering, barnpassning ordnas.

To 14.11 kl. 18: Musikafton till förmån för julhjälpen, i Malax kyrka. Allsång och musik, kollekt till julhjälpen. Julhjälpen delas ut till mindre bemedlade barnfamiljer och ensamstående i jultider.

Bergö

Lö 2.11 kl. 16: Gudstjänst på alla helgons dag, i kyrkan. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste alla helgons dag. Englund, Brunell.

Sö 3.11 kl. 14: Högmässa i kyrkan. Englund, Brunell.

Sö 10.11 kl. 14: Gudstjänst i kyrkan. Englund, Brunell.

Malax

Lö 2.11 kl. 18: Gudstjänst på alla helgons dag, i kyrkan. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste alla helgons dag. Norrback, Lax.

La 2.11 klo 19.30: Pyhäinpäivän iltakirkko.

Muistellaan vuoden aikana kuolleita seurakuntalaisia sytyttämällä jokaiselle kynttilä. Norrback, Lax.

Sö 3.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan. Norrback, Lax. Söndagsskola i Socken.

Ti 5.11; 12.11 kl. 13: Syföreningen i ÖM FH.

Sö 10.11 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan. Englund, Lax. Söndagsskola i Socken.

Petalax

Fr 1.11 kl 13: Fredagssamling i FH. Gäst: Cay-Håkan Englund, som berättar om sina specialintressen.

Lö 2.11 kl. 19: Gudstjänst på alla helgons dag, i kyrkan. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste alla helgons dag. Englund, Brunell.

Sö 3.11 kl. 12: Högmässa i kyrkan. Englund, Brunell.

Sö 10.11 kl. 12: Gudstjänst i kyrkan. Englund, Brunell.

KOLUMNEN

HANS BOIJE

Medborgare i två riken

JAG BRUKAR då och då besöka min fars farmors grav. Hon dog redan före min pappa föddes, så varken han eller ännu mindre jag har någonsin träffat henne. Ändå är hon viktig för mig – utan henne skulle ju varken jag, mina barn eller barnbarn finnas.

På alla helgons dag brukar jag tända ett ljus på hennes grav. Jag tänder naturligtvis ljus också på min fars grav, och på gravgården i Oravais finns även andra släktingar och några vänner begravda som jag minns den dagen. Många som har en praktisk möjlighet tänder gärna ljus på alla helgons dag och våra begravningsplatser brukar vara mycket vackra på kvällen med hundratals ljus. Vi får och skall minnas våra bortgångna kära och vi skall också tänka på att vår egen tid är begränsad. Vi skall därför vända oss till Vår Herre och be honom leda oss så att vi kan leva i tro och förtröstan på Kristus, och så att vi får gå in i hans rike den dag det är vår tur att gå ur tiden.

»Vi får och skall minnas våra bortgångna kära och vi skall också tänka på att vår egen tid är begränsad.«

PÅ ALLHELGONADAGEN minns vi inte bara våra egna kära utan också alla helgon – de som verkligen levtt sitt liv i Guds rikets tjänst och som kan vara förebilder för andra. Men helgonen själva har nog oftast sett på sig själva med andra ögon. De var medvetna om sina egna brister och synder och sitt stora beroende av sin Herre. Kanske är det just det beroendet som vi skall låta oss inspireras av.

SÖNDAGEN EFTER alla helgons dag har temat ”Medborgare i två riken”. Det är ett viktigt perspektiv. På allhelgonadagen har vi blicken riktad på det himmelska riket och det perspektivet skall vi ha med oss.

Men vi finns till inte bara för den eviga tillvaron utan vi har en plats och uppgift att fylla i vår vardag här och nu. Jesus vill gå med oss också i varje situation i vår vardag, och vi får göra enligt Filipperbrevets uppmaning – i bön och tacksägelse ständigt bära fram våra önsknningar, bekymmer och glädjeämnen till Gud. Så här inför allhelgonadagen får vi också bära fram våra minnen med tacksamhet för allt det de som inte längre finns bland oss har gett oss och betytt för oss.

Hans Boije är tf kyrkoherde i Replots församling.

KORSHOLM Allhelgona

Gudstjänster och program under allhelgonahelgen

Gudstjänst med parentation på alla helgons dag **den 2 november i kyrkan klockan 11.**

Ljuständning och namnuppläsning av dem som avlidit under det gångna året. Kyrkan pryds med blomsteruppsättningar gjorda av Susanne Westerlund med blommor från Sunds trädgård. Rune Lindblom, Michael Wargh, Ann-Christine Nordqvist-Källström och Korall-kören medverkar.

Församlingen finns på gravgården Mariégård med varm saft och tröstande ord klockan 14 till 17 på lördagen.

På kvällens Allhelgonakonsert **klockan 19** framförs Mozarts Requiem med dirigent Erica Nygård. Biljetter 15 euro vid dörren.

På söndagen **den 3 november** musikgudstjänst med parentation i Smedsby församlingsgård **klockan 18.** Lindblom, Wargh, Nordqvist-Källström samt Kör för alla och Adelcrantz blåsensemble medverkar. Susanne Westerlunds blomsteruppsättningar finns i kyrksalen under gudstjänsten.

Allhelgona viktig för sorg- bearbetningen

Det har en stor symbolisk betydelse att vara i kyrkan på allhelgona då namnen på dem som avlidit under året läses upp och man tänder ett ljus för dem.

TEXT: JOHAN SANDBERG

KORSHOLM Vikten av allhelgona är något som **Benita Ingman** som driver en begravningsbyrå i Smedsby sedan aderton år tillbaka brukar upplysa de anhöriga om.

– Det är en viktig dag för de anhöriga, speciellt för dem de som mist någon under året. Man besöker gravplatsen och tänder ljus vid greven. Man har gått igenom ett år. Då kommer minnena.

Vid allhelgona ordnas det något som kallas parentation i kyrkorna. Det är en sorts tacksägelse då man läser upp namnen på de församlingsmedlemmar som avlidit under året och man tänder ett ljus för dem.

I Korsholm ordnas parentationen i samband med allhelgonadagens gudstjänst.

– I samtal med anhöriga brukar jag berätta åt dem om gudstjänsten och ljusständningen och att församlingen sänder ut en kallelse till den. Det har en stor symbolisk betydelse, säger Benita Ingman.

– Iegenskap av begravningsentreprenör är hon ändå inte närvarande i kyrkan eller på begravningsplatserna på allhelgona.

– Jag har inte blivit tillfrågad att tända ljus på någon grav då de anhöriga är bosatta på annan ort. För det ändamålet finns en allmän plats på alla begravningsplatser där man kan tända ljus för sina anhöriga som är begravda någon annanstans.

Är allhelgona tyngre för anhöriga om dödsfallet skett nyligen?

– Det är väldigt individuellt. Man talar ju om sorgeåret men sorgen har ingen speciell tid utan den är väldigt personlig med respekt för var och ens sorg. Med tiden klarar man av att gå vidare och sorgen tar inte så mycket energi, men sorgen och saknade finns alltid där. Man lär sig att klara av sorgen för livet fortsätter.

Hon tycker allhelgona knyter ihop sorgeåret, oberoende av vilken tidpunkt dödsfallet skett.

– Tankarna och minnena som då kommer

Benita Ingman uppskattar den symboliska betydelsen av allhelgona.

FOTO: NICKLAS
INGMAN

fram extra mycket ingår i bearbetningen av sorgen.

Under det första året går man igenom alla högtider, födelsedagar och årstider när den som avlidit inte längre är med.

– När nästa år börjar har man en erfarenhet av att ens anhöriga inte är med. Jag tror att sorgeåret har sin betydelse då man upplevt alla högtidsdagarna.

Benita Ingman tycker det är bra om omgivningen ger tillräckligt med plats för den som sörjer att få prata om sin sorg.

– Många gånger, när det gått en tid, tänker man att nu är det över. Men den som sörjer måste få prata. Jag har hört anhöriga som upplever att omgivningen tycker de borde sluta tala

om sorgen – talar du om det här nu igen? Man bearbetar sorgen på olika sätt. Gång på gång kan man behöva få prata om den.

»Sorgen har ingen speciell tid utan den är väldigt personlig.«

Vad ska man säga då?

– Du kan visa att du finns här för att lyssna hur det känns. Det viktigaste är att visa att man finns till.

Lokalsidorna för de svenska församlingarna i Pedersöre prosteri utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. **Redaktör:** Rebecca Pettersson, rebecca.pettersson@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 6788. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Barnens dag

Den 21.11 ordnar kantorerna i Jakobstads svenska församling program för barn i kyrkan.

Man får dyka upp utan anmälan, men större grupper (från till exempel skolor och daghem) behöver anmäla sig till Annika Wester i förväg.

Programmet består av ett pass om 30 minuter där barnen får bekanta sig med kyrkan, bland annat genom sång och musik.

För mer information, gå in på församlingens webbplats och välj "Kom med", "Musiken och konsten i kyrkan" och slutligen "Barnens dag".

Kantorerna Lisen Borgmästars och Annika Wester vill vara med och lyfta att alla barn har rätt att lära sig. Det här som en del av Veckan för barnens rättigheter.

Alla barn har rätt att lära sig

Kantorerna i Jakobstads svenska församling bjuder in alla barn till kyrkan den 21 november, oberoende av bakgrund. Kyrkan är nämligen ett kulturarv som alla har rätt att lära sig om.

TEXT OCH FOTO: **REBECCA PETTERSSON**

JAKOBSTAD Veckan för barnens rättigheter firas i år den 18–24 november. Precis som i fjol kommer Jakobstads svenska församling att vara med och uppmärksamma veckan. Det gör de genom att ordna Barnens dag i Jakobstads kyrka den 21 november. Temat för veckan är i år "varje barns rätt att lära sig".

– Förra året var temat välmående, något som kommer fram väldigt tydligt i vår verksamhet i och med sången, mu-

siken och körerna. Särskilt efter pandemin, säger kantor **Annika Wester**.

Men också årets tema har kantorerna en naturlig ingång till.

– Musik är ett språk som alla kan ta till sig och lära sig, säger kantor **Lisen Borgmästars**.

Dessutom förvaltar församlingarna flera kulturarv. Alla har rätt att lära sig om både kyrkobyggnaden och musiken som ljuder inne i den.

Varför vill ni som kantorer engagera er i veckan för barnens rättigheter?

– Jag brinner för att alla barn ska få känna att musiken är något man kan hålla på med, oberoende av ålder och kultur, säger Annika.

Både hon och Lisen har ibland kikat in till Tehuset – en mångkulturell gemenskap för kvinnor och barn, som ordnas i församlingens regi.

– Där har jag fått se vilken glädje och lättnad musiken kan vara. I början kunde jag ha att göra med 20 till 30 barn där, och vi förstod inte varandra. Men via musiken kunde vi ändå nå varandra, säger Annika.

Känn på kyrkan!

Barnens dag riktar sig till precis alla barn. Kantorerna håller pass om en halvtimme, för både äldre och yngre barn.

För barn i åldern tre till fem år blir det orgelsaga och "kläm och känn på kyrkan" – en helhet där barnen får använda flera sinnen för att bekanta sig med kyrkorummet.

För barn i förskole- och skolåldern blir det också pass om en halvtimme, men med orgelsaga och sångskoj.

Klockan 12 samma dag blir det lunchkonsert för alla åldrar i kyrkan. Klockan 18 ordnas Hela kyrkan sjunger, en slags allsång i kyrkan där flera av församlingens körer, samt orgelelever och ett strängband, medverkar.

» Vilken glädje och lättnad musiken kan vara. «

– Visjunger psalmer och sådana sånger som finns både i de äldres och yngres repertoar, som Måne och sol och Tryggare kan ingen vara. Men också en del nyare psalmer och andra sånger, säger Annika.

Just det här, att använda samma sånger för olika åldersgrupper, det är något som kantorerna jobbat aktivt med en längre tid.

– Ibland smyger vi över med barnen till någon syförening och sjunger tillsammans, och de äldre har varit jättegoda över att sjunga rörelsesånger. Det är lite gympa på samma gång.

PEDERSÖRE PROSTERI

JAKOBSTAD

Fre 1.11 kl. 13.15: Andakt med nattvard på Hötorscentret, Björk, Borgmästars, Ekman.

Fre 1.11 kl. 19: in da House i Församlingscentrets ungdomsutrymmen, Nylund-Wentus.

Lö 2.11 kl. 12: Högmässa i Jakobstads kyrka, Krokfors, Turpeinen, Borgmästars, Wester, Kyrkokören, Chorus Novus. Sänds även via församlingens Youtubekanal. Länk finns på www.jakobstadssvenskaforssamling.fi

Lö 2.11 kl. 16: Parentation i Pedersöre kyrka. OBS! Tid och plats. Krokfors, Wester, Borgmästars, diakoniarbetarna, sång av Cecilia Åminne. Ett enskilt ljus tänds och den avlidnes namn läses för var och en av våra församlingsmedlemmar som har jordfästs sedan senaste Alla helgons dag (oberoende av var jordfästningen ägt rum). Ett gemensamt ljus tänds även för dem som avlidit och begravts på annan ort, och för annan sorg. Sänds även via församlingens Youtubekanal. Länk finns på www.jakobstadssvenskaforssamling.fi

Sö 3.11 kl. 12: Gudstjänst med små och stora i Jakobstads kyrka, Turpeinen, Borgmästars, Cathrine Sundfors. Gudstjänsten sänds även via församlingens Youtubekanal. Länk på www.jakobstadssvenskaforssamling.fi

Sö 3.11 kl. 13: Dopfest för församlingens 3-åringar i Församlingscentret, Turpeinen, Sundfors.

Sö 3.11 kl. 15: Konsert med kören Aglepta i Pedersöre kyrka, dir. Malin Storbjörk.

Sö 3.11 kl. 17.30: Fokus i Församlingscentret. "David – En man efter Guds hjärta", Daniel Björk.

Ti 5.11 kl. 11-13: Jakobstads kyrka öppen för stillhet och förbön.

Ti 5.11 kl. 18: Bibelspår i Församlingscentret. Apostlagärningarna del 1, Boris Salo. Kl. 19 samtal i smågrupper.

To 7.11 kl. 12: Lunchmusik i Jakobstads kyrka, Borgmästars, Wester.

To 7.11 kl. 13: Slegs missionssamling i Församlingscentret, Jan-Erik Sandström.

Fre 8.11 kl. 19: in da House i Församlingscentrets ungdomsutrymmen, Nylund-Wentus, Mård.

Sö 10.11 kl. 12: Högmässa i Jakobstads kyrka, Edman, J-G Björk, Wester, Adorate. Maire Paavolas gudstjänstgrupp. Sänds även via församlingens Youtubekanal. Länk finns på www.jakobstadssvenskaforssamling.fi

Sö 10.11 kl. 17.30: Fokus i Församlingscentret, Mats Nyholm m.fl. från Sankta Clara, Sverige.

Ti 12.11 kl. 11-13: Jakobstads kyrka öppen för stillhet och förbön.

Ti 12.11 kl. 12: Taizéandakt i Johanneskapellet, Borgmästars.

On 13.11 kl. 17.30: U-klubben i Församlingscentret, omsorgspräst Claus Terlinden, Löfs-Snellman.

To 14.11 kl. 12: Lunchmusik i Jakobstads kyrka, orgel Anders Forsman.

JAKOBSTAD Allhelgona

Ljuständning på alla helgons dag

Välkommen till parentation på alla helgons dag **2.11.2024 kl. 16** i Pedersöre kyrka med ljuständning, textläsning och musik.

Ett enskilt ljus tänds och den avlidnes namn läses för var och en av våra församlingsmedlemmar som har jordfästs sedan senaste alla helgons dag (oberoende av var jordfästningen ägt rum).

Ett gemensamt ljus tänds även för dem som avlidit och begravts på annan ort, och för annan sorg. Parentationen sänds även via församlingens Youtubekanal, länken finns på www.jakobstadssvenskaforssamling.fi och är öppen endast under helgen.

KRONOBY

Stilla musik inför alla helgons dag fre 1.11 kl. 17-19: i Kronoby kyrka. Sven-Olof Ray, orgel.

Mässa lö 2.11 kl. 10: i Kronoby kyrka, Kavilo, Storbjörk, kören Aglepta. Parentation. Stilla musik från 9.40.

Taizémässa sö 3.11 kl. 18: i Kronoby kyrka, Wallis, Borgmästars, Smedjebacka, Storbjörk, Kronoby kyrkokör m.fl.

Gudstjänst sö 10.11 kl. 10: i Kronoby kyrka, Store, Storbjörk.

Terjärv

Mässa lö 2.11 kl. 10: i Terjärv kyrka, Saitajoki, Borgmästars, Terjärv kyrkokör, Ester Vidjeskog, violin. Parentation.

Gudstjänst sö 3.11 kl. 10: i Högnabba, Kavilo, Borgmästars.

Gudstjänst sö 10.11 kl. 13: i Terjärv kyrka, Store, Borgmästars.

Nedervetil

Stilla musik i allhelgonatid fre 1.11 kl. 18.30-19.30: i Nedervetil kyrka, Smedjebacka.

Mässa lö 2.11 kl. 10: i Nedervetil kyrka. Wallis, Smedjebacka, Nedervetil kyrkokör. Parentation. Kyrkkaffe.

Finsk mässa sö 3.11 kl. 10: i Nedervetil kyrka, Wallis, Smedjebacka, Mariat.

Gudstjänst sö 10.11 kl. 10: i Nedervetil kyrka, Wallis, Smedjebacka, Nedervetil kyrkokör.

LARSMO

Gudstjänsterna streamas via församlingens YouTube kanal samt direktsändning i Larsmo När-TV.

To 31.10 kl. 13 Anpassad nattvardsgång: i församlingshemmet, Sjöblom, Forsman.

kl. 19 Karasamling: i församlingshemmet, vittnesbörd.

Fre 1.11 kl. 19 Musik i allhelgonatid: stilla musik i kyrkan med Anders Forsman. Kyrkan är öppen för alla och du kan komma och gå som det passar dig bäst. Diakonissa finns på plats för samtal.

Lö 2.11 kl. 10 Högmässa med parentation (ljuständning till de avlidnas minne): Nygård, Sjöblom, Forsman, sång Mats Käldestrom. Kyrkvård: Finholm. Efteråt kyrklunch och samling i sorgens tecken i församlingshemmet, Britt-Mari Gripenberg medverkar.

Sö 3.11 kl. 10 Gudstjänst med dop: Sjöblom, Forsman, Lassila, sång Lars-Victor Öst. Kyrkvård: Kaptens södra.

kl. 18 Missionsafton: i församlingshemmet, Heidi och Evans Orori medverkar, servering.

To 7.11 kl. 18.30 Sommarskriftskolans start (grupp 1): i församlingshemmet för konfirmander och föräldrar.

Sö 10.11 kl. 10 Gudstjänst: Markus Ventin, Forsman. Kyrkvård: Kaptens norra. Ingen söndagsskola.

To 14.11 kl. 11-12.30 Sopplunch: i Holm bönehus.

kl. 18.30 Sommarskriftskolans start (grupp 2): i församlingshemmet för konfirmander och föräldrar.

NYKARLEBY

Gudstjänster

Lö 2.11 kl 10 Högmässa: med parentation, Nykarleby kyrka, Smeds, Ringwall, Torvald Lund, trombon

- **kl 12 Högmässa:** med parentation, Jeppo kyrka, Östman, Ringwall, Torvald Lund, trombon

- **kl 18 Kvällsgudstjänst:** med parentation, Munsala kyrka, Edman, Lönnqvist, församlingkören

Sö 3.11 kl 14 Högmässa: Pensala bönehus, Jan Nygård, Birgitta Sarelin, familjen Nordström

LARSMO Allhelgona

Allhelgona i Larsmo

Fredag 1.11 kl. 19-20 spelar kantorn Anders Forsman stilla musik i kyrkan. Du kan komma och gå som det passar dig bäst.

Lördag 2.11 kl. 10 är det högmässa med parentation (ljuständning till de avlidnas minne) i kyrkan. Efteråt kyrklunch och samling i sorgens tecken i församlingshemmet, Britt-Mari Gripenberg medverkar.

PEDERSÖRE Musik i allhelgonatid

Stad i ljus!

Stad i ljus! – Musik i allhelgonatid i Pedersöre kyrka ordnas **fredagen den 1 november kl. 18**

Stråkkvartetten Quartetten, bestående av Jonna Marjamäki och Folke Nylund, violin, Ida Forsman, altviolin och Daniel Nylund, cello, bjuder tillsammans med kantor Henrik Östman (orgel) på musik i allhelgonatid.

Du kan lyssna till Bachs Air, Toccata och fuga d-moll, Pachelbels Canon, You raise me up, Stad i ljus, Så skimrande, med flera kända musikstycken.

Välkommen att sitta ner i kyrkan en stund i samband med att du tänds ljus på dina käras gravar.

Sö 10.11 kl 10 Gudstjänst: Jeppo kyrka, Edman, Ringwall
– **kl 12 Högmässa:** Munsala kyrka, Edman, Lönnqvist
– **kl 18 Kvällsgudstjänst:** Nykarleby fh, Edman, Lönnqvist, söndagsskola

Musik

Fr 1.11 kl 19 Sångkväll: Pensala bönehus, Sionsharpan 150 år, Göran Stenlund, Olof Jern, Gerbykvartetten
Lö 2.11 kl 18 Konsert: Nykarleby kyrka, kammarkören Bel Canto, programblad
Sö 3.11 kl 18 Sång o musik: I allhelgonatid, Nykarleby kyrka, Leena o Mathias Ray, Johan Klingenberg, L-J Sandvik, Görel Ahlnäs (KU)
On 13.11 kl 18 Konsert: i caféstil, Hyddan, till förmån för verksamheten, Lars Enström, The Rapids Family, Pickin' Pilgrims

Grupper och samlingar

Lö 2.11 kl 14 Möte: Pensala bönehus, Kurt Hellstrand, Daniel Björk, Birgitta Sarelin, Isk-mo strängband
Sö 3.11 kl 15 Lovsång o bön: Socklot bönehus, Siv o Sven-Erik Syrén
Må 4.11 kl 18 Missionsafton: Nykarleby fh, Alf Wallin
On 6.11 kl 17 Sorgegrupp: Nykarleby fh, info-samling, sedan sju torsdagar
To 7.11 kl 13 Missionsmöte: Jeppo bönehus, Ann-Christin Snellman
Må 11.11 kl 18 Kyrkcafé: Nykarleby kyrka, "Livsberättelser", Sandra Frilund m.fl.
On 13.11 kl 13 Nattvardsandakt: Jeppo bönehus, Östman, Lönnqvist
– **kl 18 Samling:** Kovjoki bönehus, Sven-Olof Nordlund
To 14.11 kl 13 Missionsmöte: Jeppo bönehus, Birgitta Sarelin

PEDERSÖRE

www.pedersoreforsamling.fi
Fr 1.11 kl. 18 Stad i ljus!: Pedersöre kyrka. Musik i allhelgonatid, Quartetten, Östman
Lö 2.11 kl. 10 Högmässa: Pedersöre kyrka. Björk, Pandey. Kyrkokören
– **kl. 14 Allhelgonadagsmöte:** Emaus bönehus. Albert Häggblom
– **kl. 14 Sammankomst:** Punsar bönehus
– **kl. 15 Ljuständning, andakt:** Flynnängens bönehus

Ljuständningar för avlidna sedan senaste allhelgonadag:

– **kl. 19 Esse kyrka:** Portin, Malmsten-Ahlsved. Församlingskören
– **kl. 19 Pedersöre kyrka:** Björk, Österbacka, Östman. Sångare ur St Olofskören
– **kl. 19 Purmo kyrka:** Komulainen, Pandey
Sö 3.11 kl. 10 Högmässa: Esse kyrka. Portin, Östman. Ida-Sofi Pettersson tvärflojt. Även strömning i Youtube
– **kl. 13 Högmässa:** Ävist bykyrka. Komulainen, Malmsten-Ahlsved. Ävist sångfåglar
– **kl. 13 Gudstjänst:** Forsby bykyrka. Björk, Österbacka, Östman
– **kl. 14 Sångcafé:** Ytteresse bönehus. Sionsharpan 150 år. Teres-kvartetten. Önska sånger via slefessekallby@gmail.com
– **kl. 14 Sammankomst:** Punsar bönehus
– **kl. 15 Sammankomst:** Flynnängens bönehus
– **kl. 18 Gudstjänst:** Pedersöre kyrka. Komulainen, Pandey
Må 4.11 kl. 13 Salamu: hos Gerd Långnabba
On 6.11 kl. 13 Stickcafé för missionen: Esse förs.hem. M Björk
To 7.11 kl. 9 Kort nattvardsmässa: Esse kyrka. Österbacka, Malmsten-Ahlsved
Lö 9.11 kl. 18 Samling inför helgen för stor och liten: Bennäs kyrkhem. Boris Salo m.fl.
– **kl. 19 Musikmässan Gloria:** Pedersöre kyrka. Musikmässa av Tore W Aas och Hans-Olav Mørk uppförs med kör, solister och kompband. Dir. Mikaela Malmsten-Ahlsved, kapellmästare Niklas Lindvik. Fritt inträde, kollekt
– **kl. 19 Sammankomst:** Lepplax bykyrka
Sö 10.11 kl. 10 Högmässa: Pedersöre kyrka. Komulainen, Pandey
– **kl. 10 Högmässa:** Purmo kyrka. Portin, Malmsten-Ahlsved. Sång av Ellen, Elvira, Seraphina och Ida. Även strömning i Youtube
– **kl. 14 Sammankomst:** Punsar bönehus
– **kl. 15 Sammankomst:** Flynnängens bönehus
– **kl. 18 Kvällsmöti:** Esse församlingshem. Undervisning, lovsång, nattvard. Program för barnen, pizza
Må 11.11 kl. 13 Symöte: Forsby bykyrka. Kung

Kom med!

Bibel o bön: Bennäs kyrkhem. Varje tisdag kl. 18
Bön: Purmo kyrka. Varje torsdag kl. 18
Samtal o bön: Ytteresse bönehus. Varje torsdag kl. 19
Bibel o bön: Forsby bykyrka. Varannan torsdag kl. 19 udda veckor
Ungdomssamlingar: I Bennäs, Esse och Purmo. Se info på webbplatsen.

NYKARLEBY Musik

Bluegrass och allhelgonamusik

Onsdag 13.11 kl. 18 ordnas en bluegrasskonsert i caféstil i Hyddan till förmån för verksamheten där. Medverkande är lokala sångaren och låtskrivaren Lars Enström samt bluegrassgospelbanden The Rapids Family och Pickin' Pilgrims från Esse respektive Pedersörenejden. Konserten mixas av Lasses ljudtjänst, det blir andakt med Mats Edman och servering.

Även i allhelgonahelgen ordnas sång- och musik-tillfällen på olika håll i församlingen både fredag, lördag och söndag. Varmt välkommen med!

KOLUMNEN

ÅSA TURPEINEN

Som kristna står vi på en rymlig plats

EN LÖRDAGSMORGON i september stod valet mellan två tygväskor. En väska med synligt designmärke av profan art och en väska jag nyligen fått tilldelat mig, med Finska Missionssällskapets (FMS) logo på. Vår familj var på väg på en liten dagsresa för att införskaffa diverse saker åt våra studerande döttrar. Bägge väskor hade sina fördelar, men valet föll denna gång på väskan från FMS.

Söndagens bibeltexter handlar om att vi som kristna egentligen har vårt rätta hemland i det himmelska riket. Samtidigt som vi är medlemmar i det världsliga samhället. Är då Guds rike samma sak som himlen? Både ja och nej. Med Jesus bryter en ny tid in. Det nya förbundets tid. Guds rike både har och har ännu inte kommit. Vi väntar på något mer. Enligt Bibeln erbjuder Guds rike ljus i stället för mörker, befrielse i stället för bundenhet, evigt liv i stället för förgänglighet och hopp-lös ovisshet etc.

»Vilka blir konsekvenserna om jag ger Jesus mer plats?«

DET MESTA vi köper viskar "du är det du köper". Hur behåller jag friheten i denna värld? Rätt identitet och Livet? Gud själv har ju gett oss förmågan att skapa, designa, uppfinna och bygga. Också vackert, hållbart och ansvarsfullt.

I Matteus 17:24-27 frågade de som tog upp tempelskatten Petrus: Betalar inte er mästare någon tempelskatt? Jo, svarade Petrus. Vad tror du, Simon, frågade Jesus sen, av vilka kräver de jordiska kungarna tull och skatt, av sina söner eller av andra? Av andra, svarade Petrus. Jesus säger då: Sönerna går alltså fria. Men för att ingen ska stöta sig på oss ... Den som tillhör Jesus är alltså evangeliets fria söner och döttrar. Som kristna står vi på en rymlig plats.

NU INFÖR allhelgona finns i min åtanke de människor som inte alls "platsar" i någon grav. De som var så fyllda av liv.

Jag minns ett radioprogram där en arkitekt önskade låten *There is a place for us* med hänvisning till att ordet *place* säger något mer än finskans *tila* och svenskans *utrymme*. Vilka blir konsekvenserna om jag ger Jesus mer plats?

Åsa Turpeinen är församlingspastor i Jakobstads svenska församling.

”Jag hade inga förväntningar”

Erica Björkskog ville ge sina barn trygghet, och började gå i söndagsskola med sin dotter. Det ledde till ett eget sökande – och en Alphakurs.

TEXT: **REBECCA PETTERSSON**

JAKOBSTAD Erica Björkskog bor i Jakobstad tillsammans med sin man och deras två barn, en ettåring och en sexåring. Hennes vardag kretsar just nu mest kring barnen, men ibland jobbar hon i kassan vid Prisma om kvällarna, något hon trivs med. Kundbetjäning passar en extrovert själ som Erica utmärkt.

För ett tag sen började hon gå till söndagsskolan med sin dotter.

– Jag ville ha Jesus i livet på något sätt. Jag är barndomskristen men hade vänt ryggen till allt. Men det var ändå något, jag ville ge tryggheten vidare till min dotter. Det var därför vi började gå till söndagsskolan.

Det lade igång något hos Erica. Hon kände att hon saknade något i sitt liv, hon ville själv gå i söndagsskola, men på vuxen-nivå.

– Jag frågade en vän om hon ville komma med till kyrkan. Hon svarade att hon funderat på att gå en Alphakurs, och jag är så glad att hon föreslog det.

Erica och hennes vän gjorde slag i saken. De anmälde sig till Alpha och hoppade på en kurs som började i januari i år.

– Jag hade inga förväntningar men tänkte att det blir en rolig grej.

Hon tycker att alla borde gå en Alphakurs någon gång i livet. Hon beskriver kursen som allmänbildande, och för Erica som haren bakgrund i en kristen väckelserörelse blev kursen en viktig vändpunkt.

– Jag hade ingen aning om att Gud är sådan som han är. Jag är uppvuxen med en väldigt lagisk syn på kristendom. Jag fattade inte att Gud älskar oss oavsett vad, säger hon.

Hon beskriver också gemenskapen som varm och trivsamt. Hon fick nya vänner, och hon började längta till att det skulle bli torsdag och Alpha.

– Jag var alltid så lycklig då jag kom hem efter kursen.

Tidigare hade Erica en bild av att troende kristna levde ett väldigt grått och tråkigt liv. Men för henne ledde Alphakursen till en förändring till det bättre.

– Då man har Gud med sig i vardagen blir det så mycket enklare, säger hon.

Hon poängterar att hon ännu är mitt inne i

Erica Björkskog tillsammans med dottern Maya. FOTO: MICHAELA FAGERUDD

sin process. Även om kristendomen är välbekant från barndomen formas hennes personliga tro fortfarande, och det gör den väl för de flesta hela livet.

Hon har gått med i en bönegrupp, hon går i själavård och hon fortsätter utforska tron.

Vem skulle du rekommendera att gå Alpha?

– Jag rekommenderar det för alla, oberoende av

vem man är och vad man tror på. Är det inget för dig – okej. I så fall har du kanske lärt dig något nytt i alla fall. Men det kan också förändra ditt liv till det bättre.

– Alla åldrar och bakgrunder finns representerade. Både människor som levt med Jesus hela livet och människor som inte vet vem Jesus är går Alpha.

Om du är intresserad av att gå en Alphakurs så startar en ny kurs i januari 2025. För mer information, gå in på Jakobstads svenska församlings webbplats. I balken till vänster klickar du dig in på ”Info och anmälan till Alpha”. Anmälan är öppen fram till den 7 januari 2025.

»Jag fattade inte att Gud älskar oss oavsett vad.«

PÅ GÅNG LOKALT NÄRPES, KRISTINESTAD, KORSNÄS, MALAX, PETALAX, BERGÖ

Lokalsidorna för de svenska församlingarna i Närpes prosteri utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Pian Wistbacka, narpes@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 5797. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Sorgevandringen

En inblick i folkliga och kyrkliga begravningstraditioner.

Ordnas torsdagen den 31 oktober kl. 16.30 med start på Stundars parkeringsplats..

Rundvandring i museibyn och till Solfs kyrka. Under vandringen berättar museipedagog Martin Backman-Witting om folkliga begravningstraditioner och församlingen om de kyrkliga under 1800-talet och början av 1900-talet.

Museipedagog Martin Backman-Witting berättar om folkliga begravningstraditioner under sorgvandringen. FOTO: SUSANN NABB-VORNANEN

Gravölet bröt tristessen på 1800-talet

Traditionerna kring dödsfall och begravningar på 1800-talet kan te sig mycket exotiska för människor idag. Inför allhelgona ordnas i Solf en sorgvandring med berättelser om hur man sörjde förr.

TEXT: JOHAN SANDBERG

SOLF Idag sker döden mera i skymundan än under 1800-talet, då döden var närvarande i det dagliga livet.

Förr upplevde man liemannen som skrämmande, men han var ändå en välkommen gäst som man skulle ta emot med respekt, berättar museipedagog Martin Backman-Witting på Stundars.

Idag tar vi ett stillsamt och tystlåtet avsked under begravningarna. Man får gråta, men helst inte alltför högljutt. Efter coronapandemin har

»Förr var liemannen ändå en välkommen gäst.«

också minnesstunderna blivit mera sällsynta.

För oss idag kan det kännas jättekonstigt att man efter jordfästningen på 1800-talet ställde till en riktigt stor fest med mycket god mat och kopiösa mängder alkohol, beroende på hur mycket de anhöriga hade råd med.

En orsak till festen var att människorna på den tiden hade lite att göra utanför arbete och vila – de hade det helt enkelt trist en stor del av tiden.

Det fanns inte på samma vis underhållning som nu. Det kunde gå flera veckor utan att man över huvudtaget hörde musik.

Man såg ju mest fram emot brölloppen, men också begravningarna utnyttjades som en chans att få någonting utöver det vanliga. Gravölet var på många vis likt en bröllopsfest på 1800-talet.

Men festen hör också ihop med riktigt gamla föreställningar om att ju bättre fest, desto mer älskad var den bortgångna. Det gällde i synnerhet inom adeln, men även om en bondbegravning inte var lika påkostad så fanns samma tanke där.

Men det fanns också en annan baktanke med en påkostad fest.

Det var ett sätt att försöka blidka den bortgångna. Genom att ordna en fin fest med den bästa klockaren, som fick kyrkklockorna att höras över heja nejden, ville man undvika att den bortgångna går igen. Vid dödsfall var det viktigt att så snabbt som möjligt komma överens med prästen om tidpunkten för själva jordfästningen.

Före jordfästningen tar man ett första farväl, ofta inne i stugan där hemma. Där dricker

man kaffe under stor tystnad för det känns lite obekvämt med den öppna kistan i samma rum.

Till begravningen skulle man bjuda hela gårdar. Men Backman-Witting berättar att det kunde utnyttjas brutalt genom att utesluta folk. De anhöriga hade ingen kontroll över vem som fick komma till kyrkan, men de hade kontroll över vem som var med i begravningsprocessionen.

Efter jordfästningen lättade stämningen för då hade man så att säga låst den döda kroppen i helgad mark, och då kan den inte stiga upp därifrån. Trots det finns det många spökhistorier förlagda till gravgårdar.

I takt med att bilarna blev allt vanligare och det blev möjligt att besöka graven började också traditionerna förändras.

Förr var begravningsplatserna spartanska och man besökte inte graven. Det är först vid tiden för Finlands självständighet som gravgårdarna började bli fina som parker och det blev en del av sorgprocessen att besöka graven.

Är det några gamla traditioner som du tycker vi kunde återuppta?

I största allmänhet tycker jag att det skulle vara bra om döden blev mera synbar, eftersom den är så undangömd numera. Till exempel genom att man kunde bära sorgband som är synliga men diskreta. Jag tror det kunde ha en terapeutisk effekt. Var och en får ju sörja som man vill, men många kanske upplever att det inte uppskattas om de visar sin sorg öppet.

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS

Kyrkoherde Friman och diakon Hanna finns till hands för samtal enligt följande: fredag 1.11 kl.15–16, Molpe begravningsplats och lördag 2.11 kl.15–16, Korsnäs begravningsplats. De bjuder på saft och pepparkaka.

Alla helgons dag: lö 2.11 kl. 11 gudstjänst i kyrkan, Friman, Granholm, sång av kyrkokören. Ljuständning för de som avlidit inom det senaste året och tillhör Korsnäs församling. Vill du att ett ljus tänds för någon som dött det senaste året, men inte tillhör Korsnäs församling, meddela kyrkoherden på tfn 044 410 1821.

Soppa till förmån för missionen: lö 2.11 kl. 12–13.30 i församlingshemmet. Tack till Korsnäs älgjaktlag för köttet!
Högmässa: sö 3.11 kl. 11 i Molpe bykyrka, Friman, Granholm, sång av Silver Sisters.

Söndagsskola: sö 3.11 kl. 11 i församlingshemmet.

Baltikumvännernas loppis: öppet varje tisdag kl. 13–18.

Matutdelning och kaffestund: varje ons kl. 10.00 i församlingshemmet.

Liten och stor: ti 5.11 kl. 9.30–11.30 i församlingshemmet.

Träffpunkt: ti 5.11 kl. 14 i Taklax bönehus.

Kyrkans barntimme: ti 5.11 kl. 18 i Taklax bönehus.

Missionsträff i Korsbäck: on 6.11 kl. 13.30.

Barnkören: on 6.11 kl. 18 i församlingshemmet.

Missionsträff i Harrström på uf vinden: to 7.11 kl. 13.30
Måltidsgemenskap: fre 8.11 kl. 11 i församlingshemmet, se puff nedan.

Baltikumvännernas loppis: öppet lö 9.11 kl.13–16.

Söndagsskola: sö 10.11 kl. 11 i församlingshemmet.

Kvällsmässa: sö 10.11 kl. 18 i kyrkan, Friman, Granholm.

Kring frälsarkransen: sö 10.11 kl. 19 i församlingshemmet. Vi samlas kring en lätt servering och pratar om livet. Anna Granäs, Friman.

KRISTINESTAD

www.kristinestadssvenskaforsamling.fi

Fr 1.11 kl. 19: Andakt i Tjock kapell. Norrback, af Hällström.

Lö 2.11 kl. 10: Gudstjänst med parentation i Lfds kyrka. Engström, Martikainen, af Hällström, Lappfjärds kyrkokör.

Lö 2.11 kl. 12: Gudstjänst med parentation i Krs kyrka. Engström, Martikainen, Kristinestads kyrkokör.

Lö 2.11 kl. 18: Gudstjänst med parentation i Sideby kyrka. Norrback, Martikainen, af Hällström, Glädjedropparna.

Sö 3.11 kl. 12: Högmässa i Krs kyrka. Predikant Kurt Hjul-

NÄRPES Allhelgona

Tillsammans i sorgen

Församlingens anställda finns på gravgården vid Närpes kyrka fredag **1.11 kl 15.00–17.45** för kaffe och samtal.

Musikstunder i kyrkan **kl. 15.30 och 16.30.**

Vi sjunger sånger om sorg och hopp i kyrkan **kl. 17.30.**

Ljusandakt på gravgården **kl. 18.00.** Örn, Blomberg, Strömbäck, Lindén-Liljehage m.fl.

Gudstjänster med ljuständning

Gudstjänst i kyrkan med ljuständning för avlidna som jordfästs sedan senaste allhelgona:

Lö. 2.11 kl. 10 i Övermarks kyrka. Toivonen, Tikka-la. Körsång.

Lö. 2.11 kl. 12 i Närpes kyrka. Strömbäck, Lindén-Liljehage. Körsång.

Lö. 2.11 kl. 18 i Pörtoms kyrka. Strömbäck, Lindén-Liljehage, Granholm. Körsång.

fors, liturg Norrback, kantor Martikainen.

Sö 3.11 kl. 15: Högmässa i Uttermossa UF-lokal. Predikant Kurt Hjulfors, liturg Norrback, kantor Martikainen.

Ti 5.11 kl. 13: Kenya syförening i Lfds förs.hem.

On 6.11 kl. 11.30: Pensionärssamling i kyrksalen i Lfds förs.hem. Kerstin Mitts medverkar.

On 6.11 kl. 19: Karagruppen i Lfds förs.hem. Engström.

Fr 8.11 kl. 18.30: Ekumenisk bönesamling i Krs finska förs.hemmet.

Fr 8.11 kl. 19: Vålgörenhetskonsert i Krs kyrka med Viktor Klimenko, Kristoffer Streng och Stefan Jansson. Programblad 20 €.

Lö 9.11 kl. 18: Kvällsmässa i Dagsmark bönehus. Engström, Bergqvist.

Sö 10.11 kl. 12: Gudstjänst i Krs kyrka. Norrback, Vättö.

Sö 10.11 kl. 15: Högmässa i Sideby kyrka. Norrback, Vättö.

Ti 12.11 kl. 19: Gemenskap kring Bibeln i Krs kyrka.

On 13.11 kl. 17: Get Together Café på Vänstugan Primula.

To 14.11 kl. 12: Pensionärssamling i Sideby kyrka. Kerstin Mitts medverkar. Vid transport ring Daniel Hellman dagen före 0407204260.

KORSNÄS Lunchträff

Måltidsgemenskap i församlingshemmet

Lunch och gemenskap i Korsnäs församlingshem **fredag 8.11 kl. 11–13.30** för dig som är ensam, änka/änkling, fränskild eller annars lever ensam.

Pris 12 € för lunchen. Anmäl senast 5.11 till diakon Hanna, tel. 044 4101825. Meddela allergier/dieter. Varmt välkommen!

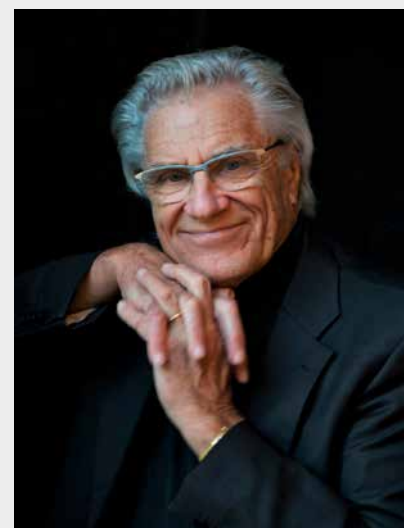
KRISTINESTAD Musik

Konsert med Viktor Klimenko

Vålgörenhetskonsert till förmån för Vänstugan Primula i Kristinestads kyrka **fredagen den 8.11 kl. 19.00.**

Medverkande är **Viktor Klimenko, Kristoffer Streng och Stefan Jansson.**

Programblad 20 euro (frivillig). Arrangör är Peter Wolff, Kristinestads svenska församling och Vänstugan Primula.

NÄRPES

www.narpesforsamling.fi

Närpes

Fr. 1.11 kl. 15: Tillsammans i sorgen. Församlingen bjuder på kaffe på gravgården mellan kl. 15.00 och 17.45. Musikstunder i kyrkan kl. 15.30 och 16.30. Vi sjunger sånger om sorg och hopp i kyrkan kl. 17.30. Ljusandakt på gravgården kl. 18.00. Örn, Blomberg, Strömbäck, Lindén-Liljehage.

Lö. 2.11 kl. 12: Gudstjänst i kyrkan med ljusständning för avlidna som jordfästs sedan senaste allhelgona. Strömbäck, Lindén-Liljehage. Körsång. **Sö. 3.11 kl. 12:** Tvåspråkig gudstjänst i kyrkan. Toivonen, Tikkala. S:ta Marian kuoro, Lindén-Liljehage.

Sö. 3.11 kl. 18: Samling i Öster-Yttermark bönehus. Medverkande; Tomas Klemets, Laudate, Sam Lindén.

Ti. 5.11 kl. 18: I församlingshemmet, författarkväll med prästen Frank Isaksson som presenterar sin nya roman.

Lö. 9.11 kl. 18: Aftonmusik i S:ta Maria. Emilia Tik-kala sång, Sam Lindén piano.

Lö. 9.11 kl. 18: Samling i Luthergården. Medver-kande; Tuomas Toivonen, Jonna Nykänen.

Sö. 10.11 kl. 12: Gudstjänst i kyrkan. Toivonen, Tikkala.

To. 14.11 kl. 13: Dagssamling i Böle bystuga. Lars Lövdahl.

Lö. 16.11 kl. 9.30: Kvinnofrukost i Norrnäs bönehus. Tema; Att leva i nuet. Mikaela Björklund delar med sig av tankar ur Wilfried Stinnisens bok "Evigheten mitt i tiden". Anmäl senast 11.11 till Lillemor, tel. 050 5711 966. Frukostens pris 10 €.

Övermark

Lö. 2.11 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan med ljusständning för avlidna som jordfästs sedan senaste allhelgona. Toivonen, Tikkala. Körsång.

Sö. 10.11 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan. Toivonen, Tikkala.

On. 13.11 kl. 19: Bondesamling i församlingshemmet. Blomberg.

Pörtom

Lö. 2.11 kl. 18: Gudstjänst i kyrkan med ljusständning för avlidna som jordfästs sedan senaste allhelgona. Strömbäck, Lindén-Liljehage, Granholm, Pörtomkören.

KORSHOLMS PROSTERI

MALAX

To 31.10 kl. 19: Tröstesångkväll i Malax kyrka. Under kvällen lyssnar vi på tröstande ord och sånger samt sjunger bekanta psalmer. Medverkande: Fred Berg, Marlène Östersund, Malax-Petalax kyrkokör. Fritt inträde.

Fr 8.11 kl. 18: Lovsångskväll i Övermalax FH. Lovsång med Susanna Sandell, förbön. Servering, barnpassning ordnas.

To 14.11 kl. 18: Musikafton till förmån för julhjälpen, i Malax kyrka. Allsång och musik, kollekt till julhjälpen. Julhjälpen delas ut till mindre bemedlade barnfamiljer och ensamstående i jultider.

Bergö

Lö 2.11 kl. 16: Gudstjänst på alla helgons dag, i kyrkan. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste alla helgons dag. Englund, Brunell.

Sö 3.11 kl. 14: Högmässa i kyrkan. Englund, Brunell.

Sö 10.11 kl. 14: Gudstjänst i kyrkan. Englund, Brunell.

Malax

Lö 2.11 kl. 18: Gudstjänst på alla helgons dag, i kyrkan. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste alla helgons dag. Norrback, Lax.

La 2.11 klo 19.30: Pyhäinpäivän iltakirkko. Muis-tellaan vuoden aikana kuolleita seurakuntalaisia sytyttämällä jokaiselle kynttilä. Norrback, Lax.

Sö 3.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan. Norrback, Lax. Söndagsskola i Socken.

Ti 5.11; 12.11 kl. 13: Syföreningen i ÖM FH.

Sö 10.11 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan. Englund, Lax. Söndagsskola i Socken.

Petalax

Fr 1.11 kl 13: Fredagssamling i FH. Gäst: Cay-Håkan Englund, som berättar om sina specialintressen.

Lö 2.11 kl. 19: Gudstjänst på alla helgons dag, i kyrkan. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste alla helgons dag. Englund, Brunell.

Sö 3.11 kl. 12: Högmässa i kyrkan. Englund, Brunell.

Sö 10.11 kl. 12: Gudstjänst i kyrkan. Englund, Brunell.

MALAX Julhjälp

Du kan stödja – Tillsammans gör vi skillnad!

Delta i något av följande tillfällen och stöd Julhjälpen:

- **Musikafton** 14.11 kl. 18, Malax kyrka – Malax församling
- **Café Julhjälpen** 16.11.2024 kl. 19, Tabor på Bergö
- **Julgröt, glögg och pepparkakor** 15.11 från kl. 15, FRK Malax – Köpingsvägen 10
- **Julauktion** 24.11 kl. 18, Bergö församlingshem – Röda korset Bergö
- **Musikafton** 8.12 kl. 18, Pingstkyrkan i Petalax

Julhjälpen delas ut till mindre bemedlade barnfamiljer och ensamstående i jultider. Om du känner någon som är i behov av julhjälp, eller om du själv behöver hjälp, kontakta **Sara Brännudd**, 040 587 2010 eller **Andreas Sten**, 050 382 7830.

KOLUMNEN

KRISTINA ÖRN

Att hitta sin plats

JAG SITTER på min bönepill i det lilla kapellet i Alskat-hemmet. Ljusen brinner och en stilla frid råder. Det är alldeles tyst. Vi är tio personer som stillar oss på den här retreaten. Vi har fått höra om Ignatius som genom sina andliga övningar ville rädda själar, hjälpa människor att hitta sitt kall, finna sin plats och sin uppgift i livet.

Att komma mitt i en arbetsvecka och landa i tystnaden är både svårt och skönt. Det är svårt att kunna sitta stilla en längre stund, bara sitta och "höra" Gud säga: Lugn, besinna att jag är Gud. (Ps 46:11)

När väl kroppen har hittat den vilsamma ställningen och tankarna lugnat ner sig, då infinner sig välbehaget. Jag hör ledarens lugna röst: – Andas in Guds kärlek och liv, andas ut allt som oroar och distraherar.

VAD ÄR då min kallelse, min uppgift? Det är intressant att läsa i Bibeln om olika människor som fått kallelse av Gud. I Andra Moseboken kallar Gud Mose genom att ropa på honom: "Mose! Mose!" "Här är jag", svarar han. Gud ger Mose uppgiften att gå till farao men det tycker Mose att han inte kan klara av. Då säger Gud: "Jag är med dig. Gå nu! Jag skall vara med din mun och lära dig vad du skall säga."

Samuel blev också kallad direkt av Gud: "Samuel! Samuel!" Samuel svarade: "Tala, din tjänare hör." Jesaja hörde Herrens röst: "Vem skall jag sända och vem vill vara vår budbärare?" Då svarade han: "Här är jag, sänd mig!"

»Vad är då min kallelse, min uppgift?«

I IGNATIUS andliga övningar strävar man efter att bli medveten om Guds vilja för att kunna leva efter den. Gud är kärlek och den helige Ande är vår vägledare. Vi människor är pilgrimer på vandring genom livet.

I brasrummet i Alskat-hemmet sitter vi i en halvcirkel runt en sprakande brasa. De stora fönstren vetter ut mot stranden, vattnet glittrar i höstsolen och i förgrunden står björkarna med sina vita stammar och sitt orange lövverk. Det är så vackert, det är så vilsamt. Framför brasan står vänskapsikonerna uppställda, Kristus med handen på sin väns axel medan de vandrar framåt. Vandraren får representera var och en av oss.

Kristina Örn är diakon i Närpes församling.

Allhelgona viktig för sorgebearbetningen

Det har en stor symbolisk betydelse att vara i kyrkan på allhelgona då namnen på dem som avlidit under året läses upp och man tänder ett ljus för dem.

TEXT: JOHAN SANDBERG

KORSHOLM Vikten av allhelgona är något som **Benita Ingman** som driver en begravningsbyrå i Smedsby sedan aderton år tillbaka brukar upplysa de anhöriga om.

– Det är en viktig dag för de anhöriga, speciellt för dem de som mist någon under året. Man besöker gravplatsen och tänder ljus vid greven. Man har gått igenom ett år. Då kommer minnena.

Vid allhelgona ordnas det något som kallas parentation i kyrkorna. Det är en sorts tacksägelse då man läser upp namnen på de församlingsmedlemmar som avlidit under året och man tänder ett ljus för dem.

I Korsholm ordnas parentationen i samband med allhelgonadagens gudstjänst.

– I samtal med anhöriga brukar jag berätta åt dem om gudstjänsten och ljusständningen och att församlingen sänder ut en kallelse till den. Det har en stor symbolisk betydelse, säger Benita Ingman.

– Iegenskap av begravningsentreprenör är hon ändå inte närvarande i kyrkan eller på begravningsplatserna på allhelgona.

– Jag har inte blivit tillfrågad att tända ljus på någon grav då de anhöriga är bosatta på annan ort. För det ändamålet finns en allmän plats på alla begravningsplatser där man kan tända ljus för sina anhöriga som är begravda någon annanstans.

Är allhelgona tyngre för anhöriga om dödsfallet skett nyligen?

– Det är väldigt individuellt. Man talar ju om sorgeåret men sorgen har ingen speciell tid utan den är väldigt personlig med respekt för var och ens sorg. Med tiden klarar man av att gå vidare och sorgen tar inte så mycket energi, men sorgen och saknade finns alltid där. Man lär sig att klara av sorgen för livet fortsätter.

Hon tycker allhelgona knyter ihop sorgeåret, oberoende av vilken tidpunkt dödsfallet skett.

– Tankarna och minnena som då kommer

Benita Ingman uppskattar den symboliska betydelsen av allhelgona.

FOTO: NICKLAS
INGMAN

fram extra mycket ingår i bearbetningen av sorgen.

Under det första året går man igenom alla högtider, födelsedagar och årstider när den som avlidit inte längre är med.

– När nästa år börjar har man en erfarenhet av att ens anhöriga inte är med. Jag tror att sorgeåret har sin betydelse då man upplevt alla högtidsdagarna.

Benita Ingman tycker det är bra om omgivningen ger tillräckligt med plats för den som sörjer att få prata om sin sorg.

– Många gånger, när det gått en tid, tänker man att nu är det över. Men den som sörjer måste få prata. Jag har hört anhöriga som upplever att omgivningen tycker de borde sluta tala

om sorgen – talar du om det här nu igen? Man bearbetar sorgen på olika sätt. Gång på gång kan man behöva få prata om den.

»Sorgen har ingen speciell tid utan den är väldigt personlig.«

Vad ska man säga då?

– Du kan visa att du finns här för att lyssna hur det känns. Det viktigaste är att visa att man finns till.

Lokalsidorna för de svenska församlingarna i Åboland-Åland utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Sofia Torvalds, sofia.torvalds@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 6748. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Var med dem, prata med dem

När hennes yngsta son skulle bli konfirmerad blev Yvonne Mattsson den som hjälpte till med hela konfirmandgruppen – och lockade dem till kyrkkaffet med hjälp av mockarutor.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

SUND Yvonne Mattsson har fyra söner, och den yngsta blev konfirmerad ifjol.

– Jag känner killarna i gruppen väldigt bra. Jag bakar tydligen de godaste mockarutorna som finns, så någon av dem kom till och med en extra gång till kyrkan bara för att få äta mockaruta, skrattar hon.

När sonen skulle gå i kyrkan följde hon med. Hon satt nära ungdomarna i kyrkan, hjälpte dem att hitta i gudstjänstformuläret och tipsade om hur man skulle göra vid nattvarden.

– Och när det var Taizégudstjänst kom vi till att det var bäst att de fick gå omkring lite, tända ett ljus eller placera en bönesten, eftersom jag vet att de kan få myror i brallorna under en gudstjänst.

När hon skulle plocka upp sin son i Godby om kvällarna och helgerna hände det att en kompis följde med i bilen och blev förhörd på trosbekännelsen.

– Efter att ha haft egna tonåringar är det lätt att få kontakt. Man måste vara med dem och prata med dem – och muta dem med mockarutor!

Kamp med tron

Yvonne Mattsson växte upp i Borgå, idag bor hon på en mjölkgård i Sund, Åland. Hon har i många år kämpat med fibromyalgi (långvarig smärta och värk i musklerna) och utmattning.

– Det har varit många motgångar men jag kämpar för att inte bli bitter.

Hennes äldsta son är 28 och den yngsta femton – hon är också farmor.

– Jag har haft barn i 28 år! Jag har också flera NPF-barn så det har varit tufft.

Hon är diakon och socionom, men på grund av fibromyalgin har hon inte kunnat jobba.

– Det har gett mig mycket att kunna hjälpa till med tonåringarna i kyrkan. Det är roligt att höra att det märks att jag tagit hand om dem. Men om min egen son hade tyckt att det var pinsamt hade det inte gått. Det hade ju kunnat vara så

Yvonne kallas ”Hankki” av ungdomsvännerna i Nyland, och ”Yvonne” på Åland.

FOTO: PRIVAT

att jag undrat om jag kan visa min tro inför min sons vänner. Men den här gruppen kände jag så bra att det inte var ett problem.

Hur ser din tro ut – berätta om den!

– Jag blev mobbad i nian och hade ingen att umgås med – men jag hade en vän som välkomnade mig in i sin familj. Jag åkte dit varje helg och lärde känna människor i olika kyrkliga sammanhang. Jag gick med i allt.

Hon var ung och trasig, en del av sammanhangen var hårda och svartvita.

– Jag kände skräck och väntade hela tiden på att Jesus skulle komma tillbaka. Men när jag studerade till diakon insåg jag att den svartvita teologi jag hade inte höll. Det tog ändå år innan skräcken släppte. Jag har fått mycket hjälp av den katekumenatgrupp jag varit med i på Åland. Både i terapi och i gruppen har jag jobbat med att tron ska bli en naturlig del av mig – lika naturlig som att andas.

Hon jobbar med sina minnen och trauman med att skriva texter till sig själv via messengern. Det korta formatet känns kravlöst.

– Det är ett sätt för mig att skruva av min ångest och frustration över att någonting mal i mig. När jag skriver märker jag: aha, det var det här! När jag fått känslan ut mig känner jag frid. Skrivandet är en ventil för mig och har hjälpt mig jättemycket.

»Det tog år innan skräcken inför den svartvita teologin släppte.«

VÄSTÅBOLAND

Pargas sockenförsamling:

Lö 2.11 kl. 10: Alla helgons dags gudstjänst med ljuständning i Pargas kyrka, Marith Leppäkari-Lindberg, Hanna Lehtonen.
– kl. 18: Aftonmusik på Alla helgons dag i Pargas kyrka, Pargas kyrkokör och kantorerna Hanna Lehtonen och Anna Satomaa.
Sö 3.11 kl. 12: Kommenterad högmässa i Pargas kyrka, Sara Grönqvist, Janette Lagerroos, Patrik Sundell, Hanna Lehtonen. Konfirmanderna inleder skriftskolan.
On 6.11 kl. 18: Kvällsmässa i Pargas kyrka, Sara Grönqvist, Hanna Lehtonen.
Sö 10.11 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Marith Leppäkari-Lindberg, Hanna Lehtonen.
On 13.11 kl. 18: Kvällsmässa i Pargas kyrka, Pär Lidén, Robert Helin.

Nagu sockenförsamling:

Lö 2.11 kl. 18: Alla helgons dags tvåspråkiga gudstjänst med ljuständning i Nagu kyrka, Terttu Laaksonen, Hanna Kamlin, Robert Helin.
Sö 10.11 kl. 11: Högmässa i Nagu kyrka, Terttu Laaksonen, Robert Helin.
– kl. 13: Finska mässa i Nagu kyrka, Terttu Laaksonen, Robert Helin.

Korpo sockenförsamling:

Lö 2.11 kl. 18: Alla helgons dags gudstjänst med ljuständning i Korpo kyrka, Janette Lagerroos, Mikael Granlund.
Sö 3.11 kl. 15: Allhelgonahelgens gudstjänst med ljuständning i Norrkata kyrka, Terttu Laaksonen, Isabelle Lundström, Mikael Granlund.
Sö 10.11 kl. 18: Kvällsmässa i Korpo kyrka, Sara Grönqvist, Mikael Granlund.

Houtskärs sockenförsamling:

Lö 2.11 kl. 11: Alla helgons dags gudstjänst med ljuständning i Houtskärs kyrka, Janette Lagerroos, Mikael Granlund. Mariakören medverkar.

Iniö sockenförsamling:

Lö 2.11 kl. 13: Alla helgons dags tvåspråkiga gudstjänst med ljuständning i Iniö kyrka, Otto Lindén, Marika Torp.

ÅBO

fre 1.11:

– kl. 10.30–12: Närståendecafé, Kvartersklubben (Henriksg. 9, Åbo). I samarbete med Folkhälsan, Egentliga Finlands Minnesförening. Anmälan senast 31.10 Eva Björkqvist tfn 040–5165 679.

lör 2.11:

– kl. 15.30: Musikgudstjänst med ljuständning, Uppståndelsekapellet. Wikstedt, Björkgren-Vikström, Danielsson. Lucas Sell (cello), Christopher Sell (cello och sång) medverkar. Ljus tänds till minnet av de församlingsmedlemmar som avlidit under det senaste året.

sön 3.11:

– kl. 12: Högmässa, Domkyrkan. Wikstedt (pred), Björkgren-Vikström (lit), Danielsson, Schauman. Seniorkören Argentum (dir. Henrica Lillsjö) och gudstjänstgrupp Ester medverkar. Barnhörna. Kyrkkaffe. Högmässan kan även ses via www.virtuaalikirko.fi

mån 4.11:

– kl. 12–12.15: Lunchmusik med Ensemble MMXX, Domkyrkan.
– kl. 13–15: Café Orchidé, Aurelia. Cecilia Nahnfeldt ”Att vara svensk i Finland”, vi firar Svenska veckan.
– kl. 17.30–20: Träff för unga vuxna, Aurelia.
– kl. 19–20: Stillhetens yoga®, Domkyrkan. Ta med underlag.

MARIEHAMN Allhelgona

Saknadens trädgård 1 november

I Mariakapellet:

- Stilla musik kl. 12, 13, 15, 16, 17.
- De mest älskade psalmerna om sorg och saknad kl. 13.30.
- Samtal om döden med Katarina och Jessica kl. 16.15.
- Sorgens många ansikten – prova på sorgegrupp med Katarina & Jessica kl. 17.15.
- Musikandakt kl. 19, Force Machaut medverkar.

I Minneslundan:

- Ljusandakt kl. 18.00.

Tänd ett ljus och låt det brinna – låt aldrig hoppet försvinna.
 Drop in till alla programpunkter.

tis 5.11:

- kl. 12–12.15:** Lunchbön, Domkyrkan. Vi ber och sjunger psaltarens psalmer tillsammans enligt ekumenisk tidebön.
- kl. 14.30–18.30:** Ungdomshålan, Aurelia.
- kl. 18:** Tyst meditation, Aurelia.

ons 6.11:

- kl. 10–12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem. I samarbete med Folkhälsan i S:t Karins.
- kl. 13:** Frukostklubben, Teini (Nylandsg. 1, Åbo). Maria Björkgren-Vikström ”Spiritualitet i vår tid”. Anmälan senast 4.11 kl. 10 hedvig.langbacka@abo.fi.
- kl. 13.30–16:** Barnhålan för åk 3–6, Aurelia.
- kl. 17.30:** Sorgebearbetningsgruppen startar, Aurelia. Anmälan senast 1.11 maria.wikstedt@evl.fi.
- kl. 18–19.30:** Äventyrsklubben, Aurelia. För 3–9 åringar, max 25 barn/gång. Anmälan senast 4.11 till janna.koivunen@evl.fi.
- kl. 18.30–19.30:** Sång och te, Aurelia. Kom med och sjung gamla och nya sånger från olika kristna traditioner.

tor 7.11:

- kl. 9.30–11.30:** Familjecafé, Aurelia.
- kl. 17–17.45:** Allmän Rösträtt – kör för alla, Aurelia.

sön 10.11:

- kl. 12:** Högmässa, Domkyrkan. Björkgren (pred), Wikstedt (lit), Salonen, Danielsson, Söderlund. Gudstjänstgrupp Aron medverkar. Barnhörna. Kyrkkaffe.
- kl. 15:** Farsdagens familjemässa, S:t Karins kyrka. Björkgren, Söderlund. Gudstjänstgrupp S:t Karin medverkar. Festligt kyrkkaffe.

mån 11.11:

- kl. 13–15:** Café Orchidé, Aurelia. Marcus Prest ”Att vara reservist i armén”
- kl. 19–20:** Stillhetens yoga®, Domkyrkan. Ta med underlag.

tis 12.11:

- kl. 14.30–18.30:** Ungdomshålan, Aurelia.
- kl. 18:** Tyst meditation, Aurelia.

ons 13.11:

- kl. 10–12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem. I samarbete med Folkhälsan i S:t Karins.
- kl. 13.30–16:** Barnhålan för åk 3–6, Aurelia.
- kl. 18–19.30:** Familjepyssell, Aurelia. Anmälan senast 11.11 till janna.koivunen@evl.fi.
- kl. 18:** Livslust – en kurs om existentiell hälsa, Aurelia. Kvällens tema: Meningen med livet. Gäster: Merete Mazzarella, författare och Björn Vikström, professor

Kaffe & bulle i kyrkan

Allhelgonaaften, **fredag 1.11** är Jomala kyrka öppen **kl. 12–15**. Välkommen in på en kopp kaffe och en pratstund!

Sånger om himlen

Söndag **3.11 kl. 18** i Jomala kyrka. Allsång, körsång och musik kring himmelska toner.

ÅBO Svenska veckan

Om att vara svensk i Finland

Måndagen den 4 november kl. 13–15 inleder vi firandet av Svenska veckan på Café Orchidé i Aurelia. Gäst är Cecilia Nahnfeldt, professor i praktisk teologi vid Åbo Akademi. Hon talar om att vara svensk i Finland.

i systematisk teologi vid ÅA. Kvällste efter samtalet.

tor 14.11:

– **kl. 9.30–11.30:** Familjecafé, Aurelia.

– **kl. 17–17.45:** Allmän Rösträtt – kör för alla, Aurelia.

ÅLANDS PROSTERI

JOMALA

Lör 2.11 kl. 11 Högmässa med parentation: Serrell, Hansen

Tors 7.11 kl. 12 Herrlunch: Anmälan till kansliet senast 5.11

Sön 10.11 kl. 11 Högmässa: Äng, Hansen

MARIEHAMN

FR 1.11 kl. 12–19 Saknadens trädgård: på begravningsplatsen. Se mer om programmet i ”puffen” i denna tidning

LÖ 2.11 kl. 11.00 Högmässa med parentation: i S:t Görans kyrka, Himlaliv medverkar. Kyrk-kaffe. *

LÖ 2.11 kl. 18.00 Mässa på finska: i S:t Görans kyrka.

SÖ 3.11 kl. 11.00 Högmässa: i S:t Görans kyrka. *

TI 5.11 kl. 18.00 Stillhetens Yoga: i S:t Görans kyrka, OBS – platsen.

TO 7.11 kl. 11.30 Lunchmässa: i S:t Görans kyrka.

TO 7.11 kl. 12.00 Sopplunch: i församlingshemmet.

LÖ 9.11 kl. 14.00 Konsert med Mediskören
Körglädje: firar 20-års jubileum.

SÖ 10.11 kl. 11.00 Högmässa: i S:t Görans kyrka, Therese Karlsson – sång.

TO 14.11 kl. 11.30 Lunchmässa: i S:t Görans kyrka.

TO 14.11 kl. 12.00 Sopplunch: i församlingshemmet.

*=Livestreaming på församlingens Facebooksida.

GISÉLA LINDE

Tid att vara människa

”JAG FÅR åtminstone vila.”

Nu har jag hört det många gånger. Det sägs av människor som har det bra; med jobb och nätverk och hem och hela härligheten. Men så däckas de av en fet influensa eller bryter en arm eller måste genomgå en större operation.

”Jag får åtminstone vila.” Brukade vi säga så?

”Det där har jag också hört”, säger folk när jag frågar. ”Nej, så sa man inte förut. Man sa att ’jag får åtminstone vara frisk’.”

Somliga har ingenting alls och känner sig obehövliga och ensamma. Men för mycket gör också välfärden skev. Måste det hända något som vi inte själva kan styra över för att vi ska ”få” backa och göra ingenting tills vi vilat färdigt?

**»”Jag får åtminstone vila.”
Brukade vi säga så?»**

ACCELERATION – att allt går fortare och fortare – är modernitetens kärna, menar den tyske sociologen Hartmut Rosa. I början fick människor mer frihet när den tekniska och sociala utvecklingen tog fart. Fattigdomen minskade och rörligheten ökade. Det blev möjligt att studera, att emigrera, att komma upp sig i världen, att byta liv. Sen dess har tempot ökat. Nu är förändringstakten så snabb att vi har fullt upp med att hinna med. Då naggas friheten i kanterna och det blir svårt att få till både vardagsbalans och djupdyk.

I ALL STRESS finns ett element av rädsla, skriver karmelitbrodern Wilfrid Stinissen i sin bok *Evigheten mitt i tiden* från 1992. Vi är rädda för att inte orka, inte hinna, inte räkna till.

”De flesta av oss har för mycket att göra. Men vi kan aldrig ha för mycket att göra. Det finns alltid tid till det vi har att göra. När Gud ger oss ett uppdrag, skapar han också tid till det. Finns det inte tid, är det inte ett uppdrag som kommer från honom, utan ett arbete vi egenmäktigt tagit på oss, ett arbete som faller utanför hans plan med vårt liv.”

PROVOCERANDE? Ja visst. Alla lever inte i kloster, och texten skrevs för över 30 år sen. Är det ens möjligt att undvika tidsbrist och spretiga åtaganden om man vill leva ett normalt liv idag? Ändå är Stinissens text en skön påminnelse: Det är inte så det ska vara. Det är inte Allra Högsta Chefen som hittat på hetsen eller bedömer oss enligt hur vi klarar den. Den tanken ändrar kanske inte det yttre landskapets topologi, tempo och to do-listor. Men det lugnar mig inombords och gör det ibland lättare att säga ja och nej till rätt saker.

Gisela Linde är vikarierande diakoniarbetare i Jomala församling.

Snart är han präst och Pargasbo

Hallå, Otto Lindén! Du är ny församlingspastor i Väståbolands svenska församling. Hur har din väg till präst sett ut?

TEXT: **PIAN WISTBACKA**

VÄSTÅBOLAND – Jag har vetat att jag ville bli präst så länge som jag har studerat teologi, åtminstone. Men inte var det självklart före det, säger **Otto Lindén**.

Han är nybakad teologie magister från Åbo Akademi. Efter prästvigningen i Borgå domkyrka den 27 oktober väntar uppdraget som församlingspastor i Väståbolands svenska församling.

Till en början kommer han att ha hand om förrättningar av olika slag, berättar han.

– Jag kommer också att hålla andakter till exempel för seniorer och vid olika samlingar.

En tanke ploppar upp ...

Otto Lindén är född och uppväxt i Borgå, där han kom in i församlingssammanhang via skriftskolan och ungdomsverksamheten.

– Jag blev mycket inspirerad av dem som jobbade där under den tiden. Sen gjorde jag också min civiltjänstgöring i samma församling.

Innan teologin kom in i bilden blev det först ett års ekonomistudier vid Hanken i Helsingfors. Någon ekonom skulle det ändå inte bli av honom. Han kunde ganska snabbt konstatera att det inte riktigt var hans grej.

– Efter det började jag fundera. Vad skulle jag annat kunna göra? Så råkade bara den här tanken på om jag skulle bli präst ploppa upp i huvudet. Sen sökte jag in till teologin och kom in i Åbo. Och på den vägen är jag.

Under de första åren som teologstuderande jobbade han som sommarvikarie på pastorskansliet i Borgå, så han har också sett en hel del av kanslisidan av församlingsarbetet. Konfirmand- och barnläger blev bekanta under någon sommar som sommarteolog.

Körsången är en viktig pusselbit i livet

Musiken är ett stort intresse för Otto Lindén. Han är en aktiv körsångare, framför allt i studentkören *Brahe Djäknar*. Men den är inte den enda kören han hunnit med – på frågan vilka andra körer han sjungit i räknar han raskt upp *Åbo Sångarbröder Musices Amantes*, *Turun yliopiston kuoro*, Manssångarförbundets representationskör *Tretti karar*, *Ensemble Vida* ...

– Och sen har jag varit inhoppare i diverse andra körer och ensembler.

Körsången hittade han redan hemma i Borgå, där han gick med i kyrkokören våren innan han flyttade till Åbo.

Otto Lindén har mångsidig erfarenhet av liv och arbete i församlingen. Nu blir han församlingspastor i Väståbolands svenska församling.

FOTO: MELISSA PARVIAINEN

»Musiken kan öppna upp för förståelse av bibeltexter och predikan på ett annat sätt.«

– Jag hade länge tittat på det och tyckte att det verkar spännande och intressant. Min mor har sjungit i kör länge och jag har blivit exponerad för det den vägen.

I kyrkokören hörde han till de yngsta.

– Det är ju det som är roligt när man kommer med som ung människa i sådana sammanhang. Man blir så otroligt väl omhändertagen!

Med tanke på hans starka specialintresse är det inte förvånande att liturgi och kyrkomusik ligger nära hjärtat. Också gradun handlade om gudstjänstdeltagares upplevelser av körmusik i gudstjänsten.

– Musiken kan öppna upp för förståelse av bibeltexter och predikan på ett annat sätt. Det kommer en tredje form av förklaring till hur det går att tolka orden.

Väståbolands svenska församling har han lärt känna bland annat genom sin självavårdspraktik, och nu senast medan han jobbat som församlingsteolog i Pargas i cirka en månad.

Hittills har han pendlat från Åbo, men i sam-

ma veva som prästvigningen går flyttlasset till Pargas.

Vad tycker du om din blivande hemstad?

– Det lilla jag hunnit se och uppleva av Pargas känns nog väldigt lovande! Det verkar vara en väldigt mysig och trevlig stad.

Otto Lindén

Är: ny församlingspastor i Väståbolands svenska församling.

Familj: fästmo.

Bosatt: i Åbo, flyttar snart till Pargas. Född och uppvuxen i Borgå.

Hobbyer: musik och körsång. Har sjungit i många körer och ensembler. "Vilken stämma jag sjunger varierar lite från kör till kör, men mest hemma känner jag mig i andra tenor."

Tänd ljus tillsammans – på tv

Om man inte kan ta sig till en begravningsplats, eller om man bara vill ha lite gemenskap på avstånd under allhelgona, då kan man slå på tv:n. I år sänds Ljuständning på alla helgons dag för första gången.

TEXT: REBECCA PETTERSSON

För några år sedan gjordes en allhelgonasändning på Facebook från Söderkulla kyrka i Sibbo. Det här var i pandemics tidevarv och skedde helt i kyrkans regi. Sändningen blev uppskattad och konceptet gav mersmak.

I år föreslog Kyrkans central för det svenska arbetet ett liknande koncept till Svenska Yle, och de nappade på idén.

– I Sverige har SVT gjort liknande satsningar och det har blivit populärt. Det här är första gången vi testar idén i Svenskfinland, säger Lucas Snellman, ansvarig redaktör för de svenska andaktsprogrammen.

Lördagen den 2 november mellan klockan 18.45 och 19.30 kommer således Ljuständning på alla helgons dag att sändas i Yle Fem och på Yle Arenan. Lucas Snellman och Amanda Audas-Kass leder tittarna genom kvällen.

– Tittarna får skicka in önskemål om ljuständning, minnesord eller böner i en chatt som vi sen läser upp eller som visas i sändning, och så tänder vi ljus för tittarnas nära och kära, säger Lucas Snellman.

Det blir också samtal mellan Stefan Bergfors från Närpes och Maria Louko från Vasa. Två personer som delar erfarenheten av att mista en partner.

Lucas Snellman och Amanda Audas-Kass tänder ljus tillsammans med tittarna på allhelgona. FOTO: MARIA HEDENGREN

– De kommer att berätta lite om vad de gått igenom och hur de bearbetat sorgen och saknaden.

Cellisten Vladimir Reshetko kommer stå för musikinslag, och för att få ytterligare livekänsla ingår också inslag från begravningsplatserna i Ekenäs och Vasa i sändningen.

Traditionen förenar

Lucas Snellman upplever att intresset för allhelgona ökar. Det finns något enkelt och kravlöst i att tända ljus.

– Jag tror det också har att göra med det rent konkreta. Vi tänder gärna ljus då det mörknar om hösten. Det skingrar mörker och kyla, och i en kristen

kontext är det också ett hoppets ljus som vi tänder.

Han hoppas att sändningen ska svara mot ett behov. Det interaktiva, att programmet skapas i samverkan med tittarna, är en viktig ingrediens i det. Men också för de som inte har möjlighet att

»Jag hoppas publiken ska uppleva att de inte är ensamma med sin sorg och saknad.«

fysiskt ta sig till en begravningsplats kan Ljuständning på alla helgons dag förhoppningsvis fungera som en liten tröst i höstmörkret.

– Att tända ljus är en tradition som förenar många. Jag hoppas att publiken ska uppleva att de inte är ensamma med sin sorg och saknad, utan att vi alla är en del av ett större sammanhang.

– Det ställs inga krav. Man får bara ta del av samtalen och musiken. Och om det känns bekvämt att skriva något i chatten är det fritt fram.

Man kan alltså ta del av programmet live både i Yle Fem och på Yle Arenan. På Arenan hittas också chattfunktionen under sändningen.

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris kl. 9.54)

Fredag 1.11 Sofia Torvalds, Esbo (repris från 10.10.2022)

Måndag 4.11 Ida-Maria Björkqvist, Purmo

Tisdag 5.11 Leif-Göte Björklund, Korsholm (repris från 20.2.2019)

Onsdag 6.11 Mia Anderssén-Löf, Borgå

Torsdag 7.11 Birgitta Sandås, Vörå

Fredag 8.11 Sofia Torvalds, Esbo (repris från 11.10.2022)

Måndag 11.11 Tove Holmström, Tenala

Tisdag 12.11 Anette Nyman, Vasa

Onsdag 13.11 Mia Anderssén-Löf, Borgå

Torsdag 14.11 Birgitta Sandås, Vörå

Aftonandakt kl. 19.15

Fredag 1.11 Camilla Ekholm, Borgå (repris från 25.1.2022)

Lördag 2.11 kl.18.03 Ett ord inför helgen

Söndag 3.11 Lucas Snellman läser ur Frank Mangs' böcker *Bilder och budskap* och *Äta in Livet*.

Måndag 4.11 Camilla Ekholm, Borgå (repris från 26.1.2022)

Tisdag 5.11 Camilla Ekholm, Borgå (repris från 27.1.2022)

Onsdag 6.11 Maria Nikander, Raseborg

Torsdag 7.11 Markku Salminen, Ekenäs

Fredag 8.11 Andreas Forsbäck, Vanda (repris från 27.11.2019)

Lördag 9.11 kl.18.03 Ett ord inför helgen

Söndag 10.11 Lucas Snellman läser ur Frank Mangs' böcker *Bilder och budskap* och *Äta in Livet*.

Måndag 11.11 Henna Liljeström, Borgå

Tisdag 12.11 Henna Liljeström, Borgå

Onsdag 13.11 Henna Liljeström, Borgå

Torsdag 14.11 Tanja Knuts, Vasa

Gudstjänst kl. 13.03

Lördag 2.11 Allhelgonamässa med Rikssvenska Olaus Petri församlingen i Helsingfors. Predikant och liturg: Jan Olov Fors. Kantor: Olli Saari.

Kör: Olaus Petri-kören. Körledare: Jussi Linnanmäki. Textläsare: Göran Andersson. Ur Svenska kyrkans psalmbok: 170 (Den stora vita skaran), 169b:1,3,5,7 (I himmelen, i himmelen) och 249 (Blott en dag).

Söndag 3.11 Gudstjänst med Elimförsamlingen i Jakobstad. Predikant: Patrik Abrams.

Söndag 10.11 Gudstjänst med Kronoby församling. Predikant: Niklas Wallis. Kantor: Sonja Smedjebacka. Kör: Nedervetils kyrkokör. Sändning från Nedervetils kyrka.

Tomi Tornberg

Kyrkoherde i Malax församling.

44 år.

Familj: Fru och fem barn, varav de äldsta är 20 år och den yngsta åtta.

Vill bli bättre på när han börjar jobba igen i november: att delegera och jobba som team i stället för att samla på sig uppgifter som bara han kan utföra.

Familjen firade med tårta när Tomi Tornberg kom hem från sjukhuset – med alla sina nya mediciner.

INFARKTEN KOM SOM BLIXT FRÅN KLAR HIMMEL

Hjärtinfarkten i slutet av september kom utan förvarning. Kyrkoherde **Tomi Tornberg** är bara 44 år men anpassar sig nu till ett liv med hjärt- och kärlsjukdom. – Jag har fått lära mig att ingen är oersättlig. Nu äter jag samma mediciner som mina äldre församlingsbor.

TEXT: **SOFIA TORVALDS** FOTO: **ANNE-MARI TORNBERG**

Den 26 september var en vanlig torsdag för Tomi Tornberg, kyrkoherde i Malax församling. Han spelade innebandy i Övermalax skola, som han brukar göra på torsdagskvällar.

– Men den kvällen slutade jag lite tidigare, för jag kände att jag inte mådde riktigt bra.

Han minns att han åkte hem och sa till sin fru Anne-Mari att han inte kände sig helt okej. Han minns att han gick i duschen. Sedan minns han inget mer.

– Min fru har berättat att jag kom ut ur duschen och sa till henne att det är bäst att hon ringer efter ambulans.

Han ska ha sagt att det kändes som kraftig halsbränna. Hon ringde 112 och fick veta att hjälpen var på väg. Han hade lagt sig på sängen för att vila, men när hans fru tittade till honom såg hon att han blev medvetlös, började krampa och slutade andas.

– Hon ringde 112 på nytt och fick rådet att få ner mig från sängen och inleda hjärt- och lungreddning. Hon hann bara trycka på bröstkorgen en gång, och tänka att hon kanske borde använda mer kraft, när hjälpen var där. Lite senare anlände ambulansen och helikoptern.

Det råkade sig att frivilliga brandkårister som var experter på första hjälpen just då hade befunnit sig på brandstationen i Malax.

– Det var tur – eller Gud, säger Tomi Tornberg.

De började genast med hjärtmassage och fick igång hans hjärta med en defibrillator. Han hade hunnit vara utan puls i några minuter.

– När de fått läget stabiliserat kördes jag till Vasa. Där gjorde de en ballongutvidgning av hjärtat.

Har varit beredd på döden

Ett drygt dygn efter hjärtinfarkten vaknade Tomi Tornberg på intensiven i Vasa.

– Jag vet inte om jag förstod precis vad som skett. Jag var nog väldigt förvånad. Mina anhöriga och personalen berättade flera gånger vad som hänt, och jag förstod ju hur oroliga alla varit och bad om ursäkt för att ha chockat dem.

Känslomässigt, säger han, vet han

inte än om det helt och hållet sjunkit in hos honom hur nära döden han var.

– Jag har förstått det med förståndet, men inte med känslorna.

Du är präst. Tycker du att ditt yrke hjälper dig att handskas med tanken på döden?

– Jag skulle nästan vilja säga så. Jag har på riktigt menat det när jag sagt att allt kan hända alla. Jag har många gånger tvingats jordfästa människor som är yngre än jag själv. Jag har aldrig haft en känsla av att döden är något som inte kan drabba mig, utan tvärtom tackat Gud för att jag fått leva.

Han är tacksam över att han inte dog, men menar att han inte skulle ha varit bitter för egen del om han dött.

– Jag har ju fått leva i 44 år! Men det skulle ha känts orättvist mot min fru och mina barn om jag gått bort.

Orsaken oklar

Det är höljt i dunkel varför just Tomi Tornberg drabbades av hjärtinfarkt. Han har god kondition, han hade bara lite förhöjda kolesterolvärden och normalt blodtryck. Men han har genetisk belastning från båda sidorna i familjen.

– Nu får jag bara acceptera att jag har hjärt- och kärlsjukdom och kanske äter mediciner resten av mitt liv. Jag läste någonstans att det för 30–40 år sedan var sådana här plötsliga hjärtinfarkter som var en vanlig dödsorsak bland män mellan 40 och 60 år. Idag har vi bättre vård och folk lever längre.

Han funderar givetvis på vad han ska göra annorlunda när han – förhoppningsvis – återvänder från sin sjukledighet efter en avslutande hjärtkontroll den 6 november.

– I Malax har vi en församling som varit med om en sammanslagning och vakanta tjänster – jag har bland annat vikarierat ekonomichefen i flera år. Men jag har ändå inte själv upplevt det som stressigt. Jag har trivts med mitt jobb.

Men nu tänker han att han helt konkret förstår att ingen är oersättlig.

– Jag märker att det ändå skapar vissa problem att det bara är jag som har ett lösenord till ett visst program eller är den enda som kan ta ett visst beslut. Också under semestern har jag löst det

med att komma in och jobba en dag.

Hans insikt nu är att han måste bli bättre på att delegera.

– Jag måste konstatera att jag inte är ensam – det här är ett grupparbete. Jag har kanske haft det felet att jag inte orkat lära någon annan, utan hellre gör en uppgift själv för att det ska gå snabbare i stunden.

Många bad

Tomi Tornberg minns inget vitt ljus efter en svart tunnel eller något annat som skulle göra sig bra som vittnesbörd av en man som rent tekniskt var död i några minuter.

– Det kändes som om jag sov. Jag vet inte vad jag hade gjort om jag upplevt något tydligt Gudsmöte – jag tror nästan att det hade varit en lite jobbig upplevelse. Det hade varit för stort för mig! Jag tar min tro på allvar och vill grunda den på Jesus och Bibeln i stället för någon personlig upplevelse.

Han är oerhört tacksam över att så många bad för honom genast efter infarkten. Medan han blev återupplivad sände hans fru ut en böneuppmaning som spred sig – faktiskt till hela världen.

– Jag är tacksam både för förbönen och för den vård jag fått. Det är så intressant att tänka att bönen inte är begränsad till tid och rum. Det kändes oerhört att efteråt få veta att folk bett för mig till och med i Norge och Kenya.

Han är också väldigt rörd över den omsorg och oro hans församlingsmedlemmar förmedlat under hans konvalescens.

– Jag har varit förvånad över hur många som jag inte känner så bra som visat så stor omsorg.

Vad tar du med dig efter den här upplevelsen?

– Visst har det här stundvis känts jobbigt för mig, men jag tar ändå med mig tacksamhet. Ibland tänker vi kristna att det är mycket som är svårt och mörkt med tron och kyrkan, och samma med hälsovården: vi fäster oss vid det som inte fungerar. Men nu kan jag själv med facit på hand säga att jag är väldigt tacksam över att jag fått väldigt god vård och fått föra många fina samtal med empatiska och trevliga vårdare.

Under några minuter hade Tomi Tornberg ingen puls – det ledde till att det finns en risk för hjärnskador. – Jag fick inte så fina resultat i neuropsykologiska test som jag hoppats på – min löjliga stolthet! Men vårdaren sa att vi måste ge hjärnan tid att återhämta sig, säger han. (Bilderna överst är från fredagen, då han precis vaknat efter infarkten.)

Mikael miste en vän – och kände skuld

För omkring tio år sedan lärde **Mikael Ahlskog** känna några män som förändrade hans liv. På gott, och på ont.

TEXT OCH FOTO: **REBECCA PETTERSSON**

Mikael Ahlskog är uppvuxen i Forsby i Pedersöre, men bor sedan många år tillbaka i Vexala i Nykarleby med sin familj. Just nu jobbar han som egenföretagare inom av-branschen.

Då Mikael var 19 år, vi pratar tidigt 90-tal, kom han i kontakt med en annan ung man som vi kan kalla Per. Per hade blivit ihop med en av Mikaelns vänner, och Mikael hjälpte dem att renovera en bostad som de kommit över.

– Per var en fixare som var bra på allt som jag inte var bra på, bilar och svetsning och sånt. Han hjälpte i sin tur mig med att fixa till någon bil, och vi var bekanta en tid, säger Mikael.

Sen gick åren. Mikael flyttade till Vasa och de tappade kontakten.

År 2012 var Mikael en av de privatpersoner som startade mathjälpen i Jakobstad. De var ett gäng eldsjälar som ville göra något för samhället, och i kontakt med socialen och diakonin kom de överens om att matutdelning var något som behövdes och som de kunde stå till buds med.

Mikael Ahlskog gjorde något som få människor gör – han försökte aktivt hjälpa sina medmänniskor.

ner tampades alla med beroendeproblematik och levde svåra liv.

– Vi hade vissa regler. De fick komma till kyrkan även om de var fulla, men de fick inte dricka där. Och de accepterade det. De kom med sina påsar och lämnade påsarna utanför.

Ett par kritstrecksrandiga byxor

Att lära känna de här människorna och se deras utanförskap, och många gånger hopplösa situationer, det var ögonöppnande för Mikael.

En av Pers vänner, vi kan kalla honom Jim, började också engagera sig i Mikael's olika påfund i kyrkan. En gång då det ordnades cafékväll i kyrkans källare kom han dit, men svängde genast i dörren. Mikael sprang efter och välkomnade honom in i gemenskapen. Men Jim vägrade.

– Nej jag kan inte komma in, jag har bara de här byxorna, svarade Jim.

Han hade samma smutsiga joggingbyxor som han alltid hade. På några sekunder hade han läst av rummet, sett prydliga människor med snygga kläder, och känt utanförskap. Mikael fick ge med sig, Jim tillbringade kvällen på annat håll.

Senare samma vecka ordnades det en samling för män i kyrkan. Jim kom tillbaka, den här gången i kritstrecksrandiga kostymbyxor som han köpt på loppis.

– Då trodde jag att jag skulle sjunka genom marken. Enligt hans logik skulle han passa in bättre med kritstrecksrandiga kostymbyxor. Det blev ju fullkomligt fel, men han ville passa in.

En annan gång frågade Jim: "Är det sant att Gud kan göra så att man inte behöver vara så här som mig?"

– Han upplevde sig själv som ett gigantiskt misslyckande. Det var hjärtskärande. Och ögonöppnande.

Mikael betonar att allt det här inte bara handlar om hur vi klär oss i kyrkan eller hur vi för oss, men ju mer vi klär upp oss, ju mer vi håller upp fasader, desto större bli avståndet till andra. Människor som också borde ha en given plats i de sammanhang vi kallar kristna.

– Per och Jim lärde mig jättemycket, säger Mikael.

Från välsignelse till sorg

2013 började Mikael ta med Per till ett kristet lägerområde som han själv var engagerad i. Per hittade sin plats där, han kom med på talkon och var en praktiskt lagd person.

– Han var van att ordna saker utan pengar. Han såg precis vad som behövde göras, och så gjorde han det.

Han blev väl mottagen och trivdes bra. Han fick ett sammanhang, och det sammanhanget fick i sin tur praktisk hjälp. Per blev betraktad som en välsignelse.

– Jag hade en känsla av att man ibland ifrågasatte inifrån om vi alls gjorde något vettigt för andra människor, men Per var ett tecken på att vi i alla fall gjorde något rätt.

Han blev något av en arbetsledare på området, en person som alltid ställde upp och högg i. Och det gick bra. Men han tampades med både fysiska sjukdomar och alkoholism. Det gick inte alltid som på Strömsö. Men det gick.

Mikael och Per renoverade upp en liten bostad på området där Per kunde bo under högsäsongen om somrarna. Per hade länge bedyrat att han hade en lägenhet i Jakobstad, men det var ju behändigt med ett krypin också vid lägergården ute på vischan där han fungerade som allt i allo.

Mikael Ahlskog

Jobbar just nu som egenföretagare inom audio-video-branschen, men har en mångskiftande karriär bakom sig.

Är uppvuxen i Forsby i Pedersöre. Bor sedan många år tillbaka i Vexala.

Är gift och har två vuxna barn.

Var en av eldsjälarna som startade upp Mathjälpen i Jakobstad år 2012. En verksamhet som fortfarande finns och behövs.

Förlorade en nära vän i psykisk ohälsa för omkring två år sedan.

»Han upplevde sig själv som ett gigantiskt misslyckande. Det var hjärtskärande.«

Men så för några år sedan stötte man på en del byråkratiska problem. Enligt gällande regelverk gick det egentligen inte att ha en permanent boende på området.

Mikael hade en annan bostadslösning på lut åt Per, och Per hävdade också att han hade en lägenhet i Jakobstad. Mikael bad Per om någon slags dokumentation på att lägenheten i Jakobstad fanns för att få en klarare bild av situationen. Efter det försvann Per. Han bröt kontakten.

Några månader senare, efter en vinter i radiotystnad, blev Mikael tvungen att söka upp Per. Han delgav honom att han inte kunde bo kvar, och samtidigt konfronterade han honom om hur hans situation såg ut på riktigt, för att kunna hjälpa. Det kom fram att det aldrig funnits någon lägenhet. Per var så gott som hemlös.

De hade ett ärligt samtal och Mikael lovade Per att det skulle ordna sig. De skulle hitta en lösning.

Två dagar senare skulle de ses igen med anledning av en talkodag. Per skulle samtidigt lämna in sina nycklar till lägerområdet. Några timmar innan träffen tog Per sitt liv.

– Det har varit jättejobbigt. Jag har haft supersvårt att hantera det. Jag svek ju honom. Jag stod inte upp för honom så som jag borde ha gjort, säger Mikael.

Sin egen sorg och känsla av skuld säger han att han orkar han bära. Han har berättat den här historien för många människor, och han är en person som har lätt för att prata.

– Jag tvingar alla runt mig att vara mina terapeuter. Men jag har saknat det kollektiva, en gemensam diskussion inom samfundet.

Mikael betonar att han förstår att man aldrig vet vad som händer inne i en annan människas

Forts. på följande sida. ►

– Vi blev förvånade över hur många som kom direkt. Behovet var större än vi varit medvetna om, och Per kom dit en av de första gångerna.

Då Mikael och Per träffades igen var stämningen inte bara avslappnad. Mikael såg hur hans ungdomsvän skämdes över att de stod på olika sidor av bordet, Per som hjälpbehövande, Mikael som barmhärtig samarit.

Strax efter det här fick Mikael ett samtal, en förfrågan om ifall han kunde tänka sig att jobba en tid som ungdomsledare i en friförsamling i Jakobstad. "Aldrig i världen" var hans spontana reaktion på frågan, men en sak kunde han tänka sig att göra. Varje fredag kväll lovade han att sitta i kyrkans källare och dricka kaffe med de som kom dit.

– Anledningen till att jag tog på det var att jag tänkte, tänk om en sådan som Per skulle hitta dit.

Redan andra gången hade budet nått Per, och han kom.

– Han började dyka upp varje fredag och vi lärde känna varandra igen.

Han tog också med sig sina vänner. De var ingen stor grupp, men likväl en liten skara herrar som träffades regelbundet. Per och hans vän-

hjärna och hjärta. Det fanns tusen utmanande grejer i Pers liv. Men han upplever att situationen som uppstod kring lägerområdet lade ytterligare en sten på Pers börda.

Kanske förlängde åren på lägerområdet, åren i gemenskap, ändå Pers liv. Kanske hade han annars gått samma öde till mötes som vännen Jim, han med de kritstrecksrändiga byxorna, som till slut dog av alkoholism. Det kommer vi aldrig att veta. Men Mikael klandrar sig själv.

Har du känt igen någon del av dig själv i de människor du mött och som levt i utanförskap?

– Jag blev ganska mobbad i högstadiet. Jag var inte fullt medveten om det då, men efteråt har jag förstått vilka mekanismer det handlade om. Jag gick igenom högstadiet och var konstant rädd.

– Samtidigt har jag alltid haft sammanhang där jag har kunnat vara mig själv. Jag skulle inte heller vara den jag är utan den erfarenheter jag har, och på så vis är jag ganska tacksam över det. Jag har alltid haft lätt att känna medkänsla med lite udda fåglar.

Mikael är övertygad om att Gud är väldigt intresserad av samhällets förlorare.

– Om man själv fått smaka på mobbning och vad det är att vara en "loser" så är det klart att det blir enklare att relatera till de människor vi kanske är kallade att betjäna, säger han.

Vill se mindre snack och mer hockey

Mikael har vuxit upp i en troende familj och hans mamma har jobbat som pastor. Han beskriver Jesus som en bästa vän i barndomen, och kanske också genom resten av livet. Men han blir alltid lite rädd då någon frågar om hans tro.

– Om någon frågar om jag är kristen vill jag gärna att de definierar vad de menar med det innan jag svarar. Det finns så mycket konstig-

Mikael Ahlskog tror att Gud är särskilt intresserad av förlorare. I vissa perioder av livet har han själv känt sig som en sådan.

»Jag gick igenom högstadiet och var konstant rädd.«

heter som jag inte alls vill förknippas med. Den största orsaken till tvivel för mig är andra kristna, inte Gud själv.

– Om det finns något genuint i min tro så är det inte jag som ska avgöra det. De som läser mitt liv utifrån får säga vad jag är och vad jag inte är.

Han ser Gud i allt det som är gott. I det som är vackert, i all kärlek, i all barmhärtighet.

Efter intervjun skickar Mikael ett meddelande. Han är rädd för att han låtit för tillrättalagd

under intervjun. "Jag har alltid sett mig själv i någon slags oppositionsroll. Lite punk."

Och Mikael Ahlskog är sannerligen punk. Om man skulle definiera mannen som är rädd för att definieras skulle det kanske vara i orden: varm, humoristisk, inbjudande och rebell. Och så lite punk förstås. Ibland också tyngd av skuld, och däremellan lite ensam i att vara en troende som har svårt att tåla fernissa.

– Det är så mycket snack och lite hockey.

KOLUMN

"Tänk vilken sinnessjuk gåva!"

»Om Joel ställde frågan, svarar Liv och Caroline.«

GUD ÄR tillbaka – och här för att stanna, verkar det som. Så avslutar Joel Halldorf ett kapitel i boken *Gud: återkomsten* (2018). Boken tar upp begreppet religionens återkomst och handlar om hur religionen, efter att ha tappat betydelse under större delen av 1900-talet, nu börjar hitta sin väg tillbaka, både i samhället och i människors personliga liv.

Som religionssociolog och teolog har jag förstås studerat, diskuterat och analyserat fenomenet, men aldrig egentligen tagit det till mig, på djupet.

I SEPTEMBER tryckte jag igång ett avsnitt av ljudradion "En varg söker sin pod", driven av Liv Strömqvist och Caroline Ringskog Ferrada-Noli. De diskuterade den bioaktuella filmen *The Substance*, som blandar inslag av psykologisk skräck och science fiction i genren body horror (kroppsskräck). Filmen handlar om en karaktär som använder en

experimentell substans för att skapa en yngre, "bättre" version av sig själv. Filmen utforskar teman som identitet, kroppslig autonomi och samhällseliga krav på kvinnor.

PODDUONSÅGADE filmen. Men nu börjar det intressanta, nämligen att jag som lyssnare fick ta del av duons vokabulär när de analyserade filmen.

Joel Halldorf frågade sig på 2010-talet vad som händer när det religiösa språket går förlorat: "Vilken vokabulär använder vi istället när vi ska prata om livets stora händelser och djupa frågor?" Om Joel ställde frågan, svarar Liv och Caroline.

I podden blickade de bakåt till 90-talet, en tid där *Gud var ute*. De diskuterade bland annat aktivt ta ifrån någons *själ* och tvinga henne ner till *kött*. Ordparet *Satans verk* nämndes för fenomenet att ta bort *poesin, det poetiska och själen*.

Caroline Ringskog Ferrada-Noli säger förvisso att det absolut inte är *Gud som är sva-*

ret på att få tillbaka själen i en feministisk handling, men hennes mening blir liksom hängande i luften.

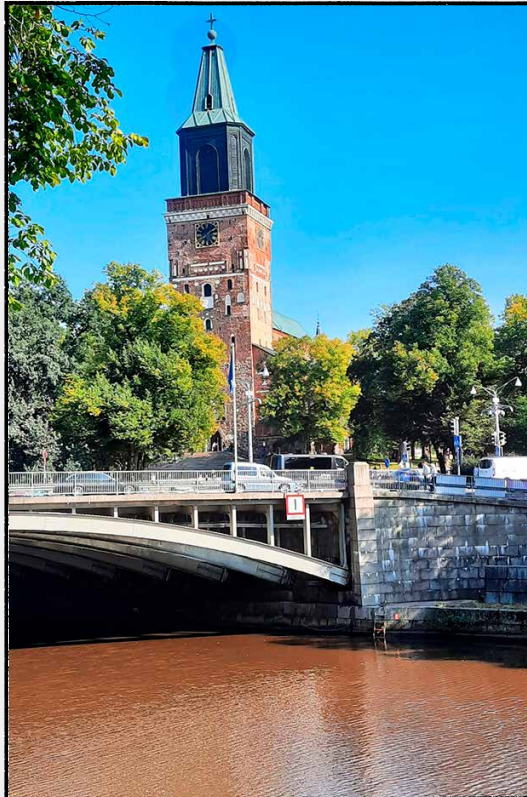
Liv Strömqvist säger att kvinnans kropp gör någonting *gudomligt*. Hon säger så här: "Det är en sådan grej man inte kan prata om, hur osannolikt det är att få leva i det här könet, att man just blev kvinna. Så att man fick kunna få barn och föda barn. Det går liksom inte ens att förstå. Jag menar, tänk *vilken sinnessjuk gåva!*"

Hon fortsätter med att säga att det nästan är en *hädelse* att klaga på att vara en kvinna eller på sin egen kropp, istället för att gråta hela dagen av *tacksamhet*.

DET SKULLE ta tjugo år och två svenska kvinnliga kulturpersonligheter för att fenomenet "religionens återkomst" skulle vakna till liv för mig – på riktigt.

Christa Mickelsson är redaktör.

NOVEMBERKRYSSET

	BMA 2024	DANSEN HAN VAR BETSAD Job 1:14	ARG BOR I KLOSTER	SKÖTSEL	TRUMP I USA	RIKT- NINGAR	HÖGSTA HÖNSET?	HÄNDA KARHOSIN RÖD 150 F 3 Mos 14:49
	→					↓	ÖVER BORD NYHETS- BYRA	
				SLUMRA TILL			SMILA DATOR- TANGENT	
	FICK BREV AV PAULUS KRIPAC, SÄNGERSKA				STAD I ITALIEN			"EN STOR ELDRÖD ---" JPP 12:3
				ARM- STÖD	SORT SÄRSKILT FÖR ÄNDA- MÅLET		POLSK FOTBOLL- SPILLARE	ÄRGUL OCH KLO- FORMAD
	KOMI HÄG- LAR ANNA KARLSSON	VRIST VÄXT				DJURFETT RADIUM		
			"LÄT DIN VREDE... Ps 37:8	STJÄRN- BILD				
				RÖDA KORSET		SPORT- JACKA		
	BRÄNSEL "GUD SKÄNKTE VISHET 1 Kung 4:24					ERBIUM TRÄD STAD OCH EMIRAT	MATS ERIKSSON	
SILL- HAJ	↓	BADEGOD OCH ÖND DYNVAR AXEL- GEHÄNG	FRU	NETTA, BRITISK LÖPARE	COLO- RADO	SKJUL		BUSKE
					LÄTER NEGATIVT HÄR SKRI- VER VI FORT		TON KAMP- VILJA	
REMSA			KULRAM I KINA			TALLRIK	BY I DEVON	
			FRID- PUNG- DJUR		NUMMER VADA I JURIS- DIKEN	DIADEM	DRINKARE TVÄRSÄ	HÖG- TIDS- SKRUD
DÄR ÄR NUKU- ALOFA HUVUD- STAD	↓				MAGER "I UTMARKT		MÄRR EGYPTISK BOMULL	
"NI ÄR JÖR- DENS..." Mat 5:13	OLLE TENGSTROM FÄBEL OCH SKÖRDETID		FLICK- NAMN		NAFSA BYGGDE NOA		FÄGEL JAPANSK POLITIKER	ROBERT- SON, SVENSK SÄNGARE
			CAPONE ÄLDRE RYMDMÄTT		ISAKS MOR 1 Mos 21:3 MICHIGAN	SITTA TILL NÄST ELÄNDE UTAN ÄNDE	LÄGGER SKYTT	
OCKSÅ ETT NEJ		FISK		KLARAR NOG AV ATT REVETERA		BUSKE OCH STOLLE	ÄNGLAR- NAS STAD	
SPÄN- NANDE					KRISTAL- LINISKT OLIK- ARTAT			

BRITT-MARI ANDFOLK

OKTOBERKRYSSETS LÖSNING

Bland de rätta lösningarna belönades följande med ett bokpris som kommer på posten.
Vi gratulerar: **Benita Sviberg**, Pargas, **Solveig Mehto**, Jakobstad och **Catrine Nyman**, Pargas.

SKICKA IN!

Sänd in din krysslösning senast fredagen den 29 november 2024 till: Kyrkpressen, Södra kajen 8, 00130 Helsingfors. Märk kuvertet "Novemberkryssset". För kännedom: de öppnade kuverten med kryssvar och adressuppgifter skickas vidare till Svenska Lutherska Evangeliföreningen som tar tillvara frimärkena till förmån för missionsarbete. Du kan också ta en bild av kryssset och skicka till kryss@kyrkpressen.fi. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpris. Bibelcitaten i kryssset är enligt Bibel 2000. Lycka till!

Namn & adress:

.....

.....

.....

	STAD Apg 17:1	A	MÄR- DJUR	JOYAFI LÄMNA AULA	U	ÖNAD FÄR 1 YK	N	I	REBERG PARGAS 1905	BMA 2024
	→	M	I	S	S	I	O	N	S	DRAGON VÄXEL
	DÄME- JÄNNEL	F	L	A	S	K	A	T	T	
		T	I	L	L	I	T	S	K	UR
		P	E	A	U	R	A	G	A	
		B	O	R	G	S	O	L	D	AT
PROFET 2 Sam 12	↓	U	TAHRAKI NUKLID	T	TYNFA VÄRD	S	INNSP- FÖR	L	R	S
		J	E	S	A	J	A	M	I	N
PROFET 2 Sam 12	↓	N	A	T	A	N	A	N	I	S
STYCK BOM	↓	O	T	S	R	O	S	P	I	N
		A	S	T	M	A	R	A	M	S
STJÄLA	↓	T	A	V	A	G	E	P	O	S
SLÄMME FÄRSEL	↓	U	N	I	K	D	D	T	T	L
		I	N	T	R	O	R	O	P	I
		E	D	R	A	H	S	N	A	T
LÄNGA ERA	↓	I	B	O	S	U	N	D	N	A
FÄGEL 3 Mos 31:9	↓	S	I	R	J	O	N	I	S	K
		A	R	M	E	T	N	O	R	A

JULSTÄMNINGEN ÄR BARA ETT STEG BORT

Snöfall

PREMIÄR: 16.11.2024

WASA TEATER
LOKALA UPPLEVELSER I VÄRLDSKLASS

LÄMPLIG FÖR VUXNA OCH BARN FRÅN SEX ÅR.

AV: KLAUS HAGERUP, HILDE HAGERUP, HANNE HAGERUP OCH SYNNE TEKSUM

DRAMATISERING: HILDE HAGERUP OCH HANNE HAGERUP

MUSIK: HENRIK SKRAM | REGI: AGNETA LINDROOS

NRK

Äkta alrökt artesan mat från Österbotten

I över 23 år har Oravais Rökeri föredlat inhemskt kött enligt traditionella metoder och recept. Äkta alrökt med alspån från lokala leverantörer. Samtidigt har vi minimerat vår klimatpåverkan genom att använda vattenenergi.

Tipsa din lokala matbutik och få produktpaket som tack.

Vi stöder er som lantbrukare, stöd ni också oss genom att få din lokala matbutik att ta in våra produkter. Lyckas du, får du som tack ett mäktigt produktpaket. Sänd en kort redogörelse till info@oravaisrokeri.fi

www.oravaisrokeri.fi

Handarbetsaffär Brita

Köpmansgatan 3
21600 Pargas

tel. 041 5392512

Park & Plaza

- tryggt och nära till allt

Har du tänkt på att du kan bo i Hakalax, i en bostad som är planerad just för dig som är äldre? Det kan du.

I Park & Plaza finns välplanerade hyresbostäder med högklassig inredning, inglasade balkonger och stora fönster. Här kommer du att kunna känna dig trygg, men samtidigt fri att göra precis som du vill. Ta del av gemensamma utrymmen som gym och trädgård, eller bara njut av den sociala gemenskap som råder. Den dag du behöver mera service finns hjälpen nära till hands.

Vill du veta mer om våra hyresbostäder i centrala Karleby?
Besök vår hemsida: heim.fi/hyresbostader

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Skötsam 30-årig psyko-
log söker lägenhet/rum
för tiden 1.1-31.5.25 i Vasa.
0400244802, Ida-Maria

UTHYRES

Ljus och vacker tvåa i Södra
Haga. Gavellägenhet, bal-
kong, 3:e våningen. Bra för-
bindelser. Hyra 1000 €/mån.
Tel. Max/0505114867

Stiftelsen Lillesgården
erbjuder förmånliga pensio-
närstugor. (cirka 30 m2)
i Nordsjö, Hfors. Ej service-
boende. Tel. 050 555 0477
Ons kl. 10-15

Din marknadsannons lämnar
du enklast in via vårt webb-
verktyg som finns på
www.kyrkpressen.fi.
Priset är 4,50€ per rad.
För annonser som lämnas in
per telefon på nummer
040 831 6614 (ej sms)
eller via epost till adressen
annons@kyrkpressen.fi
tillkommer en service-
kostnad på 5€.

STENHUGGERI LEVANDER

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontage av gravsten
- förgyllning/försilvring
- rätning
- slipning

EN MINNESVÅRD VISAR
VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönnebackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel. 09 387 6284

ANNONSERA I

BOKNINGAR:
040 144 6200

www.kyrkpressen.fi

LEDIG TJÄNST

Sibbo kyrkliga samfällighet söker en
VIKARIE FÖR FÖRVALTNINGS DIREKTÖREN
för tiden 15.1.2025 - 2.8.2026

Ansökningstiden går ut 1.11.2024 kl. 12.
Ansökningsanvisningarna samt närmare uppgifter
om kompetenskrav: www.sibbosvenskaforsamling.fi.

Välkommen till Raitismaja invid Ylläs fjället i Äkäslompolo!

Gruppresor till Raitismaja:

Julresa
22-27.12.2024
Sportlovsresa från Nyland
15-21.2.2025
Sportlovsresa från Österbotten
22-28.2.2025

Mer info om Raitismaja och resorna:
www.raitismaja.fi

Tilläggsinformation och bokningar:
info@raitismaja.fi 044 978 3120 Benita, 050 328 2819 Thomas

RIS-ESSET / ESSE GYMMET / TAXI

Det mesta
inom skogsbruk,
från förnyelse
till ris och stubbar.

Peter Gunell 0400-848 815

KOMMANDE RESOR 2025:

1. - 2.2.	Moulin Rouge musikal, Helsingfors. Bussresa från Österbotten, lunch t/r övernattnig på Sokos hotel Presidentti.
27.2. - 4.3.	Vasaloppet (8 platser kvar)
12.3. - 17.3.	Skidskytte världscup i Pokljuka, Slovenien
24.4. - 3.5.	Cykelläger på Mallorca

På kommande också:

Vandringsresa i Dolomiterna (början av september)
Vandringsresa i Kroatien (början av oktober)

ANMÄLNINGAR OCH YTTRELIGARE INFORMATION:

myynti@kokkolanmatkatoimisto.fi
www.kokkolanmatkatoimisto.fi

Kokkolan Matkatoimisto
Karleby Resebyrå

Fabriksg. 8, 67100 Karleby. Tfn (06) 823 8300,

KYRKAN I HELSINGFORS

Besittningsrätten till vissa gravplatser

på Helsingfors kyrkliga samfällighets begravnings-
platser (Sandudd, Furumo, Brändö, Malm, Månsas
och Östersundom) löper ut vid utgången av år 2025.
Eftersom kontaktuppgifterna till gravrättsinnehavar-
na och de anhöriga delvis inte uppdaterats kan vi inte
nå dem alla per brev. Därför har följande meddelande
fästs på alla de gravar vars besittningsrätt löper ut:

KUNGÖRELSE

Rätten till denna grav går enligt avtalet ut den 31
december 2025. Om gravrättsinnehavaren vill förlänga
gravrätten kan han ingå ett nytt avtal med gravtjänst för
Helsingfors kyrkliga samfällighet, adress: Tredje linjen
22 B, 00530 Helsingfors, tfn. 09 2340 6001, e-post:
helsinki.hautapalvelut@evl.fi. Om avtalet inte förnyas,
återgår graven och minnesvården i Helsingfors kyrkliga
samfällighets ägo. Om ni vill, kan ni i så fall avlägsna
gravvården före den 30 juni 2026.

Helsingfors kyrkliga samfällighet

*Hagaro är ett inbjudande och nyrenoverat
serviceboende i Norra Haga.*

Vill du prata svenska?
Uppskattar du en trygg miljö?
Gillar du trevligt vardagsprogram?

Kontakta oss så berättar vi mera!

Carin Stenvall
tel. 040 134 9970 | info@hagaro.fi

HAGARO | Tolarivägen 2, 00400 Helsingfors
www.hagaro.fi

Byggnadsarbeten

BYGGFIX

Utför även dränerings- och
regnvattensarbeten för byggnader

Bygg.ing. Ulf Österback
0400-867 368 www.byggfix.fi

Kyrkostyrelsen

Rubba inte mina cirklar!

Det förtvivlade utropet i rubriken, som enligt traditionen tillskrivs Arkimedes, dök osökt upp i mitt minne då jag läste Sixten Ekstrands svar (Kp 16.10) på Jan-Erik Andelins analys av kyrkans trängda ekonomi, och hans förslag till hur man kanske borde omfördela resurserna mellan Kyrkostyrelsen och vårt svenska stift, med udden riktad bland annat mot KCSA (Kp 1.10).

Att Ekstrand i egenskap av direktor för just KCSA, Kyrkans central för det svenska arbetet, skulle reagera varvännat. Det är ju hans cirklar det handlar om, som han ser sig tvungen att försvara. Men han gör det utan att prestera ett enda vägande argument, utom att allting fungerar bättre nu

”Att centralkyrkan blivit övertung upptill har diskuterats länge, likaså det meningsfulla i att en så stor del av servicen inom vårt svenska stift parkerats inom Kyrkostyrelsen.”

än tidigare. Att Ekstrand beskyller Andelin för populism och ensidighet är djupt orättvist, och visar endast hur lite på fötterna han har. Sedan Andelin tillträdde som redaktör vid Kp, med uppgift att ansvara för ”opinion och samhälle”, har han konsekvent och tålmodigt, både på ledarplats och i reportage, riktat in strålkastarljuset inte bara på sådant som fungerar dåligt inom vår kyrka utan också kommit med konstruktiva förslag. Något

som med Andelins frikyrkliga bakgrund och hans vassa penna redan många gånger gett oss både fräscha analyser och fräcka förslag. Det sistnämnda i bästa välmening, i syfte att ruska om oss. Och det behövs.

Att han synar också toppen inom den kyrkliga förvaltningen är välkommet, och något han minsann inte är ensam om. Att centralkyrkan blivit övertung upptill har diskuterats länge, likaså det menings-

fulla i att en så stor del av servicen inom vårt svenska stift parkerats inom Kyrkostyrelsen. Då jag som förtroendevald började bekanta mig med kyrkans organisation blev jag väldigt förvånad över att det tidigare Stiftsrådets uppgifter hade förts över till en ny enhet inom Kyrkostyrelsen, det vill säga KCSA, eftersom dessa självfallet helst borde skötas av och inom det egna stiftet. Jag diskuterade också frågan några gånger på kolumnplats i denna tidning (bland annat 2011, 2015 och 2016), men motargumenten (även då framförda av Ekstrand) var alltid desamma, och lika svaga då som nu, det vill säga att stiftet ”distanseras från de finskspråkiga”, att man ”förlorar syner-

gieffekter och idéer” och att det är så viktigt att det ”hörs svenska i Kyrkostyrelsens kafferum”.

Alla de konkreta arbetsuppgifter som enligt Ekstrand nu sköts av KCSA kan utan svårighet skötas också inom stiftet. Återstår svenskan i kafferummet. Uppiggande, givetvis, inte minst för de finska kollegerna. Men inte räcker det ju som motiv för att upprätthålla den nuvarande konstruktionen.

I Arkimedes fall är det lätt att förstå hans förtvivlan, men när det gäller de cirklar man ritat på Södra kajen är det svårt att känna någon större sympati.

THOMAS ROSENBERG, Lovisa

En skön start på det nya året, en vecka i Andalusien med ljus, rekreation och upplevelser i

Almuñécar 22–29.1.2023

En perfekt start på det nya året med spanska solkustens ljus och grönska, utfärder i Andalusien, boende på snyggt hotell, god mat, vila och gemenskap! Under en veckas tid bor vi skönt i den lilla staden Almuñécar därifrån vi gör utfärder åt olika håll. Det erbjuds utfärder de flesta dagar och man deltar enligt intresse och ork, det finns också en hel del att göra i Almuñécar. På morgonen kan man gå på promenad tillsammans i soluppgången och på eftermiddagarna kan man t.ex. spela boule på stranden.

Pris: 790 € (enkelrumstillägg ca 150 €). I priset ingår: Flyg med Norwegian Helsingfors – Málaga – Helsingfors, flygskatter, transport från och till flygplatsen i Málaga, logi på 4-stjärniga Bahia Almuñécar 7 nätter i dubbelrum, 7 frukostar och 7 middagar från rikligt buffébord, och färdledarens tjänster.

Mera information och anmälningar: Kalle Sällström, tfn 050-3562 475, kalle.sallstrom@forsamlingsforbundet.fi. Researrangör: Forsamlingsförbundet. Teknisk arrangör: Göran Sundqvist – Travelpartner

FÖRSAMLINGSFÖRBUNDET r.f.

100 år!

För alla tillfällen

- Massor med blommor
- Presenter till vardag och fest

Korsnäs Blomster och Begravningsjänst

tel/fax 06-364 1410, 050-5740464
e-mail: carina.lagerstrom@netikka.fi

Bröllopsblommor
Student- och
Konfirmationsblommor

040-6715303

SIPPUS
BLOMMOR & BEGRAVNINGSBYRÅ
KUKKIA & HAUTAUSTOIMISTO

FÖRSÄLJNING, SERVICE, RESERVDELAR OCH TILLBEHÖR

Stihl MS 241 cm
• Volym 42,6 cm³
• 2,3 kW/3,0 hk
• 4,5 kg
599€

Stihl MS 261 cm
• Volym 50 cm³
• 3,0 kW
• 4,9 kg
770€

Stihl MS 201 cm
• Volym 35,2 cm³
• 1,8 kW
• 4,0 kg
699€

Stiga Park 300M FRONTKLIPPARE
Midjestyrd
hydrostatisk
kraftöverföring
2790€

STIHL- OCH STIGA LÖVBLÅSARE
många modeller
Till exempel
STIHL BR 500
ryggburen lövblåsare
599€

MSA 60 C-B
- Batteridrivnen såg
Bruktid ca 35 min (AK20)
299€
inkl. batteri och laddare

MSA 70 C-B
- Batteridrivnen såg
Bruktid ca 45 min (AK30)
359€
inkl. batteri och laddare

STIHL
FS240CE
Röjsåg
699€

NYA MODELLER!
Arbeta tryggt och bekvämt med STIHL säkerhetsutrustning! FRÅGA EFTER PAKETERBJUDANDE.

Cirkelv. 15, MASKINSERVICE • KONEHUOLTO tel. 06-3182950
65100 Vasa **MARANDER** 0500-364688
www.marander.fi • email: marander@maskin.netikka.fi

Segel och roder

TOMAS SJÖDIN

Drömmar är segel – minnen är roder – 80 krönikor

Äntligen en ny samling med Tomas Sjärdins uppskattade, kloka krönikor! De letar sig tillbaka till tider, platser och minnen som alla har det gemensamt att de har något att säga om vår väg in i en oviss framtid.

Libris, inb

»Sagt om våra böcker

SOFIA TORVALDS

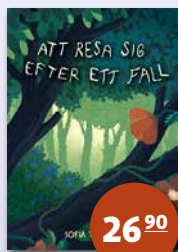
Att resa sig efter ett fall

Fontana Media, hft

”Att resa sig efter ett fall är en bok som alla borde ha i lådan i nattduksbordet. Ingen av oss vet om och i så fall när vi eller någon vi bryr oss om kommer att behöva den. (---)

Hon skriver självutlämnande utan att det blir självcentrerat. Medkännande, utan att ömka. Ledigt, och samtidigt exakt.”

Jessica Poikkijoki/ÖT 15.10.24

CHRISTA MICKELSSON

Lilla förlustboken

Fontana Media, hft

”Lilla förlustboken må vara liten till sitt format, men den väcker tankar som kan leda till insikter hos läsaren och bidra till större förståelse för och överseende med både en själv och andra.”

Jessica Poikkijoki/ÖT 16.10.24

BIRGITTA UDD

Det smakar liv

– Vardagstankar och recept

Fontana Media, inb

”Vardagstankarna är ärliga och genomsyrade av en tro som är tydlig, men inte prackar sig på. Recepten är vardagliga och användbara. Det märks att tankarna är genomlevda och recepten beprövade.”

Helena Salenius/Nyckeln 2.10.24

Nytt kyrkoår med nya böcker!

Kyrkoårets gudstjänster 2024/25

Inspirationsbok för alla som arbetar med gudstjänster!
Argument, inb. 26,50

Ett nådens år från Herren

– 75 betraktelser för kyrkoåret

En andaktstext till varje helg i kyrkoåret med början från advent.

Argument, inb. 22,50

Fontana Media

tfn 040 831 5897 • www.fontanamedia.fi
Södra kajen 8, 00130 Helsingfors

VINN PRESENTKORT!

1 x 750 €
3 x 50 €

Betala din prenumeration innan 30.11.2024 och du kan vinna ett

VALFRITT PRESENTKORT värt 750 € eller 50 € till K- eller S-kedjan

Du som redan är prenumerant deltar automatiskt.

PRENUMERERA:

- hemsidan www.kuriren.fi
- mejla prenumeration@kuriren.fi
- ring 044 901 4953, 06 344 1800

JA TACK!

- ☐ JAG VILL PRENUMERERA PÅ KURIREN, helårsprenumeration 92 euro
- ☐ JAG VILL PRENUMERERA PÅ KURIREN, halvårsprenumeration 49,50 euro
- ☐ JAG VILL PROVA PÅ KURIREN, fem nummer 29,50 euro

SÄND KURIREN TILL:

NAMN

ADRESS

TFN:

SÄND RÄKNINGEN TILL (OM ANNAN ÄN OVAN):

NAMN

ADRESS

TFN:

✂ Erbjudandet gäller till 30.11.2024

Kan sändas
ofrankerat
inom Finland
Kuriren betalar portot

kuriren

KUSTMEDIA AB
KOD 5005430
00003 SVARFÖRSÄNDELSE